TYÖVÄENLUOKAN VAPAUTUS ON TYÖVÄENLUOKAN ITSENSÄ TEHTÄVÄ. TÄMÄN TEHTÄVÄN SUORITTAA TYÖVÄENLUOKKA JÄRJESTÄYTYMISEN AVULLA. :: :: ::

TYÖKANSA

CANADAN TYÖVÄENLUOKKA JÄRJESTYÄKSENSÄ JA TAISTELLAKSENSA CANADALAISTA SORTOA VASTAAN, TARVITSEE ENNEN KAIKKEA CANADALAISTA SANOMALEHTEÄ.

AINOA SUOMENKIELINEN SANOMALEHTI CANADASSA — TYÖVÄESTÖN ÄÄNENKANNATTAJA.

Vappu-numero.

Sosialismin täytyy toteutua ja ihmisten täytyy se hyväksyä.

Sosialismi ei perustu viisaus tieteelliseen haaveiluun, ei ihmisten hyvään eikä pahaantahtoon, ei lähimmäisen rakkauteen eikä uskomiseen että sosialistinen yhteiskunta järjestelmä *voipi* joskus tulla, vaan se perustuu yhteiskunnan taloudellisen kehityksen välttämättömyyteen. Jokaista yhteiskuntaa pakottaa sen oma olemassaolo kehittämään tuotantovälineitänsä enemmän tai vähemmän, ja siitä johtuu että yhteiskunnallinen rikkaus jokaisessa maassa säännöllisesti lisääntyy. Meidän aikanamme yhteiskunnallinen tuottokyky kasvaa nopeasti, yhteiskunnallisen rikkauden määrä kohoaa vuosi vuodelta. Tämä yhteiskunnallisen rikkauden lisääntyminen tapahtuu kapitalistisissa maissa paljon nopeammin kuin väkiluvun lisääntyminen. Yhä selvemmäksi siis tulee se käsitys, että yhteiskunta kykenee yhä enemmän ja enemmän tuottamaan tarvesaineita, josta kehittyy ihmisille vakaantunut tieto, että *yhteiskunta on rikas.*

Mutta yksityisen omistusoikeuden vallitessa kasvava yhteiskunnallinen rikkaus ei hyödytä koko kansaa. Pieni ryhmä kapitalisteja korjauvat joka vuosi suuremman osan yhteiskunnallisen tuotannon [illegible] ja kansan suuri enemmistö, työväen luokan miljoonat saavat mitättömän pienen osan tuotannon tuloksista.

Ja mikä [illegible] kapitalistisen järjestelmän vallitessa kun työläiset saamallansa palkkapennoilla ei kykene ostamaan kuin pienemmän osan niistä tavaroista, joita hän on tuottanut, [illegible] Siksi on työväenluokasta meidän päivinämme kuolevat nälkään ja [illegible] johtuviin tauteihin. Ja tämä suhde kapitalismin vallitessa lisääntyy sitä [illegible] kuin yhteiskunta rikastuu.

Kapitalistinen järjestelmä [illegible]

Mutta kun tämä kapitalismin kurjuuden ydin [illegible] niiden kansanjoukkojen enemmistön olemassaolo ja [illegible] päivittäisenkin elämän mahdollisuuksia yhä raskaammin kiristää, kun se näin [illegible] työläisille selviää, silti mitkään he tyhjiövat itsellensä taistelun kapitalistista järjestelmää vastaan. Tämä taistelu ei ole keinotekoisesti synnytetty, vaan siihen ovat pakotettuja kaikki kansallisuudet kaikissa kapitalistisissa maissa. He voivat aikansa taistella sosialismia ja yrittää taistella kapitalismin riistämistä vastaan yksilöinä ja pienempinä ryhmäkuntina ja keinoilla, jotka eivät tarkoita kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän toiseksi muuttamista, vaan ainoastaan räikeimpien epäkohtien lieventämistä, mutta ennemmin tai [illegible] yksilöitä kapitalisteja [illegible] joukkoja erityisiä kapitalistiryhmiä vastaan, se ei ole taistelua "hyvien" ja "pahojen" ihmisten välillä, vaan se on taistelua kahden kokonaan erilaisessa taloudellisessa asemassa olevan luokan välillä. Se ei ole taistelua ainoastaan kapitalistisen yhteiskunnan parantamiseksi, vaan se on taistelua kahden erilaisen yhteiskuntajärjestelmän välillä. Työväenluokan edut vaativat toisenlaista yhteiskuntajärjestelmää kuin kapitalistien edut. Työväenluokan edut vaativat yhteiskuntajärjestelmää, jossa työläinen saapi suurimman osan työnsä tuloksista. Kapitalistien edut vaativat järjestelmää, jossa suurin osa työläisen työn tuloksista joutuu liikevoiton nimellä mitään hyödyllistä tekemättömien osakkeenomistajien [illegible]

[illegible] luokkataistelun [illegible] Tämä [illegible] syntyy siitä koska enemmistö ihmisiä vielä ajattelevat porvarillisen elämänkäsityksen mukaan. Kapitalismin etujen mukaista on kieltää luokkataistelun olemassaolo, sillä jos kapitalismi sen avoimesti tunnustaisi olisi se kapitalistiluokan puolelta samaa kuin kehoitus työväenluokalle: *taistelkaa meitä vastaan, teillä on siihen oikeus.*

Sentähden porvarillisen yhteiskuntaopin apostolit saarnaavat että luokkavastakohtia [illegible]

[illegible] kapitalismia [illegible] työväenluokan [illegible] kapitalistiluokan työläisten luokasta tulee [illegible] ja kapitalistien luokasta [illegible] Tämän [illegible] yhteiskunnallinen tosiasia se on, joka kumoaa kaikki porvarien valheelliselle yhteiskuntaelämän [illegible] esitetyt väitteet ja todistelut, että kaikilla ihmisillä olisi samanlainen mahdollisuus edistymiseen ja taloudelliseen hyvinvointiin.

Luokkavastakohtaisuus siis on kapitalistiseen yhteiskuntajärjestelmään liittyvä välttämättömyys eikä mikään sosialistien keksimä haave. Kun sitte luokkavastakohdat kärjistyvät niin räikeiksi kuin ne kapitalistisissa maissa nyt jo ovat, työläiset ovat *pakotettuja* [illegible]

[illegible] ei ole työväenluokalle suurempaa hyödykettä kuin itsensä vallankumouksen tarpeille. Meidän [illegible] vallankumousta [illegible] määritellä, jos [illegible] puhua työväenluokan luokkasodan nimessä. Viimeiset vuosikymmenet ovat antaneet näytteille vallankumouksia kymmenittäin, mutta työväenluokka kituu vielä palkkaorjuudessa. Vallankumouksia syntyy muistakin syistä kuin työväenluokan ja kapitalistiluokan välisestä yhteiskunnallisesta ristiriidasta. Kaikki luokat ovat todellisuudessa vallankumouksellisia niin pitkälle kuin heidän etunsa vaativat ja sentähden vallankumous on aivan yleinen ilmiö. Ja mikä ihmeellisintä, Meidän päivinämme vallankumouksia tehdään liikeasioina yhtä helposti kuin suoritetaan kauppa kahden liikehuoneen välillä. Wall Stree-

maan vapautensa koittavan kunhan vain vallankumous mitä laatua tahansa tapahtuu. Työläisen ei pidä enään luulla että kaikkialla, missä vain tapellaan ja hurme vuotaa vallankumouksen nimessä työväenluokkaa odottaa vapaus, kuten niin moni idealistinen vallankumousmies on uskonut. Työväenluokan vallankumouksellista taistelua on ainoastaan se, josa työväenluokka taistelee tarkoituksella saada itsellensä jakamattoman yhteiskunnallisen vallan. Tämä vallankumous eroaa kaikista muista vallankumouksista siinä, että se tahtoo yksityisen omistusoikeuden yhteiskunnalliselle tuotannolle välttämättömiin tuotannon lähteisiin ja tuotannonvälineisiin muuttaa yhteiskunnalliseksi, jota mitkään muut vallankumoukset eivät tarkoita.

Tässä taistelussa olkoonpa sen muodot milloinkin minkälaisia tahansa, työväenluokka tulee lopullisesti voittamaan. Sen on pakko voittaa. Muuten ei voida ajatella yhteiskuntien edelleen kehitystä mahdolliseksi. Ja se voitto tulee merkitsemään yhteiskunnan ja myöskin itsensä ihmisen kehitykselle enemmän kuin kaikki entiset yhteiskunnan historialliset muutokset yhteensä. Taistelu tämän voiton saavuttamiseksi on jo nyt valtavampi kuin mitkään taistelut ja tapahtuneiden vallankumouksien hyväksi. Siihen taisteluun ottaa jo nyt osaa lukuisampi joukko kuin koko maailman sotilasarmeijat yhteensä, ja joukko lisääntyy sadoilla ja tuhansilla joka päivä. Se joka vielä tänään seisoo välinpitämättömänä ja huomenna on oman elämänsä ehdoksi pakotettu antautumaan taisteluun kapitalismin kukistamiseksi. Jos vanhemmat ovat „jakaneet" tämän taistelun [illegible], näkevät he lapsensa siihen ottavan osaa. Jos tämä sukupolvi ei kykene viemään tätä taistelua voittoon, tulevan sukupolven *täytyy* se tehdä.

Tämän taistelun lopullisen voittopäivä voipi olla muutamia vuosikymmeniä ennemmin tai myöhemmin, riippuen siitä kuinka nopeasti työväenluokka jaksaa edistyä luokkatietoisuudessa ja millä tarmolla se jaksaa taistella itsellensä välillisiä parannuksia, jotka ovat sille välttämättömiä, kootaksensa lopullisesti voittamaan vihollisensa. Sentähden, että työväenluokan [illegible] kärsimykset lievenisivät mahdollisimman pian, sosialistipuolue kiihoittaa ja kehoittaa kaikkia työläisiä liittymään järjestettyyn luokkataisteluun viivyttelemättä. Niin

Sosialismin täytyy toteutua ja ihmisten täytyy se hyväksyä.

Sosialismi ei perustu viisaustieteelliseen haaveiluun, ei ihmisten hyvään eikä pahaan tahtoon, ei lähimmäisen rakkauteen eikä uskomiseen että sosialistinen yhteiskuntajärjestelmä *voipi* joskus tulla: vaan se perustuu yhteiskunnan taloudellisen kehityksen välttämättömyyteen. Jokaista yhteiskuntaa pakottaa sen oma olemassaolo kehittämään tuotantovälineitänsä enemmän tai vähemmän, ja siitä johtuu että yhteiskunnallinen rikkaus jokaisessa maassa säännöllisesti lisääntyy. Meidän aikanamme yhteiskunnallinen tuottokyky kasvaa nopeasti, yhteiskunnallisen rikkauden määrä kohoaa vuosi vuodelta. Tämä yhteiskunnallisen rikkauden lisääntyminen tapahtuu kapitalistisissa maissa paljon nopeammin kuin väkiluvun lisääntyminen. Yhä selvemmäksi siis tulee se käsitys, että yhteiskunta kykenee yhä enemmän ja enemmän tuottamaan tarveaineita, ja siitä kehittyy ihmisille vakaantunut tieto, että *yhteiskunta on rikas*.

Mutta yksityisen omistusoikeuden vallitessa kasvava yhteiskunnallinen rikkaus ei hyödytä koko kansaa. Pieni ryhmä kapitalisteja korjaavat joka vuosi suuremman osan yhteiskunnallisen tuotannon [illegible] ja kansan suuri enemmistö, työväen luokan miljoonat saavat suhteettoman pienen osan työnsä tuloksista.

Ja mikä kurjinta: Kapitalistisen järjestelmän vallitessa kun työläinen saamallansa palkalla ei kykene ostamaan kuin pienemmän osan niistä tavaroista, joita hän on tuottanut, seuraa siitä että tavaravarastot [illegible] ja tuotantoa on hiljennettävä tai [illegible] aikaa kokonaan lakkautettava. Siitä ja sellaisten kohtien [illegible], jotka vaihtelevat [illegible], [illegible] työläiset eivät saa säännöllisesti työtä. Sentähden työläisten, vaikka he ovat koko yhteiskunnallisen elämän [illegible] ylläpitäjät, [illegible] on tullut epävarmaksi ja tulee yhä epävarmemmaksi niin kauan kuin kapitalistiluokka on vallassa. Kapitalistisissa maissa työväenluokka nykyään ei enää saa työnsä tuloksista niin paljon kuin se luokkana tarvitsisi pysyäkseen [illegible] ja koko ikänsä elääkseen tarvitsisi. Suuri osa työväenluokasta meidän päivinämme kuolevat [illegible] ja [illegible] johtuviin tauteihin. Ja tämä suhde kapitalismin vallitessa lisääntyy sitä mukaa kuin yhteiskunta rikastuu.

Kapitalistinen järjestelmä siis uhkaa ei vähempää kuin työväenluokan ja sen kautta koko kansan olemassaoloa. Kapitalismi tosin ei pyri työväenluokan *kokonaan* tuhoamiseen itsetietoisesti, sillä sehän olisi „kultaisia munia munivan hanhen tappamista", mutta se on tullut siihen itsetiedottomasti, voitonhimon sokaisemana. Raha-elämänymmärrykselle ovat tämän päiväiset rahalliset edut niin rakkaita ettei se halua teidän rappeutumista joka nopeasti viepi kokonaisia kansakuntia perikatoa kohti.

Mutta kun tämä kapitalistisen kurjuuden yli — että se uhkaa kansakuntien enemmistön olemassaoloa ja [illegible] päivänselvää, elämän mahdollisuuksia yhä raskaammin kiristää, kun se missä määrin työläisille selviää, sitä tiukemmin he yhtyvät itsetietoisesti taistelemaan kapitalistista järjestelmää vastaan. Tämä taistelu ei ole keinotekoisesti synnytetty, vaan siihen ovat pakotettuja kaikki kansallisuudet kaikissa kapitalistisissa maissa. He voivat alkaen vastustaa sosialismia ja yrittää taistella kapitalismin riistämistä vastaan yksilöinä ja pienempinä ryhmäkuntina ja keinoilla, jotka eivät tarkoita kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän toiseksi muuttamista, vaan ainoastaan räikeimpien epäkohtien lieventämistä, mutta ennemmin tai myöhemmin he huomaavat, että mikään muu ei riitä työväenluokan pelastamiseksi kuin kapitalistisen järjestelmän kokonaan kumoaminen ja sosialistisen järjestelmän vallitsevaksi saattaminen. Samalla he tulevat tietämään, että sellaisen tehtävän työläiset kykenevät suorittamaan ainoastaan luokkana. Silloin he tajuavat mitä on

luokkataistelu.

Luokkataistelu laajimmassa merkityksessänsä ei ole taistelua yksityisiä kapitalisteja tai joitakin erityisiä kapitalistiryhmiä vastaan; se ei ole taistelua „hyvien" ja „pahojen" ihmisten välillä, vaan se on taistelua kahden kokonaan erilaisessa yhteiskunnallisessa asemassa olevan luokan välillä. Se ei ole taistelua ainoastaan kapitalistisen yhteiskunnan parantamiseksi, vaan se on taistelua kahden erilaisen yhteiskuntajärjestelmän välillä. Työväenluokan edut vaativat toisenlaista yhteiskuntajärjestelmää kuin kapitalistien edut. Työväenluokan edut vaativat yhteiskuntajärjestelmää, jossa työläinen saapi suurimman osan työnsä tuloksista. Kapitalistien edut vaativat järjestelmää, jossa suuri osa työläisen työn tuloksista joutuu liikevoiton nimellä mitään hyödyllistä tekemättömien osakkeenomistajien kesken jaettavaksi.

Tästä etujen ristiriidasta syntyy luokkataistelu. Se syntyy ja kehittyy yhä valtavammaksi, huolimatta ollenkaan siitä tahtovatko ihmiset tätä taistelua tai ei. Se ilmenee vastoin heidän tahtoansa ja pakottaa heidät siihen osanottamaan. Ihmiset, jotka eivät ole lähemmin tutustuneet niitä perusteita, joilleka yhteiskuntaelämä rakentuu, ovat kauan aikaa itsepintaisesti koettaneet kieltää luokkataistelun olemassaoloa ja suuri enemmistö vielä nykyään [illegible] porvarillista [illegible] tunnustamaan luokkataistelua, vaikka ovat jo kauan siitä olleet pakotettuja käytännöllisesti siihen [illegible]. Tämä [illegible] luokkataistelun [illegible] koska [illegible] ihmiset vielä ajattelevat porvarillisen elämänymmärryksen mukaan. Kapitalismin etujen mukaista on kieltää luokkataistelun olemassaolo, sillä jos kapitalismi sen avoimesti tunnustaisi olisi se kapitalistiluokan puolelta samaa kuin kehotus työväenluokalle: *taistelkaa meitä vastaan, teillä on siihen oikeus.*

Sentähden porvarillisen yhteiskuntaopin apostolit saarnaavat että luokkavastakohtia ei ole olemassa, on ainoastaan kilpailua yksityisten ihmisten kesken, joka on sallittavaa, koska se „takaa kaikille samanlaisen mahdollisuuden edistymiseen ja elämänonneen (taloudellisen hyvinvoinnin) saavuttamisen."

Ja sen mukaan he kieltävät luokkataistelulta „siveellisen oikeuden", jos ovat pakotettuja tunnustamaan sen ilmauksia. Porvarilliset yhteiskuntatieteilijät eivät tunnusta sitä peruserotusta, että kehittynyt *kapitalistinen järjestelmä muu[illegible]* [illegible] työläisten [illegible] ja kapitalistien [illegible]. Tämä [illegible] se on, joka [illegible] kaikki porvarien [illegible] tosiasiat, että kaikilla ihmisillä olisi samanlainen mahdollisuus edistymiseen ja taloudelliseen hyvinvointiin.

Luokkavastakohtaisuus siis on kapitalistiseen yhteiskuntajärjestelmään liittyvä välttämättömyys eikä mikään sosialistien keksimä haave. Kun sitte luokkavastakohdat kärjistyvät niin räikeiksi kuin ne kapitalistisissa maissa nyt jo ovat, työläiset ovat *pakotettuja* ryhtymään taisteluun kapitalistisen järjestelmän hävittämiseksi, heillä on siihen taloudellinen sekä „siveellinen" pakko. He ovat pakotettuja kehittymään vallankumouksellisiksi. Mitä selvemmin he tulevat käsittämään kapitalistisen yhteiskunnan tosiolemuksen, sen kiinteämmin heidän elämänsä korkeimmaksi yhteiskunnalliseksi tehtäväksi tulee

vallankumous.

On muistettava, että vallankumous yleisessä ymmärryksessä ei ole työväenluokalle suuremmaksi hyödyksi kuin yhteiskunnan vaihtuminen [illegible]. Meidän täytyy vallankumousta aivan erikoisesti määritellä, jos [illegible] puhua työväenluokan luokkaedun nimessä. Viimeiset vuosikymmenet ovat antaneet maailmalle vallankumouksia kymmenittäin, mutta työväenluokka kituu vielä palkkaorjuudessa. Vallankumouksia syntyy muistakin syistä kuin työväenluokan ja kapitalistiluokan välisestä yhteiskunnallisesta ristiriidasta. Kaikki luokat ovat todellisuudessa vallankumouksellisia niin pitkälle kuin heidän etunsa vaativat ja sentähden vallankumous on aivan yleinen ilmiö. Ja mikä ihmeellisintä, meidän päivinämme vallankumouksia tehdään liikeasioina yhtä helposti kuin suoritetaan kauppa kahden liikemiehen välillä. Wall Streetin keinottelukonttoreissa voidaan määrätä missä maassa on tehtävä vallankumous ja minkälainen vallankumous. Kapitalistisen maailman jättiläismäiset raha- ja liikehuoneet saadaksensa yhä suuremmiksi kasvaville pääomillensa sijoitusalueita ja yhä paisuvalle tavaratulvalle uusia markkinapaikkoja määräävät vallankumouksen esim. Meksikossa — ja se tapahtuu.

Työläistä ei siis enää saa innostaa pelkkä sotahuuto uskomaan vapautensa koittavan kunhan vain vallankumous mitä laatua tahansa tapahtuu. Työläisen ei pidä enään luulla että kaikkialla, missä vain tapellaan ja hurme vuotaa vallankumouksen nimessä työväenluokkaa odottaa vapaus, kuten niin moni idealistinen vallankumousmies on uskonut. Työväenluokan vallankumouksellista taistelua on ainoastaan se, jossa työväenluokka taistelee tarkoituksella saada itsellensä jakamattoman yhteiskunnallisen vallan. Tämä vallankumous eroaa kaikista muista vallankumouksista siinä, että se tahtoo yksityisen omistusoikeuden yhteiskunnalliselle tuotannolle välttämättömiin tuotannon lähteisiin ja tuotannonvälineisiin muuttaa yhteiskunnalliseksi, jota mitkään muut vallankumoukset eivät tarkoita.

Tässä taistelussa, olkoonpa sen muodot milloinkin minkälaisia tahansa, työväenluokka tulee lopullisesti voittamaan. Sen on pakko voittaa. Muuten ei voida ajatella yhteiskuntien edelleen kehitystä mahdolliseksi. Ja se voitto tulee merkitsemään yhteiskunnan ja myöskin itsensä ihmisen kehitykselle enemmän kuin kaikki entiset yhteiskunnan historialliset muutokset yhteensä. Taistelu tämän voiton saavuttamiseksi on jo nyt valtavampi kuin mitkään taistelut ja tapahtuneiden vallankumouksien hyväksi. Siihen taisteluun ottaa jo nyt osaa lukuisampi joukko kuin koko maailman sotilasarmeijat yhteensä, ja joukko lisääntyy sadoilla ja tuhansilla joka päivä. Se joka vielä tänään seisoo välinpitämättömänä jo huomenna on oman elämänsä ehdoksi pakotettu antautumaan taisteluun kapitalismin kukistamiseksi. Jos vanhemmat ovat „jakaneet" tämän taistelun [illegible], näkevät he lapsensa siihen ottavan osaa. Jos tämä sukupolvi ei kykene viemään tätä taistelua voittoon, tulevan sukupolven *täytyy* se tehdä.

Tämän taistelun lopullinen voittopäivä voipi olla muutamia vuosikymmeniä ennemmin tai myöhemmin, riippuen siitä kuinka nopeasti työväenluokka jaksaa edistyä luokkatietoisuudessa ja millä tarmolla se jaksaa taistella itsellensä väliaikaisia parannuksia, jotka ovat sille välttämättömiä, kyetäksensä lopullisesti voittamaan vihollisensa. Sentähden, että työväenluokan kauan kestäneet kärsimykset lievenisivät mahdollisimman pian, sosialistipuolue kiihoittaa ja kehottaa kaikkia työläisiä liittymään järjestettyyn luokkataisteluun viivyttelemättä. Niin

Canadassakin.

Canada, vaikka ei vielä olekaan „valmiiksi asuttu" maa, on täydellinen kapitalistinen maa. Tämän maan luonnonrikkauksia on pieni kapitalistiryhmä anastanut yksityisomaisuudeksensa ja he anastavat loputkin muutamien vuosien kuluessa. Palkkaorjuus on tässä maassa vallalla, kuten kaikkialla kapitalistisissa maissa, ja se tulee yhä sietämättömämmäksi sitä mukaa kuin kapitalismi saapi täällä rauhassa ryöstöpolitiikaansa toteuttaa. Molemmat nykyiset valtapuolueet: konservatiivit ja liberaalit ovat täydelleen kapitalismin edustajia ja olkoonpa hallituksessa kummat tahansa heistä, sellainen hallitus on vain suurkapitalismin renki, jolta työväenluokan ei tarvitse odottaa mitään parannuksia asemaansa. Parannuksia työväenluokan asemaan voidaan odottaa ainoastaan työväen omalta puolueelta. Ja että se puolue pääsisi mahdollisimman pian vaikuttavaksi mahdiksi Canadassa, jokaisen tässä maassa olevan kansallisuuden työläisten velvollisuus on liittyä sosialistipuolueeseen. Tällä aikakaudella on työläiselle hapeaksi edustaa mitään muita valtiollisia puolueita kuin sosialistipuoluetta. On kurjaa olla itsensä ja jälkeläistensä vihollinen, suosimalla kapitalistista järjestelmää, jolleka liikevoitto on korkeampi yhteiskunnallinen tehtävä kuin tämän yhteiskunnan ihmisten elämänonni.

M. Hahl.

Sosialistisia pyrkimyksiä pohjoislännen maakunnissa.

Me luonnollisesti odotamme huomaavamme ainoastaan hyvin harvoja, jos ollenkaan, pyrkimyksiä sosialismia kohti sellaisen maan hallituksessa, joka (maa) on kehittynyt niin hitaasti kuin Canada valjpaan europalaisen riistäjän valvonnan alaisena. Mutta, siitä huolimatta, huomiokykyinen matkailija usein huomaa edistyksiä kohti hallituksen omistusoikeutta, jota hän huomaa kaikkialla pohjoislännen maakunnissa.

Täällä on maa, joka nopeasti kansoittuu kaikilta sivistyneen mailman kulmilta, missä valkea rotu asuu, tulevista uudisasukkaista. Uusien tulokkaiden joukossa on kuitenkin kahdesti niin paljo amerikalaisia kuin muista kansallisuuksia. Hallitus on pohjaasti canadalainen. Pohjoislännen asukkaat eivät ole kuitenkaan masentuneita siinä merkityksessä kuin sellaista määritelmää käytetään Yhdysvalloissa, koska useat uudisasukkaista tulevat Yhdysvaltain, Canadan ja Suurbritannian suurista kaupungeista.

Ehkä kaikkian huomaamsen arvoinen muoto tämän maan hallituksessa on yleinen omistusoikeus vilja elevatoreihin. Vilja, erittäinkin vehnä, onkin melkein ainoa tuote, jota tuotetaan ulosvientiä varten tässä maassa. Useimmissa tapauksissa on markkinapaikat satojen mailien päässä sieltä mistä tuottaja lähettää sen. Entisinä aikoina hänen oli joko myytävä viljansa jollekin keinottelijalle, jolla oli elevatori hänen paikkakunnallaan, tai vuokrata rautatievaunu ja lähettää viljansa yleiseen markkinapaikkaan, koska keinottelija, tavallisesti ryösti häneltä joitakin senttejä bushelia kohti. Jälkimmäinen keino oli hänelle kerrassaan mahdotoin, jos hän vain asui kauempana kuin viiden mailin päässä kaupungista.

Tästä syystä Pohjoislännen maakuntien hallitukset ovat ottaneet käytäntöön suunnitelman, jonka avulla maanviljelijät hallituksen avustamana voivat pitää käytännössä omia elevatorejahn. Jokaiseen kaupunkiin, missä on tähän suuntaan pyrkivä maanviljelijäin yhdistys, maakunnan hallitus rakentaa elevatorin. Siitä pääomasta, joka tarvitaan elevatorin rakentamiseen, hallitus hankkii 85 prosenttia ja maanviljelijäin yhdistys 15 prosenttia. Vaikkakin täten maakunnan hallitukselle joutuu suurin osa osakkeista, niin siitäkin hallinto on kokonaan paikallisen maanviljelijäin yhdistyksen käsissä, joten se todellisuudessa on maanviljelijäin ko-operatiivinen elevatori.

Nämä hallituksen elevatorit ovat rakennetut eri tapaan kuin yksityisten omistamat siinä, että ne ovat jaettu säiliöihin, joihin kuhunkin mahtuu 1,000 bushelin vehnää, eli vaunulasti. Ensinnäkin ne ovat säilytyselevatoreita, joihin maanviljelijä voi säilyttää viljansa ja sitten lähettää vaunulastin erissä keskusmarkkinoille Winnipegiin. Tällä tavalla maanviljelijä saa enempi viljastaan kun välikäsi on poistettu. Hallituksen elevatorin tarkoitus kaupungissa, missä on ennestään yksityisten omistamia, ei ole poistaa niitä, mutta pakoittaa ne käyttäymään suoremmasti tehdessään liikettä maanviljelijäin kanssa.

Hallituksen elevatorien ohella on hallituksen telefoonilinjat läpi Manitoban ja Saskatchewan. Kaikki telefoonilinjat kummassakin maakunnassa ovat hallituksen omaisuutta ja hallitus johtaa ja ylläpitää ne.

Manitobassa viime vuonna johtui jonkunmoisia retteloitä hallituksen telefonista, koska se tuotti jonkunverran tappiota. Syy siihen lienee ollut että hallitus otti liian alhaiset maksut telefonin käyttäjiltä. Mutta maksu ja on jonkunverran kohotettu ja systemiä parannettu, joten sillä on rahalliseltakin puolelta menestystä tulevaisuudessa.

Saskatchewassa systeemi ei ole hyvin laaja. Siellä on kyllä useita pitempiä linjoja käynnissä, mutta telefonien luku on vielä verrattain pieni, johtuen asukasten laajalle hajautumisesta. Järjestelmä on kaikinpuolin vaatimuksia tyydyttävä. Maakuntahallitus on tehnyt voitavansa rohkaistakseen maanviljelijöitä rakentamaan keskinäisiä telefonilinjoja. Suurin vaikeus näiden telefonilinjain pystyttämisessä on siinä, että maakunnassa on puutemetsistä, joten pylväät tulevat sanomattoman kalliiksi. Tämän vaikeuden voittamiseksi on maakuntahallitus antanut pylväät ilmaiseksi maanviljelijöille. Hallituksen elevatorien perustaminen on tulos siitä kiihkeästä agitatsionista, jota on käynyt Grain Growers Association — laaja maanviljelijäin järjestö kolmessa pohjoislännen maakunnassa. Tämän järjestön agitatsionin tähden tuli tullisopimus esille parlamentissä; he vaativat laajempia markkinoita viljalleen.

Hallituksen elevatorien ohella on hallituksen telefoonilinjat näkin seuraus siitä, että kansa lännellä tahtoo olla vapaa korkea maksuisesta ja huonosti kansaa palvelevasta telefonijärjestelmästä, jonka rikkaat yksityiset yhtiöt ovat sälyttäneet puolustuskyvyttömän kansan hartioille idän valtioissa. Siellä on uusi maa, joka alkaa aivan alusta ja uskomme, että se voi välttää monet niistä rasituksista, jotka johtuvat siitä kun yksityiset omistavat yleishyötyvälineet.

Hijoppi Rotilaisen Vappumietteita.

Ellet sinä rakas lukijain ole aivan sokea — jossa tapauksessa on arvelittavaa ohjata sinua ollenkaan lukijaksi — huomaat sinä mikä jättiläismainen erotus on tämän Työkansan numeron ja muiden numeroiden välillä. Tämä numero on [illegible] kuin philadelphialaisen raamattu[illegible] kuraponnos pyhästä raamatusta, sillä vaikutuksella, että tämä numero Työkansaa on arvokkaampi kuin raamattu ja kaikki postillat yhteensä. Tämä kronikkakin tässä on parempi kuin pyhän raamatun kronikka. „Johanneksen Ilmestys", jonka väli Johannes kirjoitti Patmossaarella hengellisesti hullun ollessansa.

Kokonan puolesta tämä numero jo ulkoasultaan porvarien suuria papereita, joita he syytävät Canadassakin joka päivä ulos kiki kahdella sadalla eri nimellä. Tämä numero Työkansaa on kuitenkin kymmenkertaa arvokkaampi kuin kaikki porvarien suuret päivälehdet yhteensä. Ja se arvokkuus on siinä että tälle lehdelle [illegible] misia „valistetaan", porvarien lehdillä heitä pimitetään, pimitetään sitä enempi mitä suurempi lehti on. Tätä numeroa ulosantaessa on jaksettu välttää sekin kiusauksia rumuusta ja sietää tärisyttävin kiusaus, joka syntyy silloin kun rutiköyhä ihminen näkee dollarinippuja heiluteltavan nenänsä edessä ja kuulee sanottavan: „saat, jos vain mainitset kuka sen on sinulle antanut." Tarkoitan sitä kun tähän numeroon ei ole otettu ilmoituksia ollenkaan, vaikka siten on menetetty parisen sataa dollaria. Ajateltiin, että kerrankin pitää näyttää minkä suuntainen köyhälistön lehti pitäisi olla jos — ! Tätä numeroa ei siis ole täytetty tavallisillakaan pisnesilmoituksilla, puhumattakaan sellaisista „erikoisilmotuksista" joita nykyäänkin Canadan suurimmat porvarilehdet sisältävät, niinkuin esim. ilmoitus, jossa kaupataan medisiiniä, jolla naiset saavat rintansa kasvamaan kuusi tuumaa kolmessakymmenessä vuorokaudessa. Porvarimme koettavat ratkaista naiskysymyksen kasvattamalla heille i-

toimittaja „soma" ja kaunista, niin — lukatkaa ja „pohtoilesmasta". Kyllä se voisi likimainkaan tiedetään, niin koulunkäymättömiä kuin ollaankin, mitenkä kirjallisten lehtien pitäisi [illegible]. Mutta lehden Koko ja viimekädessä sen sisällyskään eivät riipu toimituksesta, vaan *„[illegible], vähävaraisista, pohjakerroksista ja [illegible]"*. Kun he Canadassa eivät tunne olevansa „synkkiä eivätkä vähävaraisia ja laajoja joukkoja", eivät he tiedä yhteen seuraavaa, että voisivat sellaista lehteä että pitää niin hyvissä varoissa, jotta se voisi tulla jokapäivä isona kuin [illegible] ja puolueensa [illegible]. Miksikähän sitte eivät pidä tätä „lehtiä" kyllikkäi kunnossa? [illegible] ja tuhmuus ovat samoja, jotta oma [illegible] sillä sitä omaisuutta joka estää työläisiä omia taistelunsaan [illegible] tyy muutta paljon voimakkaammilla samalla kuin „[illegible]" ja „tuhmuus". Mutta olkoon [illegible] ja sanon: vähävaraisten tyhmyyden tähden tämä vahvakisten oma äänitorvi Työkansakaan ei voi ilmestyä niin isona ja agiteeraavana. Mutta mikä sitte tuohon tyhmyyteen on syynä? — „Olevat olot", kuuluu kursailematon vastaus, ja se merkitsee hyvin paljon ja pitkiä selityksiä. Mutta [illegible] tuosta [illegible] ja otan ainoastaan yhden puolen asiasta valaistakseni. Sen puolen, joka osottaa tässä suhteessa, ovat työläisten pimitys ja valistus toisiinsa? Ja koska sanomalehdet nykymailmassa näyttelevät suurinta osaa kummallakin puolella, katsokaamme

Sanomalehtiä.

Vaikka Canadaa sanotaan vielä korpimaaksi, on täällä sentään jo alkua painelusta sanasta. Jo vuotena 1909 ilmestyi täällä 945 sanomalehteä ja 172 „makasiinia", yhteensä 1117. Niistä oli 114 päivälehtiä, 831 viikkolehtiä ja 172 kuukausijulkaisuja.

koko Canadassa vielä [illegible] sosialistisista lehdistä, joita on jotenkuten [illegible] ja päivälehteni ei ole vielä muita kuin tämä Työkansa [illegible] Vappuporvarit.

Verratkaamme nyt sitte. Porvarilliset lehdet pimittävät ihmisiä, sosialistiset lehdet valistavat. Porvarien lehdet levittävät Canadassa [illegible], sosialistien lehdet yhteensä korkeintaan 25 tuhatta. Kuinka suuri prosentti 25 tuhatta on viidestä miljoonasta? [illegible] Ainoastaan puoli prosenttia. Köyhälistön valistustyönnissä sanomalehtien kautta on siis vain yksi kahdessadan porvarien pimitysvoimasta. Siis kun C:dassa yksi sosialistinen valon ja totuuden [illegible], on sitä huudettava 199 porvarien lähettämää pimitys[illegible] vastaan ennenkuin se pääsee ihmisten aivoihin ja „sydämmiin". Ja tämä koske ainoastaan sanomalehtiä. Porvareilla on paljon muita pimityslaitoksia.

On siis selvää, että työläisten täytyy olla tyhmiä yhteiskunnassa jossa pimityksen ja valistuksen välinen ero on niin [illegible]. Mutta sitenkin on selvää että tuo pimitys ei lannistukaan ellei ole keinoa sitä vastaan. Porvarien sanomalehdet kyllä pimittävät ihmiset takaisin apinoiksi jos ei köyhälistö kykene kohottamaan omia lehtiänsä sellaisiksi että ne kykenevät koko kansalle osottamaan mustan mustaksi.

Mutta elkäämme sentään ottako aivan koko mailman syntitaakkaa hartioillemme koska olemme vain piskuisen Suomen kansaa. Hyvä olisi jos jaksaisimme vain omastakin puolestamme ponnistaa. Canadan suomalaisille riittäisi kun pitäisivät tämän Työkansan vaikkapa vain tämän tyylisenä kuin tämä numero. Ja sentähden että asiasta otettaisiin tosissansa kiinni nyt kun tämä lehti ilmestyy päivälehtenä puhun minä ensiksi sinulle

Kun kerran sinun mielestäsi yhteiskunta on [illegible]

Mutta en minä sentään [illegible] sinulle [illegible] Tullaksesi sitte lähemmin tietämään mikä voima on yhteenliittymisessä tulee sinun ensitöiksesi tilata Työkansa.

Sitte puhun minä

Mr. Nahjuselle.

Sinä olet jo kenties vuosikausia nyökytellyt: „niin, niin, niinhän se on, oo-jees, kyllä se on tosi." kaikkiin mitä sosialistit ovat sinulle sanoneet. Oletpa voinut olla nuhjottaa

[illegible] Vieläkö sinä Mr. Nahjunen, [illegible] ja sanot kuin unissasi: „niinhän se on, Kurjuudestahan se elämä on" ja sitte taas jäät torkkumaan. Minä en tarkoita sinun tavallista torkkumistasi ja makaamistasi, jota sinä ja minä välttämättömäksi ruumiimme levoksi tarvitsemme, mutta sitä makaamista, jolla sinä pidät oikeutenasi laiminlyödä yhteiskunnallisen elämäsi puolen; sitä kun sinä ollessasi kokouksissa tai muuten tekemisissä toisten ihmisten kanssa vain olla nyökyttelet etkä tee mitään käytännöllistä työväenlehtien tai yleensä työväen puolueen hyväksi. Niin nyökytellessäsi sinä olet yhteiskunnallinen nukkuja. Ja sellaisena sinä olet itsesi ja luokkatovereitasi nylkevälle kapitalismille yhtä vaaraton kuin hautausmaan asukaskin.

Näinä aikoina kuin sinä tätä luet on Vappu. Miljoonain jo nousee se mailman työläis-

[illegible] että „niinpähän minä [illegible], niinpähän minä sanon [illegible]" j. n. e. Sinä saat aikaan paljon toisten kanssa yhdessä, eikä sinua kukaan [illegible] tappeluun kapitalismin rosvomiehiä vastaan. [illegible] edes yhden Työkansan tilauksen [illegible].

Ja sitte minä haluaisin sanoa sinulle

Lady Heleijalle.

[illegible]

[illegible] tykönästyvät canadalaiset „klostuumit" ja [illegible] tilalle oikeat nappi- tai nauha-„saapaskengät"? Etkö sinä huomaa, että canadalainen herrasväki nylkee sinun niin hyvin, että sinun palkkasi pelkkein tarkalleen meneekin siihen kun pidät itsesi muun muodissa? Jos sinä sen huomaisit, huomaisit sinä samalla että sinunkin on kannatettava työväenluokan pyrkimyksiä aivan tosissasi.

Oletko sinä, Lady Heleija, tullut milloinkaan ajatelleeksi minkälainen työläisnainen todellisuudessa on Canadassa? Jos et, niin huomaapas nyt, että Canadassa työläisnainen on yhteiskunnallinen nukke, sillä erotuksella että nukke on ainoastaan leikkikalu, mutta työ-

niat jotain vääryyttä vastustaa on sinun liityttävä vakavasti niiden mukaan jotka puhuvat koko työväenluokan nimessä. Ehkä koetat selvitellä sanomalla: „mitäs minä yksi piikatyttö täällä vieraalla maalla turhaan rupean" —? No mitäs tänne sitte läksitkään, jos sinä yhteiskunnalliset velvollisuutesi kaikki jäivät Suomeen. Vai tulitko tänne vain näyttämään kuinka hyviä orjattaria Canadalainen herrasväki saapi Suomesta. [illegible] Työläisnaisenkin on kuljettava mukana työväenluokan taistelussa olkoonpa hän missä asemassa tahansa. Ja jos hän ei niin tee, kärsii hän siitä ennen kaikkea itse. Vaikka nyt olisit aivan pelkällä naimisiin pääsyn kannalta, niin älkää luulko luokkatietoisten poikien suvainnolla pyrkivän naimisiin naisten kanssa jotka ovat vain heiti Heleijoja, eivätkä tiedä yhteiskunnallisista asioista ja vallitsevasta luokkataistelusta hölynpölyä. Mitä tekee vallankumouksellinen sosialisti akalla, joka ei ole muuta kuin „nurkkaappi" ja „[illegible]." Luokkatietoisen ihmisen tärkein yhteiskunnallinen tehtävä on taistelu tämän yhteiskunnan muuttamiseksi ja siinä taistelussa hän tarvitsisi niinkin läheistä toveria kuin eukko on miehelle. Mutta minkälaisen taistelutoverin saapi mies naisesta, joka on aivoiltansa vain Heleija.

Niitä on Canadassa paljon suomalaisia naisia, jotka eivät tilaa Työkansaa ja nyrpistävät nokkaansa, jos heille tarjotaan. Koettakoa sisaret parantaa tapaamme, että te jo ensi Vappuna olisitte ihmisten kirjoissa.

Kaikille yhteisesti,

nimittäin niille jotka ovat yrittäneet niin että tämä Työkansa on tähän asti päässyt, sanon tenkjuu ja kurssin tykö. Nyt se vasta pitäisi [illegible] alkaa kun on päivälehdeksi päässy. Kyllähän tässä „syvien rivien" liikkeessä saa nähdä ja kokea toista ja molempia. Siinä loukataan ja loukkaannutaan, syletään silmille ja kukistetaan, nostetaan ja lasketaan ja saatetaan ihminen kaikkiin mahdollisiin mielentiloihin.

huomaavamme ainoastaan hyvin harvoja, jos ollenkaan, pyrkimyksiä sosialismia kohti sellaisen maan hallitaksessa, joka (maa) on kehittynyt niin hitaasti kuin Canada valppaan eurooppalaisen itsevaltijaan valvonnan alaisena. Mutta, siitä huolimatta, huomiokykyinen matkailija usein huomastyy edistyksestä kohti hallituksen omistusoikeutta, jotti hän huomaa kaikkialla pohjoisläntisen maakunnissa.

ti kansoittunut kaikilta sivistyneen mailman kulmilta, missä valkean rotua asuu, tulevista uudisasukkaista. Uusien tulokkaiden joukossa on kuitenkin kahdesti niin paljo amerikalaisia kuin muista kansallisuuksista. Hallitus on puhtaasti canadalainen. Pohjoisläntisen asukkaat eivät ole kuitenkaan maaseutulaisia siinä merkityksessä kuin sellaista maaritelmää käytetään Yhdysvaltoissa, koska useat uudisasukkais

dan ja Suurbritanian suurista kaupungeista.

Ehkä kaikkian huomaamisen arvoinen muoto tämän maan hallituksessa on yleinen omistusoikeus vilja elevatoreihin. Vilja, erittäinkin vehnä onkin melkein ainoa tuote, jota tuotetaan ulosvientiä varten tässä maassa. Useimmissa tapauksessa on markkinapaikat satojen mailien päässä siellä mistä tuottaja lähettää sen. Entisinä aikoina hänen oli joku

jät hallituksen avustamana voivat pitää käytännössä omia elevatorejaan. Jokaiseen kaupunkiin, missä on lähän suunilleen pyrkivä maanviljelijäin yhdistys, maakunnan hallitus rakentaa elevatorin. Siitä pääomasta, joka tarvitaan elevatorin rakentamiseen, hallitus hankkii 85 prosenttia ja maanviljelijäin yhdistys 15 prosenttia. Vaikkakin tähän maakunnan hallitukselle joutuu suoria osa osakkeista, niin siltikin hal

maanviljelijä saa enempi viljastaan kun välikäsi on poistettu. Hallituksen elevatorin tarkoitus kaupungissa, missä on ennestään yksityisten omistamia ei ole poistaa niitä, mutta pakottaa ne käyttäymään suorannaisesti tehdessään liiketta maanviljelijäin kanssa.

Hallituksen elevatorien ohella on hallitu sen telefoonilinjat läpi Manitoban ja Saskatchewan. Kaikki telefoonilinjat kummassakin maakunnassa o

nissa, mutta telefoonien luku on vielä verrattain pieni, johtuen asukasten laajalle hajaantumisesta. Järjestelmä on kaikinpuolin vaatimuksia tyydyttävä. Maakuntahallitus on tehnyt voitevansa rohkaistakseen maanviljelijöitä rakentamaan keskinäisiä telefoonilinjoja. Suuri vaikeus näiden telefoonilinjain pystyttämisessä on siinä, että maakunnassa on puutetta metsistä, joten pylväät tulevat suunnattoman kalliiksi. Ta-

kea maksuisesta ja huonosti kansaa palvelevasta telefonijärjestelmästä, jonka rikkaat yksityiset yhtiöt ovat säilyttäneet puolustuskyvyttömän kansan hartioille idän valtioissa. Siellä on uusi maa, joka alkaa aivan alusta ja uskomme, että se voi välttää monet niistä rasituksista, jotka johtuvat siitä kun yksityiset omistavat yleishyötyvälineet.

Hijoppi Rotilaisen Vappumietteita.

Ellet sinä rakas lukijani ole aivan sokea — josta tapauksessa on arveluttavaa oletko sinä ollenkaan lukijani — huomannet sinä mikä jättiläisnumero tämä on [illegible] Työkansan numeron ja muiden numerojen välillä. Tämä numero on iso ja komia kuin philadelphialaisen raamattutalon "Korupainos" pyhästä raamatusta, sillä erotuksella, että tämä numero Työkansaa on arvokkaampi kuin raamattu ja kaikki postillot yhteensä. Tämä kronikkakin tässä on parempi kuin pyhän raamatun kronikka: "Johanneksen Ilmestys", jonka se Johannes kirjoitti Patmos saarella hengellisesti hulluna ollessansa.

Kokonsa puolesta tämä numero ja monistuvat porvarien suuria papereita, joita he syytävät Canadassakin joka päivä ulos liki kahdella sadalla eri nimellä. Tämä numero Työkansaa on kuitenkin tuhannen kertaa arvokkaampi kuin kaikki porvarien suuret päivälehdet yhteensä. Ja se arvokkuus on siinä että tälle lehdelle [illegible] niissä "vahsteiaan", porvarien lehdillä heitä pimitetään, pimitetään sitä enempi, mitä suurempi lehti on. Tätä numeroa ulosantaessa on jaksettu välttää sekin kiusauksia, rumuuksia ja siellä tärisyttäviä kiusauksia, joka syntyy silloin kuin rutiköyhä ihminen näkee dollarinippua heiluteltavan nenänsä edessä ja kuulee sanottavan: tuon saat, jos vaan mainitset kuka sen on sinulle antanut. Tarkoitan sitä kun tähän numeroon ei ole otettu ilmoituksia ollenkaan, vaikka siten on menetetty parisen sataa dollaria. Ajateltiin, että kerrankin pitää näyttää minkä suuntainen köyhälistön lehtipitäisi olla jos — !! Tätä numeroa ei siis ole täytetty tavallisillakaan pisnesilmoituksilla, puhumattakaan sellaisista "erikoisilmotuksista" joita nykyäänkin Canadan suurimmat porvarilehdet sisältävät, niinkuin esim. ilmoitus, jossa kaupataan medisiiniä, jolla naiset saavat rintansa kasvamaan kuusi tuumaa kolmessakymmenessä vuorokaudessa. — Porvarimme koettavat ratkaista naiskysymyksen kasvattamalla heille isot tissit. Epäilemättä sellainen onkin oikea porvarillinen tapa ratkaista naiskysymys. — Onhan tässä numerossa sentään yksi ilmotus, mutta sekin on laadultaan pelkkää agitationia, sillä siinä kaupataan ainoastaan hyödyllisiä kapistuksia, kuten Työkansaa, Väkäleukaa, kirjallisuutta y. m.

Niin, sitä minä halusin sanoa, vaikka se vähän viivästyi, että tällaisena ja vielä paljon parempana tämä Työkansa voisi ilmestyä joka päivä jos — !! Jos olette joskus sellaisia tyhmyyksiä ajatellut, että Työkansaa ei osattaisikaan toimittaa isona ja komiana niin — lukekaa ja pohtikaa tästä. Kyllä se vain likimain [illegible] tiedetään, niin kömpelöinkin [illegible] mattomia kuin ollaankin, [illegible] köyhälistön lehtea pääsi toimittaa jos — !! Mutta heidän koko ja ulkonäössä sen sisällyskään eivät [illegible] mitukaisesti, vaan *[illegible] sista, vähävaraisista, pohjaksi [illegible] ja [illegible] joukosta.*" Kun he Canadassa eivät huone olevansa "syvien rivejä, sivistyksistä ja taaja joukko", eivät he hity yhteen sen verran että voisivat edes ehdä lehtensä pitää niin hyvissä varoissa, jotta se voisi tulla joka päivä isona kuin heran valta ja puolueensa veläyän komiana kuin kuvataan. Miksikä he sitte eivät pidä tätä "lehmää" kyllikseen [illegible]? Siinäpä se. Tyhmyys ja luomus ovat sanoja, joita minä [illegible] valtaa [illegible] käyttämättäsi sillä sitä [illegible] joka estää työläisiä omia taistelunseitansa [illegible] vassa kurissa pitamast [illegible] tyy niinikään paljon vahink [illegible] kanssa sanoilla kuin "tyhmyys" ja "luomus". Mutta olkoon melkein [illegible] sia ja sanoa vähävaraisten tyhmyyden tähden tämä vähävaraisten oma äänitorvi Työkansakaan ei voi ilmestyä näin isona ja agitaatiolla. Mutta mikä sitte tuohon tyhmyyteen on syynä? "Olevat olot", kuuluu kiertelemätön vastaus, ja se merkitsee hyvin paljon ja pitkiä selityksiä. Mutta kieltämättä tärkeimpiä tuosta moninaisesta jaarituksesta ja otan ainoastaan yhden puolen asiasta valaistakseni. Sen puolen, joka osottaa missä suhteessa ovat työläisten pimitys ja valistus toisiinsa? Ja koska sanomalehdet nykymailmassa näyttelevät suurinta osaa kummallakin puolella, katsokaamme

Sanomalehtiä.

Vaikka Canadaa sanotaan vielä korpimaaksi, on täällä sentään jo alkua painetusta sanasta. Jo vuotena 1909 ilmestyi täällä 945 sanomalehteä ja 172 "makasiinia", yhteensä 1117. Niistä oli 114 päivälehtiä, 831 viikkolehtiä ja 172 kuukausijulkaisuja.

Tilaajia ja ostajia oli näillä lehdillä yhteensä vähän yli *viisi miljoonaa* — huomatkaa tarkoin! yli viisi miljoonaa. Ja sitte seuraa tärkein:

Polittiselta kannaltansa ovat nämä lehdet: 197 liberaalisia, 151 konservatiivisia ja 375 sellaisia, jotka ovat kätkeneet porvarillisuutensa itsenäisyyden (independent) nimen taakse ja loput 394 sekalaisia: ammattijulkaisuja, kirkkojen, kapakoiden, pankkiirien, pelastusarmeijalaisten y. m. äänenkannattajia. Mutta työväen lehtiä ei ole nimellisestikään koko Canadassa vielä kymmenentäkään, puhumattakaan selvistä sosialistisista lehdistä, joita on jotenkin [illegible] tuan kolme ja päivälehtenä ei ole vielä muuta kuin tämä Työkansa tästä päivästä alkaen (jos [illegible] tätä [illegible] Vappupäivänä).

Vertailkaamme nyt sitte. Porvarilliset lehdet pimittävät ihmisiä, sosialistiset lehdet valistavat. Porvarien lehdet levisivät Canadassa [illegible] ja sosialistien lehdet yhteensä korkeintaan 25 tuhatta. Kuinka suuri prosentti 25 tuhatta on viidestä miljoonasta? [illegible] puolueksemme tasaisen [illegible] vassa, jotka ovat köyhälistön omaisempia. Ainoastaan puoli prosenttia. Köyhälistön valistusvoima sanomalehtien kautta on siis vain yksi kahdessadas osa porvarien pimitysvoimasta. Siis kun Canadassa yksi sosialistinen valon ja totuuden [illegible] on sen tähden tuva 199 porvarien [illegible] pimitysjuoppia vastaan [illegible] kuin se pääsee ihmisten aivoihin ja "sydämiin". Ja tämä koskee ainoastaan sanomalehtiä. "Porvareilla on paljon muita pimityskeinoksia.

On siis selvää, että työläisten täytyy olla tyhmänä yhteiskunnassa jossa pimityksen ja valistuksen välinen ero on näin kourantuntuva. Mutta samalla on selvää ettei tuo pimitys ei [illegible] ellei ole keinoa sitä vastaan. Porvarien sanomalehdet kyllä pimittävät ihmiset takaisin apinoiksi jos ei köyhälistö kykene kohottamaan omia lehtiänsä sellaisiksi että ne kykenevät koko kansalle osottamaan mustan mustaksi.

Mutta elkäämme sentään ottako aivan koko mailman syntitaakkaa hartioillemme koska olemme vain piskuisen Suomen kansaa. Hyvä olisi jos jaksaisimme vain omastakin puolestamme ponnistaa. Canadan suomalaisille riittäisi kun pitäisivät tämän Työkansan vaikkapa vain tämän tyylisenä kuin tämä numero. Ja sentähden että asiasta olettaisiin tosissansa kiinni nyt kun tämä lehti ilmestyy päivälehtenä puhun minä ensiksi sinulle

Mr. Menestyväinen:

sinulle joka uskot että tämä kapitalistinen Canada on menestymisen tilaisuuksia täynnä, että täällä kyllä voipi pärjätä yksiksensä yrittämällä. Niin sinä uskot ja sentähden sinä et tarvitse sosialistipuoluetta etkä sosialistien sanomalehtiä. Sinä uskot nykyisessä mailmassa pääsevän kapitalistiksi jokaisen ken vain sellaiseksi haluaa ja siksi sinä olet antanut [illegible] luokkataistelulle ja tälle Työkansalle. Mutta kuule nyt ja paina mieleesi mitä sinulle sanon!

Kun kerran sinun mielestäsi yhteiskunta on rikastumisen tilaisuuksia täynnä ja ne tilaisuudet ovat kaikille avonna, niin sinu tarvitsisi hyvin [illegible] jos et ole noita tilaisuuksia hyväksesi käyttänyt. Se tekisi sanoa, että [illegible] sinä olet köyhä. Kaikki [illegible] niin tajuat että ihminen voipi olla rikas jos haluaa, ei sinun tarvitse muuta kuin kunnon kurituksen sillä kun et ole käyttänyt tilaisuuksia hyväksesi. Mutta [illegible] ja [illegible] kuritushuoneessa. Ja [illegible] kapitalistit [illegible] Mr. Menestyväinen, joka olet kapitalisti [illegible] ja [illegible] ensimäisen luokan [illegible].

Mutta en minä sentään halua sinulle kurituslaitosta toivottaa enkä rappiorangaistusta, haluan vain sanoa sinulle, että heitä pois typerät luulottelut yksinäisestä pärjäämisestä ja rikastumisesta kapitalistisessa maailmassa, koska työläinen ei pärjää yksinään, vaan työläisten täytyy liittyä yhteen ja yhdessä taistella itsellensä parannuksia ja vasta silloin heistä tulee todellisia Mr. Menestyväisiä. Tullaksesi sitte lähemmin tietämään mikä voima on yhteenliittymisessä tulee sinun ensitöiksesi tilata Työkansa.

Sitte puhun minä

Mr. Nahjuselle.

Sinä olet jo kenties vuosikausia myönnytellyt: "niin, niin, niinhän se on, oo-jees, kyllä se on tosi." kaikkiin mitä sosialistit ovat sinulle sanoneet. Oletpa voinut olla nuhjottaa sosialistipuolueen jäsenenäkin jo kuinka kauvan, mutta et ole vielä päässyt niin pitkälle että tekisit jotain. Tuskin olet tullut tilanneeksi itsellesi puoluelehteä, puhumattakaan siitä, että olisit ottanut joltain toiselta *yhden tilauksen vuodessa puoluelehdelle*. Luuletko sinä tämän maailman makaamalla paljonkaan paranevan? Uni on kyllä suloinen "taivaan" lahja, mutta sopimatonta ja osittain hieman vaarallistakin on käydä haukottelemaan ja nukkumaan sotakentälle jossa parhaillaan tapellaan. Tämä nykyinen yhteiskunta on sotakenttä, jossa tapellaan jokapäivä. Ja ettei se ole muuta kuin tappelua, [illegible] vaan verrataan sotaa [illegible] selvillä jos vaatat [illegible] yhteiskunnallisia [illegible] että [illegible] ne kuolleet ja haavoittuneet jotka joka päivä tällä taistelukentällä kaatuvat. Canadassa kuolee [illegible] yli neljän tuhannen ihmisen yhteiskunnallisessa elämän taistelussa. Kymmenessä vuodessa se on viidettäkymmentä tuhatta. Huomaatko jo nyt sinä haukottelija ja nukkuja? Ja [illegible] ovat [illegible] sitten [illegible] Canadan työmaille. Vieläkö sinä haukottelet ja nukut [illegible] Mr. Nahjuinen? Vappupäivä [illegible] kahdeksan [illegible] Vieläkö sinä Mr. Nahjunen, haukottelet, nyökäytät vetisen päätäsi ja sanot kuin unissasi: "niinhän se on. Kurjanlaistahan se elämä on." ja sitte taas alat torkkua?

Minä en [illegible] sinun tavallista torkkumistasi ja makaamistasi, jota sinä ja minä välttämättömäksi ruumiimme levoksi tarvitsemme, mutta sitä makaamista, jolla sinä poljet oikeutesi kujlata yhteiskunnallisen elämäsi puolen, sitä kun sinä ollessasi kokouksissa tai muuten tekemisissä toisten ihmisten kanssa vain olla nyönnöttelet etkä tee mitään käytännöllisiä työväenlehtien tai yleensä työväen puolueen hyväksi. Niin nyönnötellessäsi sinä olet yhteiskunnallinen nukkuja. Ja sellaisena sinä olet itsesi ja luokkatovereitasi nylkevälle kapitalismille yhtä vaaraton kuin hautausmaan asukaskin.

Näinä aikoina kuin sinä tätä luet on Vappu. Miljoonina jo nousee se mailman työläisten joukko joka Vappunakin näyttää mitä on saatu aikaan ahkeralla toiminnalla, minkälaiset armeijat kapitalismia vastaan on järjestetty väsymättömällä työllä. Hierase silmiäsi! nouse, katso koittavan sosialismin vapauden aurinkoon ja lähde tästä Vapun päivästä alkaen mukaan käytännöllisen toiminnan armeijaan, ja sinä huomaat innostuvasi. Innostus, katsohan, tulee parhaiden toimiessa ja ainoastaan toiminnalla saavutetaan tuloksia jotka tuntuvat mahassa asti. Älä ollenkaan rupea verukehtelemaan, että "niitäpähän [illegible] niitäpähän minä sain [illegible]" j. n. e. Sinä saat aikaan paljon toisten kanssa yhdessä, etkä sinä kukaan yksinkään [illegible] kapitalismin [illegible] armeijaa vastaan. [illegible] yhdeksi Työkansan tilauksen alaksi.

Ja sitte minä haluan sanoa "Sanonen" sinullekin

Lady Heleija!

sinulle naiselle, joka et välitä paljon mistään — ja [illegible] kaikesta. Et [illegible] huokkasi [illegible] etkä välitä sosialistipuolueesta muuten kuin [illegible] Sinä parhaassa tapauksessa kävit kokouksissa ja iltamissa ainoastaan näyttääksesi jonkun [illegible] sosialistipuolueen itsellesi. Ja vieläkin pahimmassa tapauksessa, sinä et käy ollenkaan sosialistien kokouksissa etkä ollenkaan tahdo tietää koko työväenluokan pyrkimyksistä, olet muka vaan hyväntahtoisen herrasväkenä kun olet pari kolme vuotta maassa ollut. Sinulle sanon minä, jota olen ollut maassa [illegible] että vaan [illegible] nostaa jalkoja pöydälle — mikä [illegible] sinä luulet olevasi tässä maassa? ettei sinun tarvitse välittää nykyajan [illegible] kysymyksistä, sosialismista. Luuletko sinä että sinun elämäsi on sillä ratkaistu, jos sinä olet saanut vanhanajan [illegible] tilalle tykönäyttävät canadalaiset "kostuumit" ja lopikkaiden tilalle oikeat nappi- tai nauha- "saapaskengät"? Etkö sinä huomaa, että canadalainen herrasväki osaa nylkeä sinua niin hyvin, että sinun palkkasi melkein tarkalleen menee siihen kun pidät itsesi muodissa? Jos sinä sen huomaisit, huomaisit sinä samalla että sinunkin on kannatettava työväenluokan pyrkimyksiä aivan tosissasi.

Oletko sinä, Lady Heleija, tullut milloinkaan ajatelleeksi minkälainen työläisnainen todellisuudessa on Canadassa? Jos et, niin huomaapas nyt, että Canadassa työläisnainen on yhteiskunnallinen nukke, sillä eroituksella että nukke on ainoastaan leikkikalu, mutta työläisnainen on samalla leikkikalu sekä työorja. Yhteiskunnallisia oikeuksia Canadassa naisilla yleensäkään ei ole nimeksikään. Mutta porvarien naikkoset voivat sentään jollain tavalla saada ääntänsä kuuluville heillä kun on jonkunverran persoonallista vaikutusvaltaa vallassaoleviin miehiin mutta mitä persoonallista vaikutusvaltaa on työläisnaisilla vallassaoleviin miehiin? Ei niin mitään. Työläisnaisen vaikutusvalta voipi esiintyä ainoastaan työväenluokan joukkotoiminnan kautta. Jos sinä siis haluat jotain väärytta vastustaa on sinun liityttävä vakavasti niiden mukaan jotka puhuvat koko työväenluokan nimessä. Elinkä koetat selviytyä sanomalla: "mitäs minä yksi piikatyttö täällä vieraalla maalla [illegible] rupean"? No mitäs tänne sitte lähditkään, jos sinun yhteiskunnalliset velvollisuutesi kaikki jäivät Suomeen. Vai tahdotko tänne vain näyttämään kuinka hyviä orjattaria canadalainen herrasväki saapi Suomesta. Kuulehan hilsit! Sel[illegible] ei [illegible] nykymaailmassa. Työläisnaisenkin on kuljettava mukana työväenluokan taistelussa olkoonpa hän missä maassa tahansa. Ja jos hän ei niin tee, kärsii hän siitä ennen kaikkea itse. Vaikka nyt ottaisi asian pelkältä naimisiin pääsyn kannalta, niin alkoon luulko luokkataistelun poikien sovinnolla pyrkivän naimisiin naisten kanssa jotka ovat vain neiti Heleijoja, eivätkä tiedä yhteiskunnallisista asioista ja vallitsevasta luokkataistelusta holynpölyä. Mitä tekee vallankumouksellinen sosialisti akalla, joka ei ole muuta kuin "murukappi" ja "[illegible]." Luokkatietoisen ihmisen tärkein yhteiskunnallinen tehtävä on taistelu tämän yhteiskunnan muuttamiseksi ja siinä taistelussa hän tarvitsisi niinkin läheistä toveria kuin eukko on miehelle. Mutta minkälaisen taistelutoverin saapi mies naisesta, joka on [illegible] vain Heleija.

Niitä on Canadassa paljon suomalaisia naisia, jotka eivät tilaa Työkansaa ja nyrpistävät nokkaansa, jos heille tarjotaan. Koettakaa sisaret parantaa tapanne, että te jo ensi Vappuna olisitte ihmisten kirjoissa.

Kaikille yhteisesti,

nimittäin niille jotka ovat yrittäneet niin että tämä Työkansa on tähän asti päässyt, sanon tenkjuu ja kurssia tykö. Nyt se vasta pitäisi [illegible] alkaa kun on päivälehdeksi päästy. Kyllähän tässä "syvien rivien" liikkeessä saa nähdä ja kokea toista ja molempaa. Siinä loukataan ja loukkaannutaan, syletään silmille ja kukistetaan, nostetaan ja lasketaan ja saatetaan ihminen kaikkiin mahdollisiin mielentiloihin. Niin on ollut niin kauan kuin Amerikan suomalaiset ovat sosialismia tunnustaneet ja samansuuntaista se tuntuu muuallakin ja muidenkin kansallisuuksien keskuudessa olevan, mutta mitäpä siitä. Antaa mennä vain suuren sosialismin laskuun. Kyllä siitä perältäkin hyvä perii. Tässä taistelussa, olkoonpa se kuinka kirjavaa tahansa ja tehtäköönpä kuinka monia sivuhyppyjä hyvänsä, työväenluokan täytyy *voittaa* ja se *voittaa*! Niin uskon minä, uskotko sinä?

Kyynelien maasta.

Mikael Rutasen runoja.

Taistelun sävel.

Miksi soitatte rauhan kannelta?
Ei rauha nyt tulla voi!
Jo orjatkin kantavat tapparata
ja taistelun sävelet soi.
Se sävel se mieliä innostaa,
se voimia kokoo ja kasvattaa.

Miksi nostatte rauhanlippua,
kun kärsivät miljoonat?
Itse tahdotte tulta lietsoa
maan „pyhät" mahtavat;
vihansiemenet elohon kylvitte,
pois rauhan toiveet te kitkitte.

Te köyhien onnen pirstoitte,
ne nyt itkevät tuskien verta,
te armotta mierolle ajoitte
tuon köyhän raatajan kerta.
Te verta ja tuskia kylvitte
ja haavoja syömmihin iskitte.

Te totuuden lokaan poljitte
ja orpojen leivän söitte.
Te vääryyden valtaan nostitte,
oikeuden pirstoiksi löitte.
Te ettehän heikkoja säälineet,
vaan armotta lokaan polkeneet.

Nyt turhaan rauhaa huudatte,
ei rauha nyt tulla voi,
kun kaikuu taistelun sävelet,
yli kärsivän maan ne soi.
Se sävel on rinnoista sorrettujen
ja kertoo se tahtoa poljetun.

Nyt tahdomme kohota ihmisiksi,
eik' aina orjina elää.
Me luotamme jättiläisvoimihin,
näin kärsivain rinnoista helää.
Me tahdomme orjuuden katkaista
ja elämän elämäks' uudistaa.

Me käymme nyt taistohon tulimpaan,
ett' poistuisi väärän valta,
ett' orjakin nauttisi onnestaan,
pois pääsisi kahleen alta.
„Me vannomme: Rauha ei tulla voi!
Lujemmin taistelun sävel soi.

Yks' usko on suureksi paisunut:
ei rukous köyhää auta.
Moni on pyytäissä sortunut,
monel' aukenut kalman hauta.
Oman voiman mahtihin luottaen
voimme katkoa orjuuden kahleet.

Sä kaikuos kutsumme taistohon
ja jyrise sävel yhä!
Luo taisto onnen elohon,
tuo taisto suuri ja pyhä!
Siit' nousee onnemme orahat
ja kerran on kaatuva sortajat!"

Ajan yö.

Arkihuolet täyttää ihmisrinnan,
kasvaa vaitias ja vaikerrus.
kaikki tuntea saa elon hinnan,
kaukaampi valon sarastus.
Ajan yössä aina ihmiskunta
uinuu toivottomuuden sikiunta,
— kuuluu tuskanhuudot — ja [illegible].

Verta, verta, verta itkee sydän
rinnass' toivottoman kärsivän
sammunut on valo järjen [illegible]
kantaa orja yötä syömmessään.
Oma tahto tyyten raukeneena,
kyyhkyn luonteiseksi muuttuneena,
inehmoinen käypi alla puun.

Usko ei tohdi ihmisyyteen
ajan tämän sairas ihminen,
enemmän hän luottaa pimeyteen,
palvelee hän valtaa valheiden.
Tyytyväisnä kahleita kantaa,
elämänsä pois ylenantaa,
lapsen usko painaa alhainen.

Helvettikauhuissa mikä loppi,
„taivas" itsensä turjoaa
Ajan myrkkymaljan orja juopi,
itse itsejänsä alentaa.
Kääpiöiksi muuttui koko kansa,
sairahaksi käypi sielultansa.
— itseään ei tohdi kohottaa.

Katsoa ei tohdi valon puoleen,
valhe pimittäyt aatokset.
valmis vaipumahan ajan huoleen
ompi ajan orja raihnainen.
Kurehtien omaa kuoloansa,
valmistaapi ruumiskirstuansa
„täysin järjellinen" ihminen.

Ajan yössä, elon [illegible]
itkee hyljättynä ihmis[illegible]
taluus suuri kaikkee vainottuna
— kaikkiall' on ajan hämäryys.
Pimeen valta kerskuu voimastansa,
valhe nauraa ivanauruansa,
heillähän on valta, ylevyys.

Varjon kansa.

Ei tohdi ajatella tämä kansa
ei uskoa se tohdi järkeään!
ei tohdi katkoa se kahleitansa,
se pyrkiä ei tohdi elämään.

Ei tunne arvoansa varjon kansa,
valheita se uskoo, hyväksyy!
Ei ihme että järki rinnassansa
valhesokkeloissa tylsistyy.

Ei tohdi pyrkiä se päivän valoon,
ei onnens' kukkuloille nousta voi.
Ei syty nukkuneehen sielu paloon,
sen korviss' valhe kauniina soi.

Työmiehen kevät

Vast' silloin kevät koittaa
sydämen raatajan,
kun loppuu sorto maasta
ja mahti mammonan.

Vast' silloin kevät koittaa
ja poistuu synkkä syys,
kun kahleen valeen vallan
tääll' voittaa ihmisyys.

Sit' kevät mikä auttaa
nyt työmies polohtaa
se luo onnen luopi ja elon sulosen.

Sonetti tytölleni.

Me haaveilimme kaksi huomenesta
ja elämämme suunnitelmat teimme;
me haaveilimme kodist' rauhaisesta,
miss' ikuinen hymyilis meille.

Me haaveilimme kaksin kesäillan
ja kuuhut [illegible]
Mä olin paras ystäväsi silloin,
sen vakuutit sä itse „Et' muista."

Mutt' petos piili povellasi sulla
ja hymyilysi valhetta oli vaan.
Pois kaikkosit, nyt jälelt' sinust' mulla
on muisto, jok' ei haihdu koskaan.

Näin rakkauden tuliliekki sammui
ja lemmen pyhät säteet katkeen.
Ja nuori rinta suruun valtaan vaipuu,
kun puhtoisimmatkin toiveet katoaa.

Miksi?

Syksyn lapset.

Syksyn lapset surumielin
elontietä käyvät,
leipähuolet sydämissä
raivoaa yöt ja päivät.

Syksyn lapset, teille auki
ovat tuskan ukset,
aina teillä osananne
kurjat hairahdukset.

Syksyn lapset, aina teille
Onnetar on saita.
Syksyn lapset astelevat
[illegible] kyynelmaita.

Syksyn lapset osattomat
teit' ei elo suosi,
aina teillä vierahana
puutteet ja huoli.

Syksyn lasten sydän itkee
verikyyneleitä,
puristaapi puutteen koura
ankarasti heitä.

Syksyn lapset onnettomat
aika on jo nousta
kevätpäivän paistehille
ajan rapasoista!

Syksyn lapset, itse voitte
käydä onnen maille;
muuten ihmisarvoanne
jäätte aina vaille.

Syksyn lapset, elämähän
onnekkaalta luokaa!
Sydämenne laulun tulla
helkehtiä suokaa!

Ihmisyyden ääni.

Laulaa suuri ihmisyys
mahtilaulunsa ajan yössä,
jossa orjat nousua käyvät,
erheen laumassa hoiperrellen.

Näinpä laulaa ihmisyys:
— Oi, te osattomien synkät polvet,
jotka käytte orjuuskahleissa,
narrimaiset valheen uskojat
ollen itsejänne alentaen,
kääpiöiksi itsenne teette,
[illegible]

Oi, te osattomien synkät parvet,
päivilläkin pimeässä outte,
Valheverkot kahlee teillä vaion,
aatoksenne saamaa vaan;
hyvän järkenne te vangitsette.

Oi, te osattomien synkät parvet,
„puoli-ihmisten laaja lauma,
ennnykseen uuvuttavat sielut
uskotte mit' toiset uskottavat
ja palvottavat teidät uskomaan.

Itse ajatella ette tohdi,
luotatte vaan toisten aatoksihin,
jotka [illegible] ilakoivat teillä,
teillä narrimaiset lapsipuolet.

Nouskaa nukkuneet, orjajoukot,
ylös ajanyöstä pimeästä.
Nähkää valheet, jotka estehinä
teille nousualoja on olleet!
[illegible]
joka järjenvalonne sammuttaa
ja tukahduttaa ihmisyyden äänen.

Tunne arvos, halveksittu joukko,
älä enää matalalla maaa.
Nouse! Sua kutsuu ääni jumalainen,
ääni pyhä, ihmisyyden ääni.
Sorto ei saa ijät johon,
mutta taistelulla taipyy sinun
sorrettujen yhteisänsä voiton.

Ylös orjat! Kauhut pimeän mailla
poikki kaikenkohan järjenkahleet!
Vapahanna aatos liitämähän,
Nouse, ihminen jo ihmiseksi!

Orjalle.

Älä suutele orja, sun kahleitas,
ne lihkuvat veljies verta.
Älä polvistu eessä piinaajas,
kun suopi se tuskia kerta.

Älä eessä rikkahan liehakoi,
ole rohkea, arkuus heitä!

Laske järkesi kahleista vapahaks,
anna aatokses vapaana lentää!
Älä kadota ihmisyysuskoas,
vaan koita korkeelle entää!

Kautta sä tuiman taistelun

se voimia kokoo ja kasvattaa.

Miksi nostatte rauhanlippua,
kun kärsivät miljoonat?
Itse lähdotte tulta lietsoa
maan „pylväät" mahtavat:
vihansiemenet elohon kylvitte,
pois rauhan toimet te kitkitte.

Te köyhien onnen pirstoitte,
ne nyt itkevät tuskien verta,
te armotta mierolle ajoitte
taas köyhän raatajan kerta.
Te verta ja tuskia kylvitte
ja haavoja syömmihin iskitte.

Te totuuden lokaan poljitte
ja orpojen leivän söitte.
Te vääryyden valtaan nostitte,
oikeuden pirstoiksi löitte.
Te ettehän heikkoja säälineet,
vaan armotta lokaan polke-
neet.

Nyt tahdomme kohota ihmi-
siksi,
eik' aina orjina elää.
Me luotamme jättiläisvoimihin,
näin kärsiväin rinnoista helää.
Me tahdomme orjuuden kukis-
taa
ja elämän elämäks' uudistaa.

Me käymme nyt taistohon tui-
mimpaan,
ett' poistuisi väärän valta,
ett' orjakin nauttisi onnestaan,
pois pääsisi kahleen alta.
Me vannomme: Rauha ei tul-
la voi.
Lujemmin taistelun sävel soi.

Yks' usko on suureksi paisu-
nut:
ei rukous köyhää auta.
Moni on pyytässä sortunut,
monel' auennut kalmon hauta.
Oman voiman mahtihin luot-
taen
voimme katkoa orjuuden kah-
lehet.

Sä kaikuos kutsumme taisto-
hon
ja jyrise sävel yhä!
Luo taisto onnea elohon,
tää taisto suuri ja pyhä.
Siit' nousee onnemme ostahat,
ja kerran on kaatuva sortajat.

Ajan yö.

Arkihuolet täyttää ihmistö-
nön,
kasvaa valitus ja vaikerrus.
kukaan tuntea saa elon huuman,
katoaapi valon sarastus.
Ajan yössä uinuu ihmiskunta,
uinuu toivottuuden sikiunta;
kuuluu tuskanhuudot — pa-
rahdus.

Verta, verta! verta itkee sydän
rinnass' toivottoman kärsivän.
sammunut on ääni järjen py-
hän.
kantaa orjat yötä syömmes-
sään.
Oma tahto tyyten raukeneena,
kyyhkyn luontoiseksi muuttu-
neena,
[illegible] käypi alla pään.

Usko ei tohdi ihmisyyteen
ajan, tämän sairas ihminen,
enemmän hän luottaa pimi-
tykseen,
palveleepi valtaa valheiden.
Tyytyväisnä kahlehia kantaa,
elämänsä polo ylenantaa.
lapsen usko painaa alhainen.

Helvettikauhujansa aika luo-
pi
„Taivas" ilonsa tarjoaa.
Ajan myrkkymaljan orja juo-
pi,
itse itseänsä alentaa.
Kääpiöiksi muuttuu koko kan-
sa,
sairahaksi käypi sielultansa,
— itseään ei tohdi kohottaa.

Katsoa ei tohdi valon puoleen,
valhe peittänyt aatokset.
valmis vaipumahan ajan hau-
teen
ompi ajan orja raihnainen.
Kiirehtien omaa kuolontansa,
valmistaapi ruumiskirstuansa,
„täysin järjellinen" ihminen.

Ajan yössä, elon sairastaissa
itkee hyljättynä ihmisyys.
totuus suuri kulkee vainottuna
— kaikkiall' on ajan hämäryys.
Pimeen valta kerskuu voimas-
tansa,
valhe nauraa ivanaurunansa,
heillähän on valta, ylevyys.

Luonnon lepo.

On luonnossa tyyneys, rauha.
kaikk' vaimennut lepohon on.
Ei tuuli nyt käy, ei myrsky,
ne „väsyivät" taistelohon.

Nuo luonnon mahtavat voimat
nyt keräävät voimia vaan.
ken tiesi ne hetken päästä
ovat valmiit raivoamaan.

Vain hetkisen luonto lepää
ei ainiaaks' väsyvän näy,
sill' onhan määränä taisto
ja siksi se taistohon käy.

Se hetken rauhassa lepää
taas raisuna rynnistää.
Vapauttansa suurta se suojaa
ja sen puolesta kiirehtää.

---

valheita se uskoo, hyväksyy!
Ei ihme että järki rinnassansa
valhesokkeloissa tylsistyy.

Ei tohdi katsoa se päivän va-
loon,
ei onnens' kukkuloille nousta
voi.
Ei syty nukkuneen sielun pa-
loon,
sen korviss' valhe kauniina
soi.

Työmiehen kevät

Vast' silloin kevät koittaa
suloinen, raatajan,
kun loppuu sorto maasta
ja mahti mammonan.

Vast' silloin kevät koittaa
ja poistuu synkkä syys,
kun kehdon valoon vallan
tääll' voittaa ihmisyys.

Sit' kevät aikaa vuottaa
nyt työmies poloinen,
se tuo onnen luopi ja elon su-
loisen.

Sonetti tytölleni.

Me haaveilimme kaksi luon-
nonlasta
ja elämämme suunnitelmat
teimme.
me haaveilimme kodist' rau-
haisista,
niist' [illegible] hymyilisi meille.

Me haaveilimme kaksin kesä-
illoin,
ja luonut kaikki suloisesti päis-
sa.
Mä olin paras [illegible] silloin,
sen tunnustit sä itse, eikö muis-
ta?

Mut' petos pian [illegible] suita
ja hymyilysi valhetta oli vaan.
Pois kaikkosi, nyt jälell' se-
nast' muita
on muisto, jok' ei haihdu kon-
saan.

Näin rakkauden [illegible] sam-
mui
ja lemmen pyhät [illegible] kai-
keen.
Ja nuori rinta surun valtaan
vaipui,
kun puhtaimmatkin toiveet ka-
toaa.

Miksi?

Miksi mun täytyy rinnassani
murhetta mustaa kantaa?
Miksikä elämä lapsellesi
vain tuskia tahdot antaa?

Miksi mä turhaan lohtua et-
sin?
Miksi en rauhaa löydä?
Miksikä pienenä mierolle läk-
sin?
Vastaus: kuin olen köyhä!

Köyhä mä olen, surujen lapsi,
orja mun synnytti orjaks'.
Rauhatoinna on rintani, siksi
orjan elämä on karvas.

Syksyn lapset, teille auki
ovat tuskan ukset,
aina teillä osananne
kurjat hairahdukset.

Syksyn lapset, aina teille
Onnetar on saita.
Syksyn lapset astelevat
mieron kyynelmaita.

Syksyn lapset osattomat,
teit' ei elo suosi.
aina teillä vierahana
murehet ja huoli.

Syksyn lapset onnettomat
aika on jo nousta,
kevätpäivän paistehille
ajan rapasoista!

Syksyn lapset, itse voitte
käydä onnen maille;
nauten ihmisarvoamme
jätte aina valle.

Syksyn lapset, eläähän
[illegible] luokaa!
Sydämmenne tuntoa tulla
liekehtiä suokaa!

Ihmisyyden ääni.

Laulaa suuri ihmisyys
mahtilauluansa ajanyössä
jossa orjat unisina käyvät,
valheen humalassa hoiperrellen.

Näinpä laulaa ihmisyys:
Oi, te osattomien sankat par-
vet,
jotka käytte orjuuskahleissa,
narrimaiset valheen uskojat
omaa itsenne alennatte!
kääpiöiksi itsenne teette,
kiirehtien kilvan hautaa koh-
den.

Oi, te osattomien sankat parvet,
päivälläkin pimeässä olette.
Valheverkot kätkee teiltä va-
lon.
Aatoksenne sairahia ovat,
hyvän [illegible] te [illegible].

Oi, te osattomien sankat parvet,
puoli-ihmisten laaja lauma,
epäilyksen suontamat mielet,
uskotte mit' toiset uskottavat
ja pakottavat teidät usko-
maan.

itse ajatella ette tohdi,
luotatte vain toisten aatoksihin,
jotka [illegible] ilakoivat teillä,
teillä narrimaiset „lapsi-puo-
let."

Nouskaa uikutelut orjajouk-
kot,
ylös ajanyöstä pimeästä!
Nähkää valheet, jotka estehenä
teille vuosisatoja on olleet!
Pois ja valheen halpa unijuo-
ma,
joka järjennuvoinne saamat-
taa
ja tukahduttaa ihmisyyden
äänta.

Tunne arvos, halveksittu jouk-
ko,
älä enää matalalla mado!
Nouse! Sua kutsuu ääni [illegible]
[illegible].
ääni pyhä ihmisyyden ääni.
Sortua et sinä ajat yöhön,
mutta taistelulla täytyy sinun
sorrettujen yhteisonni voittaa!

Ylös orjat! Käykää päivän
maille;
potki [illegible] järjenkah-
leet!
Vapahana aatos [illegible]
Nouse, ihminen, jo ihmiseksi!

Orjalle.

Älä suutele orja, sun kahleitas,
ne ilhkuvat veljies verta,
älä polvistu eessä piinaajas,
kun suopi se tuskia kerta.

Älä eessä rikkahan liehakoi,
ole rohkea, arkuus heitä!
Älä, orja, sun herrojas juma-
loi,
ne suovat vaan kyyneleitä!

Äl näyttele lampahan luon-
nettas,
sill et sinä suuria voita!
Ole leijona, uhmaava sielultas,
hyvän puolesta voimias koita!

Anna äänesi ukkosna raikua
vaan,
ain' puolesta sorrettujen!
Koita itseäs ihmiseks' kohot-
taa,
jätä uskosi alhainen!

Laske järkesi kahleista vapa-
haks,
anna aatokses vapaana lentää!
Älä kadota ihmisyysuskoas,
vaan koita korkeelle entää!

Kautta sä tuimian taistelun,
voit äänesi kauniin voittaa.
Se ompi sun elosi vaatimus,
ett' täytyyhän jotain koittaa.

Hyvän puolesta taistelu kau-
nista on —
jos kaatuu, niin kaadu ei suot-
ta.
Kun yhteisonni vie taistohon,
se tietona: hauska on kuolla.

Niin siksi sä rohkea ollos ain'
ja voimies suuruutta näytä!
Sä astu rohkeena taistoon vain
ja syömmesi vaatimus täytä!

TYÖKANSA

ilmestyy

joka arkipäivä.

Maksaa:

Yhdysvaltoihin ja Canadaan

Vuosikerta	$3.50
Puoli vuotta	1.75
Kolme kuukautta	1.00

Ulkomaille

Vuosikerta	$4.50
Puoli vuotta	2.25
Kolme kuukautta	1.50

Osote:

TYÖKANSA,

Box 516 Port Arthur, Ont. Can.

TUONELAN NEIDOLLE.

Paina kuolelta huulesi huulilleni,
vaikka ne kylmät ois,
mun suutele Manalan neitosen
ett' sieluni siirtyisi pois!

En pelkää langeta sylisi
vaikk' sylisi jäinen on;
vaikk' kalmankarsa on yltäsi
olen siitä mä pelvoton.

Ei elossa mull' ole onnea,
vaan surua surun päällä,
ja okaista elämän polkua
mun aina on kulkea määrä.

Vast' siellä mun syömmeni rauhan saa
tuolla turpeen tumman alla,
kun sylissä Tuonelan neitosen
voin olla mä huoletoinna.

Täällä vaanivat valheet ja petokset,
yhä täällähän painaa huoli:
ovat tuskat ja vaivat hirmuiset
ja kärsii rintani nuori.

Siks' pelkää en neitoa Tuonelan,
vaikk' huulet sen kylmät on:
Voin huoletta jättää maailman
elo täällä on iloton!

SORRETUN SÄVEL.

Työläiset taisteluun.

OLEMASSAOLOMME mahdollisuus kiristyy yhä; sikäli kun teollisuus kehittyy. Kapitalistinen tuotantojärjestelmä valloittaa kiristys- ja ryöstöpolitiikansa avulla kaiken inhimillisen työn halfuunsa. Työläisistä kehittyy koniden orjia ja sieluttomia olioita.

Työvälineiden keksintö ja teollisuuselojen trustiutuminen todistaa, että ihmiskunnan elämäntaistelu voidaan järjestää elämän nautinnoksi. Nykyisten järjestyneiden työläisten katsantokantojen perusteella, vanha mädännäinen järjestelmä muutetaan uudenaikaiseksi ja kansan etujä valvovaksi liikkeeksi, järjelliseksi järjestelmäksi.

Kuinka meidän aikakaudellamme kapitalistinen järjestelmä jakaa elämännautinnoita?

Se katkoo työläisten jäseniä tehtaiden komeroissa ja kaivosten synkissä holveissa. Se riistää hengen sadoilta jopa tuhansilta raatajilta vuodesta vuoteen, yhä raaemmasti. Se uhraa heitä miljoonittain sotatantereilla. Se istuttaa vihaa eri kansallisuuksien keskuuteen. Se palkkaa papit „uskottelemaan'' ja kansaa pimeyteen johtamaan. Papit käyttäen apunaan likaisimmatkin keinot, selittävät että jumalallinen johdatus, kutsumus, on heidät asettanut kansan johdattajiksi.

Kurjaa, hävytöntä valhetta! Jumala ei ole koskaan luonut meitä kärsimään ja orjina virumaan Molokin teurastamoissa. Vaan kavalat juonittelijat ovat meidät sinne syösseet, itse voidakseen toimettomina nauttia elämän ylitäkylläisyydestä.

Tämä kaikki siksi kun työväestö nöyränä [illegible] sallii sen tapahtua.

Tilatkaa työväen lehtiä, hankkikaa sosialistista kirjallisuutta ja ammentakaa yksinkertaisia totuuksia niistä; ne teille kertovat asioista, joista teillä tuskin on aavistustakaan.

Kasvattakaa lapsenne sen elämänymmärryksen mukaisesti jota teille itsellekin mieliin teroitetaan.

Rukoukset hiiteen! — Valistusta tarvitaan.

Veltous poistakaa! Toimintaa vaaditaan.

Älkää [illegible] välinpitämättömyydessä, vaan tarttukaa tiedon aseisiin ja luokaa mailma [illegible] paratiisiksi, sosialistiseksi yhteiskunnaksi. Se takaa teille ja lapsillenne puutteettoman toimeentulon.

[illegible] viittävät kaikille ihmisille
ja silloin kaunis [illegible]
on vihdoin saavutettu,
kansat veljiksi asetettu
ja liitto vahvistettu.

Miksi kärsimme pitemmälle verihallitusten tukahduttavia kouristuksia. Emmekö jo kylliksi [illegible] ole? Tahdommeko edelleenkin kantaa kahleitamme ja sortua kurjuuteemme? — Ei, ei!

Mutta elämmehän vielä vuonna 1917. Luokkasi [illegible] enemmistö nukkuu [illegible] tietämättömyyden, ajattelemattomuuden huumaista unta — [illegible] [illegible] ajatus: — herätä heitä.

V. Niemi.

Noin joutuu polo [illegible]
ja samoamaan mieroo.
Eiol' syömmestäni ihmisyys,
mun kietoi valhe, hämärys!

Ken tietää kuinka kärsin mä?
On suru orvon syömmessä.
Ken tahtois sitä lieventää?
— Ei orvolla ou ystävää!

JUUDAS.

Oi, varro, mestari suuri,
sun luonasi Juudas on,
se vaanii henkeä sulta,
sun jättää kuolohon.

Petos mielessä piilee hällä
ja käärmehen aatokset
On vaijyvän tiikerin luonto
ja pyytehet alhaiset.

Sun luonasi aina on ollut
ja kanssasi aterioi.
Sinus' aina on ystävän nähnyt
ja sentään pettää voi.

Ja ristillä mestari riippuu,
mull' arkana Juudas käy
sen sieluss' on tuskan tulta,
eik' lohtua mistään näy.

Oi, Juudas, konnien konna,
pois rauhasi kaikkoutuu.

„Katona [illegible] armas,
kuului suusta hiljaisesti:
„Hän ei sairas — ole hervas,
Isä nukkuu — ikuisesti."

„Nälkä ajoi mierontielle,
apua ei suotu ene.
Leipäpala suokaa meille,
ettei kuolis äiti jalo."

Kylläiset ne päänsä kääntää,
oli käyvät kiiruisasti.
„Leipää, leipää" viele [illegible].
sitte nukkui — ikuisesti.

Mutta äiti sairahana
vuotti kotiin armastansa
auttajaansa ainoata
joll' on leipää anomassa.

Mut' ei kuulu! Äiti itkee,
murtuu, murtuu hellä sydän,
katos viimetoivon rippeet
— sykkimästä lakkas sydän.

Pois on lapsi, pois on äiti,
säälinyt ei kenkään heitä;
elo kylmä lahjoitteli
poskipäille kyyneleitä.

TAPATURMA.

Ryskivi kone,
rajusti vinkuvat pyörät
laulaen laulua kuolon.

Eellehen käypi
vinkuen, ryskien kone
vaanien uhria toista.
Paikka on täysi,
tilalle astui toinen —
vuottaen kuoloa moista.

ORJA.

Aina toisen työssä raatoi,
orjamerkki otsallaan,
toisen hyväks' ahkerasti
ponnisti hän voimiaan.

Toisille hän kultaa keräs,
eli itse puutteissaan.
Yöt ja päivät surun summat
kantoi, polo, rinnassaan.

Katse tähtas matalalle,
uskonut ei järkeään;
tohtinut ei ajatella,
kuunnellut ei itseään.

Noin hän eli ajan yössä,
uinui orjan unta vaan
kärsimykset aina polo
uskoi tahdoks jumalan.

Heräs vihdoin ajan yöstä,
jossa uinui kauvan hän,
silloin näki itsellensä
kuuluvan tään elämän.

Kuuli sanat rinnassansa,
joita lausui ihmisyys
„Uudet tavat elees ota,
heitä unhoon entisyys.

Pois nyt lapsen halpa usko,
ihmistäs ne alentaa!
Ota onnes yhteisvoimin,
[illegible] elee ehompaa.

Kaikki, mit' on ympärillä,
luonto sulle levitsee,
ammenna ne itsellesi,
sulle kuuluu maat ja veet."

Kuuli orja herran sanat,
jumalsanat rinnassaan,
nousi ajan hämärästä
onneansa vaatimaan.

JOS VOISIN ISKEÄ.

Jos voisin iskeä, iskeä niin,
ett' kerrankin huojuisi maan
mi jumal on veria ja kyyneliä,
miss' on heikkoja sorrettu säälittä.
Tääll' toiset on onneen kannettu,
ja toisille nälkää on annettu.
Jos voisin, niin armotta [illegible]
mä [illegible] kurjuuden perusteet!

Jos voisin huutaa, huutaa niin,
että halkeisi verinen maa,
minä heti sen innolla tekisin
mädän, kehnon murskaksi repisin!
Mä kansalle vääryydet näyttäisin,
ja sortajat kauhulla täyttäisin,
ett' sorrettu kansani heräisi.
Jos voisin iskeä, iskeä niin —

TAISTOHON.

Taistohon, taistohon, sorretut parvet,
taistohon rohkeesti käykää!

Taistele siksi kun kerran koittaa
heikoille onnen päivä!
Taistele siksi kun oikeus voittaa
ja poistuu syksyinen häivä!

SIVISTYKSESTÄ.

Tämä „sivistyksen" aika
puolustaapi joukkomurhaa,
rauhan lippua ei laita,
kasvattaa vain vihaa hurjaa.

Julmat murha-aseet laittaa,
janoaapi ihmisverta,
ihmisyyden oraat taittaa,
kruunattuaan valheen kerta.

Sivistys luo viinatehtaat,
jotka kirousta kylvää:
pystypäänä käydä kehtaa
sentään „sivistyksen" pylväät!

Kaiken paheen alkujuurta
puoltaa „sivistyksen" aika!
Polkee alleen ihmisyyttä,
antaa paheen kasvaa aina.

Sivistykseks' tää ei kelpaa,
tämä siveetöintä oppi.
Vajotkoon jo [illegible]
sivistyksen harhaoppi!

AJAN ORJA.

Ajan [illegible] kulkee [illegible]
hän elää tuskissansa,
on poskilla kalpeus surullinen,
verihaavoja rinnassansa.
Sen kevät ei koskaan puhkennut,
sen sydän ei innosta liekehti:
orjanmerkki on otsallansa.

Hän syksyä kantaa rinnassaan
on kärsinyt lapsesta saakka:
hän kulkee polkua [illegible]
onnen [illegible] saasta
Hän kyllähän [illegible] orjuuttaan,
mut kohti ei vastaan ponnistaa,
sen mieli on kohtalon [illegible].

Hän näkee lastensa kärsivän,
kun suuri on puute ja hätä;
hän näkee vaimonsa itkevän,
hän kyllähän säälii tätä
mutt' [illegible] kaikesta syyttelee
— apua häneltä pyytelee,
mutt' kuule ei jumala tätä.

TYÖMIESTEN LAULU.

Me ollu on nöyriä orjia
rahavallan kieron ja kurjan,
me toisille koottu on kultia
ja toisille raudettu onnen,
— itselle elämän nurjan.

Me olemme nöyrinä madelleet.
Mitä hyötyä siitä on ollut?
Ovat nälällä riistäjät palkinneet,
— on eessämme mailman polku.

Meil', rikkahat, kuulkaa hetkinen
on raskasta puutteessa elää!
Meill' haavat on rinnassa veriset,
on tuskasta tunteemme tuliset,
— emme aijo kärsiä enää!

Tuhatvoimin taistohon nousemme,
me kärsivät „orjasielut."
Me työmiesjoukkue rauhainen,
jota aina te polkea tahdotten,
me poistamme sorron nielut!

Pääoman poisottaminen.

Agitaattorin elämä ei ole pelkkää „ruusujen päällä kulkemista". Tapahtuu usein pitkän, kuivaavan kokouksen jälkeen, kilpailtuaan katuvaunujen ja ohikulkevain kuorma- ja pika-ajurin rattaiden tärinän kanssa ja vastaistuaan kysymyksiin, joita ovat tehneet yleisellä viisaudella — ja oluella täytetyt miehet, tahi vielä pahemmin huonolla viinalla, joka saattaa heidät pahalle tuulelle, — että joku toveri vaatii jatkamaan esitystä tai joku aivan ulkopuolella oleva „nito yli-ihmis"-henkilö, jonka arvokkaisuus ei salli hänen sanoa mitään ulkoilmakokouksessa, tahtoo kysyä selvitystä, jonka olisi aivan yhtä helposti voinut tehdä koko joukolle kuin hänelle yksityisesti. Paha on, jos syrjäyttää toverin, hän tuntee helposti itsensä halveksituksi ja jos kieltäytyy antautumasta keskusteluun yli-ihmisen kanssa, hän luulee sinut kykenemättömäksi vastaamaan hänen kysymyksiinsä. Market Placella, missä käsiteltiin monta ja hyvää kysymystä ja joista kiivaasti keskusteltiin pienen vapaamielisten joukon kanssa, jotka eivät vielä ymmärtäneet sitä, että muodostettuamme oman puolueen, emme halua ollenkaan tarjota sitä „vapaamielisyydelle", ja jotka säikähtivät siitä, että sanoin sosialismin täällä merkitsevän vapaamielisten kuolemaa, kuten se on tehnyt mannermaalla — löysin itseni lojuvana vaunun istuimella koko pituudessani tuntien itseni jotensakin tyhjennetyksi.

Junan oli juuri lähdettävä, kun ovi avattiin ja sisään astui eräs tuntemani liikemies, joka oli seisoskellut kokouksen ajan vähän syrjemmällä huomattavasti ikeissään siitä, mitä sanottiin ja useamman kuin kerran suurella ponnistuksella pidättyi tekemästä huomautuksia. „Hyvää iltaa herra Neuvonantaja" hän sanoi kauhean juhlallisen kohteliaasti ja hänen katkera äänensävynsä osotti hänen olevan sotajalalla. Kun hänellä oli vaimonsa mukaan, nousin ylös ja vastasin hänen tervehdykseensä jotenkin väsyneesti.

Market Placella" hän sanoi loukkaasti. „Tiedättekö, minusta näyttää siltä, ettei sellainen ihminen kuin te olette, ymmärrä sitä pahennusta, jota te teette juuri samalle työläisluokalle, josta sanotte olevanne niin huolissanne."

„Jaa'a", minä myönsin. „Runoilija oli oikeassa, kun hän kirjoitti.

* * *

„Pahennus tulevi aatosten
puutteesta,
Puutteesta sydämen myös!"

„Ainoastaan ymmärtämyksen puute voi pahentaa meitä sosialisteja kuten toisiakin."

Hiukan lauhtuneena hän ehätti:

„Katsokaas nyt, Hartley! Lietsomalla tyytymättömyyttä te saatte vaan aikaan sen, että kaikki paremmat herrat vetäy-

„Kävi suusta suuhun, me tiedämme,
Ei herroja tarvitakaan.
Kun maassa elämme, omassamme,
Me eloa onnekkaan."

Jos te tahdotte tietää, mihin me pyrimme, niin tähän se on: Maailma työläisille.

„Ei herraa suurta, ei pientä!"

Eipä todellakaan olisi huonosti, jos voisimme päästä hyvistä herroista eroon."

„Mutta miksi!" hän kysyi kärkkäästi, itse ollen koko lailla herraa edustava. „Miksi olisi niin edullista päästä eroon hyvistä herroista?"

„Koska nykyään hyvät herrat suojelevat huonoja ja koska on vaikeata saada ihmistä, joka työskentelee herralle, joka on todella kunnollinen, uskomaan, että kaikki herrat eivät ole lainkaan inhimillisiä, jotka hyvyydessään maksavat palkat jostakin tuntemattomasta rahastosta. Mutta, jos kaikki herrat työnantajat olisivat pahoja, pusertaen työläisistään ulos joka ainoan saatavissa olevan pisaran, me pääsisimme eteenpäin ehkä paljon nopeammin. Ennemmin tai myöhemmin täytyy parempiluontoisten herrojen kilpailun pakottamina asettaa samalle kannalle — se on: täytyy ostaa työvoimaa, kuten muutakin tavaraa, mahdollisimman halvalla. Jos me pääsisimme niistä paremmista herroista mestareista, niin se veisi asioita eteenpäin."

Hän oli luullut nähtävästi uhkauksensa panevan minut aprikoimaan ja hänen pettymyksensä ilmeni hänen jonkunverran valittavasta äänestään hänen tehdessään seuraavaa huomautusta:

„Jaa, työläisille se tulee yhä pahemmaksi. Me otamme liikkeistä kaikki pääomamme pois, siinä se."

Tämä uhkaus kun ei minua säikyttänyt, sähkyi hän vimmoissaan, aivan ällistyen kysyessäni: „Jos te kaikki otatte liikkeestä pois pääomanne, kuten sanotte, mihin te sen sijoitatte?"

„Ah! älkää puhuko roskaa", hän ärähti.

„Olen hyvilläni, että voimme edes yhdessä kohden olla samaa mieltä," minä vastasin.

„Missä kohden?" hän kysyi.

„Että meistä toinen puhuu roskaa. Te luulette minun puheeni roskaksi ja sanotte sen päin naamaa. Minä olen varma, että teidän puheenne on roskaa, mutta olin liian kaino sanoakseni sen, mutta toimessani olen tottunut ihmisille antamaan takaisin, jos siksi tulee."

„Pyydän anteeksi herra Neuvonantaja", hän sanoi kierrellen kiihkeästi viiksiensä kärkiä.

„Miksi tarvitsee raivostua? Te tulitte tähän vaunuun puhuaksenne minulle asioista. Yhteensattuma ei ole vähääkään minun aiheuttamani."

Hänen vaimonsa silmäys o-

Vuosikerta $3.50
Puoli vuotta 1.75
Kolme kuukautta 1.00

Ulkomaille

Vuosikerta $4.50
Puoli vuotta 2.25
Kolme kuukautta 1.50

Osote:

TYÖKANSA,

Box 516 Port Arthur, Ont. Can.

Se katkoo työläisten jäseniä tehtaiden komeroissa ja kaivosten synkissä holveissa. Se riistää hengen sadoilta jopa tuhansilta raatajilta vuodesta vuoteen, yhä raaemmasti. Se uhraa heitä miljoonittain sotatantereilla. Se istuttaa vihaa eri kansallisuuksien keskuuteen. Se palkkaa papit „uskottelemaan" ja kansaa pimeyteen johtamaan. Papit, käyttäen apunaan likaisimmatkin keinot, selittävät että jumalallinen johdatus, kutsumus, on heidät asettanut kansan johdattajiksi.

Kurjaa, hävytöntä valhetta! Jumala ei ole koskaan luonut meitä kärsimään ja orjina virumaan Molokin teurastamoissa. Vaan kavalat juonittelijat ovat meidät sinne syösseet, itse voidakseen toimettomina nauttia elämän ylitäkylläisyydestä.

Tämä kaikki siksi kun työväestö nöyränä polvistuneena sallii sen tapahtua.

Tilatkaa työväen lehtiä, hankkikaa sosialistista kirjallisuutta ja suomentakaa yksinkertaisia totuuksia niistä; ne teille kertovat asioista, joista teillä tuskin on aavistustakaan.

Kasvattakaa lapsenne sen elämänymmärryksen mukaisesti jota teille itsellekin mieliin teroitetaan.

Rukoukset hiiteen! — Vastustusta tarvitaan.

Velttous poistukoon! Toimintaa vaaditaan.

Älkää nukkuko välinpitämättömyydessä, vaan tarttukaa tiedon aseisiin ja luokaa maailma onnea uhkuvaksi paratiisiksi, sosialistiseksi yhteiskunnaksi. Se takaa teille ja lapsillenne puutteettoman toimeentulon.

Luonnonvoimat riittävät kaikille ihmisille —

ja onni kauan kaivattu
on vihdoin saavutettu,
kansat veljiksi saatettu
ja liitto vahvistettu.

Miksi kärsimme pitemmälle vanhallisten tukahduttavia kouristuksia? Emmekö jo kylliksi nääntyneitä ole? Tahdommeko vieläkin kauan kahleitamme ja surtua kurjuuttamme? — Ei, ei!

Mutta elämmehän vielä vuonna 1912. Suurikaan kansan enemmistö nukkuu huolettoman tietämättömyyden, ajattelemattomuuden huumassa nyt. — Taaskin kimmahti mieleni ajatus — herätä heitä!

I. Niemi.

TUONELAN NEIDOLLE.

Paina huolella huulesi huulillen,
vaikka ne kylmät ois,
mua suutele Manalan neitonen
ett' sieluni siirtyisi pois.

En pelkää ängelä syliisi
vaikk' sylisi jäinen on,
vaikk' kalmanharso on yllasi
olen siltä mä pelvoton.

Ei elossa mull' ole onnea,
vaan surua surun päällä,
ja okaista elämän polkua
mun aina on kulkea määrä.

Vasl' siellä mun sydämeni rauhan saa,
tuolla turpeen tumman alla,
kun sylissä Tuonelan neitosen
voin olla mä huoletonna.

Täällä vaanivat valheet ja petokset,
yhä täällähän painon huoli;
ovat tuskat ja vaivat hirmuiset
ja kärsii rintani nuori.

Siks' pelkää en neitoa Tuonelan,
vaikk' huulet sen kylmät on;
Voin huoletta jättää maailman
elo täällä on iloton.

SORRETUN SÄVEL.

Mä aikuni sain isästä,
ja kasvoin äidin verestä;
mun orjanainen synnytti
ja köyhyydessään kasvatti.

Ol' äidin rinnat ehtyneet
niist' tuskin sain ens-einehen,
siks' pienenä jo nähdä sain:
on kurja köyhän elo ain!

Kun puutteessa suuressa
mä kasvoin vuotta kahdeksan
äit' antoi kontin minulle
ja lähetti mun mierolle.

Näin jouduin polo nuorena
jo samoamaan mieroa,
kuol' syömmestäni ihmisyys
mun kietoi valhe, kavaluus.

Ken tietää, kuinka kärsin mä.
On sura orvon syömmessä.
Ken tahtois sitä keventää?
— Ei orvolla oo ystävää!

JUUDAS.

Oi, varro, mestari suuri,
sun luonasi Juudas on,
se vaanii henkeä sulta,
sun jättää kuolohon.

Petos mielessä, piilee hänt
ja käärmehen aatokset
On varjossa tiikerin luonto
ja pyytehet alhoiset.

Sun luonasi aina on ollut
ja kanssasi aterioi.
Sinus' aina on ystävän nähnyt
ja sentään pettää voi.

Jo ristillä mestari riippuu,
mutt' arkana Juudas käy
sen sieluss' on tuskaa, tulta,
eik' lohtua mistään näy.

Oi, Juudas, konnien konna,
pois rauhasi kaikkoutuu,
sun palkkasi on niin kehno,
se palkka on — hirsipuu.

TURVATTOMAT.

Turvaton on köyhän lapsi
kulkiessaan mieronmailla
kovaa kokee kultahapsi,
elämä on hälle sailo.

Suramielin polo kulkee,
onnekkailta leipää pyytää,
kovat sanat — niinpä julkee
onnekkaammat hälle syytää.

„Kotona ei, neiti armas,"
kuului suusta hiljaisesti.
„Hän on sairas — [illegible],
Isä nukkuu — ikuisesti."

„Kulkee äiti mierontielle,
apua en suotta aio.
Leipäpala suokaa meille,
ettei kuolis äiti jalo."

Kylläiset ne päänsä kääntää,
oh! käyvät kiiruisasti.
„Leipää, leipää!" vielä [illegible]
sille nukkuu — ikuisesti.

Mutta äiti sairahana
vuottaa kotiin armastansa,
auttajaansa ainoata,
jok' on leipää anomassa.

Mut ei kuulu! Äiti itkee,
murtui, murtui hellä sydän;
katos viimetoivon rippeet
— sykkimästä lakkas sydän.

Pois on lapsi, pois on äiti,
säälinyt ei kenkään heitä;
elo kylmä lahjoitteli
poskipäille kyyneleitä.

TAPATURMA.

Ryskivi kone,
rajusti vinkuvat pyörät
laulaen laulua kuolon.
„Ahkera ole,
lujemmin aherra työssä!"
kuuluu huulilla pomon.

Raatavi miesi
rikkahan orjana vainen,
— vaanii lähellä kuolo.
„Päättyy liesi,
loppuu vaivasi mainen,"
kaikuu tuonelan kuoro.

Rummikin luona
ruhjottu seisovi joukko,
katseen arasti häntä.
Kaukana tuolla:
leski ja orpo. — Voiske
kestää ne tietoa tästä?

Toisille hän kultaa keräs,
eli itse puutteissaan.
Yöt ja päivät surun summat
kantoi, polo, rinnassaan.

Katse tähtäs matalalle,
uskonut ei järkeään;
tohtinut ei ajatella,
kuunnellut ei itseään.

Näin hän eli ajanuossa,
aina orjan unta vaan
kärsimykset aina polo
uskoi tahdoks jumalan.

Heräs vihdoin ajan uosta,
jossa kauan kauan hän,
silloin näki itsellensä
kuuluvan tään elämän.

Kuuli sanat rinnassansa,
joita lausui ihmisyys:
Uudet tavat elees ota,
heitä unhoon entisyys.

Pois nyt lapsen halpa usko,
ihmistä ne alentaa.
Osta onnes yhteisvoimin,
vaadi eloa ehompaa.

Kaikki, mit' on ympärilläs
luonto sille tarjoaa,
omista ne itselles,
sille kuulun maat ja veet.

Kuuli orja itsens' äänen,
jumal äänen rinnassaan,
nousi ajan hämärästä
[illegible].

JOS VOISIN ISKEÄ.

Jos voisin iskeä, iskeä niin,
ett' kerrankin huojuisi maa,
mi juonut on veria ja kyyneliä,
miss' on heikkoja sorrettu säälittä.
Tääll' toiset on onneen kannettu,
ja toisille nälkää on annettu.
Jos voisin, niin armotta luhistaa
ma tahtoisin kurjuuden perusteet.

Jos voisin huutaa, huutaa niin,
että halkeisi verinen maa,
minä heti sen tuulella tekisin
mädän, kehnon murskaksi repisin!
Mä kansalle vääryydet näyttäisin,
ja sortajat kauhulla täyttäisin,
ett' sorrettu kansani heräisi.
Jos voisin iskeä, iskeä niin —

TAISTOHON.

Taistohon, taistohon, sorretut parvet,
taistohon rohkeesti käykää!
Kostakaa rintanne veriset arvet — !
Teillä on oikeus! — Lyökää!

Aika on sulla jo, sorrettu kansa
taistelun lippua nostaa!
Poista päältäsi sortajan ansa,
sä itse voit kohlusi kostaa.

Nouse jo taistohon sorrettu joukko,
mahtavat voimasi näytä!
Vaikka ois eessäsi pimeä loukko,
taidolla voimas käytä.

kasvattaa vain vihaa hurjaa.

Julmat murha-aseet laittaa,
janoaapi ihmisverta,
ihmisyyden oraat taittaa,
kruunattuaan valheen kerta.

Sivistys loo viinatehtaat,
jotka kirousta kylvää;
pystypäänä käydä kehtaa
sentään „sivistyksen" pylväät!

Kaiken paheen alkujuuria
puoltaa „sivistyksen" aika!
Polkee alleen ihmisyyttä,
antaa paheen kasvaa aina.

Sivistykseks' tää ei kelpaa,
tämä siveetöintä ompi.
Vajotkoon jo tuhatkertaa
sivistyksen harhaoppi!

AJAN ORJA.

Ajan luomissa kahleissa kituen
hän elävi tuskissansa,
on poskilla kalpeus surullinen,
verihaavoja rinnassansa.
Sen kevät ei koskaan pilkehdi,
sen suloa ei ilmesta liekehdi;
orjamerkki on otsallansa.

Hän sukujen kautta rinnassaan
on kärsinyt lapsesta saakka;
hän kulkee [illegible]
onnen [illegible] pettymys saasta.
Hän kulkekin [illegible]
mut' tohdi ei mistään poimistaa,
sen onni on kohtalon ruossa.

Hän näkee lastensa kärsivän,
kun juuri on puute ja hätä;
hän näkee vaimonsa itkevän,
hän kyllähän säälii tätä;
mutt' luojaa kaikesta syyttelee
— apua hänellä pyytelee
— mutt' kuule ei jumala tätä.

TYÖMIESTEN LAULU.

Me olla on nöyriä orjia
rahavallan kieron ja kurjan,
me toisille koottu on kulta
ja toisille raadeltu onnea.
— itselle elämän nurjan.

Me olemme nöyrinä madelleet.
Mitä hyötyä siitä on ollut?
Ovat näillä riistäjät palkinneet,
— on eessämme mailman polku.

Meill' lapsel on köyhyys temmannut,
ne kulkevat maailmalla
On kasvanut suureksi puuttehet,
kun minkel on ollut muruset,
joil' saatu on raadannalla.

Me turhaan apua pyysimme,
me sorretut, poljetut joukot.
Kun vapautta kallista vadimme
ja totuuden voittohon tahdoimme,
niin aukesi — vankilaloukot.

pelkkää „ruusujen päällä kulkemista". Tapahtuu usein pitkän, kuivaavan kokouksen jälkeen, kilpailtuaan katuvaunujen ja ohikulkevain kuorma- ja pika-ajurin rattaiden tärinän kanssa ja vastaistuaan kysymyksiin, joita ovat tehneet yleisellä viisaudella — ja oluella täytetyt miehet, tahi vielä pahemmin huonoilla viinalla, joka saattaa heidät pahalle tuulelle, — että joku toveri vaatii jatkamaan esitystä tai joku aivan ulkopuolella oleva „aito yli-ihmis"-henkilö, jonka arvokkaisuus ei salli hänen sanoa mitään ulkoilmakokouksessa, tahtoo kysyä selvitystä, jonka olisi aivan yhtä helposti voinut tehdä koko joukolle kuin hänelle yksityisesti. Paha on, jos syrjäyttää toverin, hän tuntee helposti itsensä halveksituksi ja jos kieltäytyy antautumasta keskusteluun yli-ihmisen kanssa, hän luulee sinut kykenemättömäksi vastaamaan hänen kysymyksiinsä.

Market Placella, missä käsiteltiin monta ja hyvää kysymystä ja joista kiivaasti keskusteltiin pienen vapaamielisten joukon kanssa, jotka eivät vielä ymmärtäneet sitä, että muodostettuamme oman puolueen, emme halua ollenkaan tarjota sitä „vapaamielisyydelle", ja jotka säikähtivät sitä, että sanoin sosialismin täällä merkitsevän vapaamielisten kuolemaa, kuten se on tehnyt mannermaalla — löysin itseni lojuvana vaunun istuimella koko pituudessani tuntien itseni jotensakin tyhjennetyksi.

Junan oli juuri lähdettävä, kun ovi avautui ja sisään astui eräs tuntemani liikemies, joka oli seisoskellut kokouksen ajan vähän syrjemmällä huomattavasti äkeissään siitä, mitä sanottiin ja useamman kuin kerran suurella ponnistuksella pidättyi tekemästä huomautuksia. „Hyvää iltaa herra Neuvonantaja", hän sanoi kauhean juhlallisen kohteliaasti ja hänen katkera äänensävynsä osotti hänen olevan sotajalalla. Kun hänellä oli vaimonsa mukana, nousin ylös ja vastasin hänen tervehdykseensä jotenkin väsyneesti.

„Market Placella" hän sanoa tokasi. „Tiedättekö, minusta näyttää siltä, ettei sellainen ihminen kuin te olette, ymmärrä sitä pahennusta, jota te teette juuri samalle työläisluokalle, josta sanotte olevanne niin huolissanne."

„Jaa'a", minä myönsin. „Runoilija oli oikeassa, kun hän kirjoitti,

„Pahennus tulevi aatosten
puutteesta,
Puutteesta sydämen myös!"

„Ainoastaan ymmärtämyksen puute voi pahentaa meitä sosialisteja kuten toisiakin."

Hiukan lauhtuneena hän ehätti:

„Katsokaas nyt, Hartley! Lietsomalla tyytymättömyyttä te saatte vaan aikaan sen, että kaikki paremmat herrat vetäytyvät pois liike-elämästä."

„Hurraa!" sanoin minä mielissäni.

„Mitä?" hän kysyi nähtyään, etten minä lainkaan hätääntynyt tarkotuksena pelottaa minut pahanpäiväisesti. Sitäkö te ajatte takaa? Tahdotteko karkottaa pois kaikki hyvät herrat?"

„Ei. Emme me sitä aja takaa, me pyrimme sosialismiin, mikä tietää sitä, että tulemme vapautumaan herroista kokonaan, niin hyvistä kuin huonoista. Oletteko koskaan lukeneet William Morris'in runoja. Hän kirjoittaa:

[illegible]
Ei herroja tarvitakaan,
Kun maassa elämme, omassamme,
Me eloa onnekkaan."

Jos te tahdotte tietää, mihin me pyrimme, niin tähän se on: Maailma työläisille.

„Ei herraa suurta, ei pientä!"

Eipä todellakaan olisi huonosti, jos voisimme päästä hyvistä herroista eroon."

„Mutta miksi!" hän kysyi kärkkäästi, itse ollen koko laila herraa edustava. „Miksi olisi niin edullista päästä eroon hyvistä herroista?"

„Koska nykyään hyvät herrat suojelevat huonoja ja koska on vaikeata saada ihmistä, joka työskentelee herralle, joka on todella kunnollinen, uskomaan, että kaikki herrat eivät ole lainkaan inhimillisiä, jotka hyvyydessään maksavat palkat jostakin tuntemattomasta rahastosta. Mutta, jos kaikki herrat työnantajat olisivat pahoja, pusertaen työläisistään ulos joka ainoan saatavissa olevan pisaran, me pääsisimme eteenpäin ehkä paljon nopeammin. Ennemmin tai myöhemmin täytyy parempiluontoisten herrojen kilpailun pakottamina asettaa samalle kannalle — se on: täytyy ostaa työvoimaa, kuten muutakin tavaraa, mahdollisimman halvalla. Jos me pääsisimme niistä paremmista herroista mestareista, niin se veisi asioita eteenpäin."

Hän oli luullut nähtävästi uhkauksensa panevan minut aprikoimaan ja hänen pettymyksensä ilmeni hänen jonkun verran valittavasta äänestään hänen tehdessään seuraavan huomautusta:

„Jaa, työläisille se tulee yhä pahemmaksi. Me otamme liikkeistä kaikki pääomamme pois, siinä se."

Tämä uhkaus kun ei minua säikyttänyt, säihkyi hän vimmoissaan, aivan ällistyen kysyessäni „Jos te kaikki otatte liikkeestä pois pääomanne, kuten sanotte, mihin te sen sijoitatte?"

„Ah! älkää puhuko roskaa", hän ärähti.

„Olen hyvilläni, että voimme edes yhdessä kohden olla samaa mieltä," minä vastasin.

„Missä kohden?" hän kysyi.

„Että meistä toinen puhuu roskaa. Te luulette minun puheeni roskaksi ja sanotte sen päin naamaa. Minä olen varma, että teidän puheenne on roskaa, mutta olin liian kaino sanoakseni sen, mutta toimessani olen tottunut ihmisille antamaan takaisin, jos siksi tulee."

„Pyydän anteeksi herra Neuvonantaja", hän sanoi kierrellen kiihkeästi viiksiensä kärkiä.

„Miksi tarvitsee raivostua? Te tulitte tähän vaunuun puhuaksenne minulle asioista. Yhteensattuma ei ole vähääkään minun aiheuttamani."

Hänen vaimonsa silmäys osotti, että tämä olisanottu paikalleen.

„Olette vallan oikeassa, minun oli alku. Tuntuu niin säälittävältä, että sellainen henkilö kuin te, jolla on niin hyvät aikeet, on niin kovin väärässä. Katsokaas! te tiedätte, missä minun sijoitukseni on. Uudessa liikkeessä, joka on perustettu muutama vuosi sitte. Sijoitin siihen 250 tuhatta, enkä ole vielä koskaan saanut puoltakaan prosenttia. Jos teikäläiset lietsovat tyytymättömyyttä ympärillänsä, minä otan pääomani pois, mikäs silloin työläiset perii?"

„Siitä eivät työläiset pahaankaan pulaan joutuisi, vaikka tekisittekin kuten sanoitte. Ettekö huomaa, että teidän on parempi punnita, mitä te tekisitte?"

„Eivätkö joutuisi, saakeli vie! Mutta jos minä otan pääomani pois, joutuvat he työttömiksi ja voivat tulla teiltä sosialisteilta saamaan tointa." Ja hän nauroi, luullen minut lyöneensä.

„Kun te puhuitte pääomanne poisottamisesta, ettehän sitä tarkoittaneet. Ettehän tarkoittaneet voivanne sulkea tehdastanne."

„No, sehän on vallan sama asia."

„Oo, ei! Jos te suletté tehtaanne, te jätätte pääomanne siihen; te ette voi ottaa sitä ulos siinä tapauksessa."

„Teidän toverinne joutuvat kuitenkin työttömiksi."

„Niin, ja te voitottomaksi. Tarkoitteko todella pääomanne ulos ottamista? Jos sitä, niin se tarkoittaa teidän aikovan myydä liikkeenne, jossa tapauksessa joku toinen sijoittaa siihen pääomansa ja tehtyään niin, tahtoo liikkeen käyntiin ja liike käydäkseen tarvitsee työväkeä, jossa tapauksessa minun toverini saavat edelleen työtä. He ovat vaihtaneet vaan herroja, siinä kaikki."

„Mitä tuo minua liikuttaa, jos minä saan pääomani pois?"

„Mutta oletteko varma, että tulette saamaan pois pääomanne?"

„Tietysti minä saan. Saatte olla varma, etten myy sellaiselle, joka ei voi maksaa."

„Minä en epäillyt teidän sanan maksua, mutta te sanoitte, ettei liike ole koskaan tuottanut teille puolta prosenttia. Pidän siitä kiinni. Joku ostajaen sellaista liikettä tahtoo nähdä teidän kirjanne ja te sanotte, että se ei ole tuottanut voittoa puolta prosenttia. Jos te menettelette rehellisesti ostajan kanssa ja hän tahtoo saada pääomalleen 5 prosenttia, niin liikkeen arvo tulee olemaan 25 tuhatta markkaa. Siis, jos te sijoitatte liikkeeseen 250 tuhatta ja saatte 25 tuhatta, kuinka te silloin otatte pääomanne ulos?"

Hän tuijotti kattoon ja katossa olevaan lamppuun, sitten jonkun ajan kuluttua alakuloisesti ulos akkunasta, siksi kunnes hänen vaimonsa teki kysymyksen: „Etkö voi ottaa, rakkaani?" jolloin hän pyöritti hiljaa ja alakuloisena päätään sanoen: „Pelkäänpä etten voi, armaani!"

„Minä en ymmärrä niin suuren liikkeen hoitoa kuin teidän on", sanoin, „mutta kun te rikkaat miehet puhutte ylimalkaisesti teidän kapitaalinne ulosottamisesta, minä ihmettelen, ymmärrättekö, ja ihmettelen myöskin, tiedättekö, että sen pois sulkeminen, mitä te kutsutte kapitaaliksenne, voi merkitä myöskin sen tuhoutumaan jättämistä tahi tuhoaa se teidät maksaessanne ihmisille, että nämä pitävät rakennuksenne kunnossa ja koneenne käyttökelpoisina, valmiina alkamaan taas, kun työläiset ovat nöyriksi nälkiinnytetyt."

Juna saapui perille ja herra poistui rouvineen, puristaen kuitenkin ensin kättäni ja sanoen, että esittämäni asia „oli ajattelemisen arvoinen."

Sitäpä se sosialismi tarvitseekin, ennakkoluulottomuutta ja vähän vakavaa ajattelua.

Elämänkustannukset.

Kirj. T. Edvin Smith,
entinen Yhdysvaltain työviraston matkustava tutkija.
Suomensi Y. M.

Me olemme viime aikoina kuulleet tavattoman paljon huomattavasta elämänkustannusten kohoamisesta. Kaikki puolueet etsivät jotakin, jolle väylittää syyn ja kun pieni vähittäismyyjä on läbimmäinen keräämässä tienpaksia, niin hän tulee enempi kuin osalleen huomiuksi. Meille on kerrottu että elämänkustannukset Canadassa ovat kohonneet yhdellä kolmasosalla ja hallituksen raportit osoittavat, että ne [illegible] lakin ovat kohonneet siinä määrässä. Viime kahdentoista vuoden ajalla [illegible] tässettei hän voi ostaa nyt dollarilla niin paljon kuin kymmenen vuotta sitten ja hän [illegible] hyppää siihen lopputulokseen, että häntä on kohdeltu pahoin. Hän selittää yhtä ja toista seikkaa asiain tällaisesta tilasta [illegible] mielipiteidensä mukaan. Esimerkiksi tullien uudistajat väittävät sen tullien syyksi ja aivan äskettäin eräs mies kirjoitti laajan teoksen osottaakseen sen [illegible] todeksi. Henry Georgen seuraajat sanovat siihen olevan syynä meidän maaverotusjärjestelmämme ja sanovat meille, että jos me otamme käytäntöön yksikertaisen verotuksen (Single tax), niin me voisimme alentaa hinnat takasin kohtuulliseen tasoon. Tavalliset „tunkion penkoja" aikakausilehtien lukijat uskovat trusteja korkeisiin elämänkustannuksiin syyllisiksi ja haluaisivat rajottaa niiden valtaa ja siin tietä alentaa hinnat entiselleen.

Työdepartementti on äskettäin julaissut tilaston tukkukauppahinnoista Canadassa, joka osottaa hintojen taipuvaisuutta kohoamaan ilman, että yrittäisikään selittää syytä tähän ilmiöön. Kaikki syyt, joita on esitetty suuren kohoamisen aiheuttajiksi ovat erehdyttävä, kun hinnat ovat yläpuolella ihmisen kontrollivallan.

Hinta on ainoastaan arvon rahallinen ilmaisu ja hinnat voivat vaihdella yli tai alapuolella esineen arvon. Sellainen vaihteleminen on ainoastaan väliaikainen. Niin varmasti kun esineen hinta on mielivaltaisesti korotettu yläpuolelle sen arvon, niin yhtä varmasti se myöskin itsestään laskeutuu sen alapuolelle tähän jälkeenpäin. Esineen arvon määrää sen tuottamiseen käytetty yhteiskunnallinen välttämätön työ ja sen esineen hinta ei ole enempi eikä vähempi kuin siihen käytetyn arvo, joka mitataan jossakin kolmannessa tavarassa, yleisemmin kullassa.

Useimmissa sivistysmaissa on kultakanta. Se on, niissä arvioidaan kaikki tavarat kultamäärissä. Canadassa rahayksikkönä on kulta dollari. Se on, että vissimäärä kultaa määrää rahayksikön. Canadassa päätettiin useita vuosia sitten ottaa 28 eli 29 granin kultaa olla yhden dollarin, joka on pidetty voimassa siitä saakka.

Nyt kulta on tavara, t. s. se on vissin työläismäärän tuotteita ja sillä on enempi kuin pahallinen käyttöarvo. Kaikkien hyödykkeiden arvon määrää niiden tuottamiseen käytetty välttämätön työ. Siksipä kahdenkymmenen yhdeksän kulta granin arvo on se työmäärä, joka tarvitaan sen tuottamiseen keskimääräisissä työsuhteissa ympäri maailman. Asiain näin ollessa kulta dollarin arvo riippuu kullan kaivamisen kehittymisestä.

Kaikki teollisuudet ovat osottaneet suurta edistystä kehityksessä. Miehen tuotantokyky tänä päivänä on niin paljoa suurempi kuin kaksikymmentä vuotta takaperin, että useissa tapauksissa hän voi tuottaa kaksi kertaa niin paljo kuin en-

1881	1891	1901	1908
$1,127	$1,477	$2,000	$2,481

On hyvin vaikea saada selville tarkalleen sitä kultamäärää, jonka mies voi tuottaa, koska kullan tuotanto on niin läheisessä yhteydessä toisten metallien tuotannon kanssa, että on monesti sekoittuvat ja menettävät paljon arvostaan. Varsinainen kullantuotanto on melkein kaksinkertaistunut sitte vuoden 1895, mutta kullantuotannon palveluksessa olleiden miesten luku ei ole lisäytynyt siinä määrässä. Missä 65,000 miestä 1905 voivat tuottaa kultaa lähes $200,000,000 arvosta, siellä 100,008 miestä 1908 voivat tuottaa yli $500,000,000. Nämä luvut eivät ole aivan tarkat numerot, mutta ne kuitenkin ovat jotenkin suhteelliset. Tämä osottaa, että yksi mies voi nyt tuottaa kolmatta osaa ja puolta enemmän kultaa kuin ennen. Luonnollisesti silloin kullan arvo tavarana on laskeutunut.

Vallankumous kultatuotannossa.

Osottaakseni kuinka kultatuotanto on saatu lisäytymään, mainitsen tässä muutamia esimerkkejä, jotka olen saanut omilla havainnoillani. Bunker Hillan ja Sullivan kaivannot Wardnerissa, Idahossa, tuottavat lyijyä, hopeaa ja kultaa. Lyijyä on sangen helppo erottaa kivestä ja samoin hopea, mutta kulta on yhdistynyt niin tiiviisti, että sen erottaminen ei kannattanut ja kullasta rikas kivi ajettiin joen pohjaan, jonne se kerääntyi siksi kun kevät vedet veivät sen mennessään. Jatkuvasti kokeiltiin ja vihdoin keksittiin keino, jonka avulla kulta myöskin voitiin hyötyä tuottavasti erottaa kivestä. Heti senjälestä rakennettiin suuri mylly, ja koneisto

nettelytapa, joka alensi erottamiskustannukset puolella. Yhtiö perustettiin, koneet ostettiin, uusi metoodi otettiin käytäntöön ja kahden kuukauden sisälle kaivanto oli kannattavalla pohjalla. Kymmenen miestä voi tuottaa lähes kolme kertaa niin paljon kultaa kuin kahdeksan miestä ennen.

Tällaisia esimerkkejä voitaisiin kertoa loppumattomiin, mutta nämä riittävät osottamaan, että kulta ei ole enään niin arvokasta kuin se oli joitakin vuosia takaperin ja siksi 29 granilla kultaa ei voida ostaa niin paljoa vaatteita, ruokatavaroita, y. m. kuin sillä ostettiin ennemmin.

Jotkut „taloustieteilijät" asettavat syyn korkeisiin hintoihin niihin esineihin, joita yleisemmin käytetään kodeissamme, suureen kullan tarjontaan, mutta se on kokonaan väärä. Kultatarjonnan kohoaminen on yksinkertaisesti seuraus, eikä syy mihinkään. Kullan lisäytynyt tarjonta on seuraus miehen kasvaneesta tuotantokyvystä, sensijasta että se olisi syy.

Kaikki esineet, joita käytetään meidän monimutkaisessa nykyaikaisessa sivistyksessämme, ovat valmistetut paremminkin myyntiä kuin käyttöä varten. Kun niitä tarjotaan myytäväksi on niihin asetettu kullassa määritelty hinta ja nämä kaksi tavaraa, kulta ja se, joka tarjotaan myytäväksi, ovat taloudellisesti yhdenarvoisia. Se on, vissiin määrään sokeria sisältyy sama määrä ihmistyötä kuin johonkin vissiin määrään kultaa. Molemmat ovat samassa määrässä ihmisen voiman, lihan, luun ja nahkan kristallisoimia. Ne voivat joskus vaihdella, mutta ainoastaan joskus. Joku mies kasvattaa vehnää. Hän kuluttaa koko vehnänsä [illegible] yhden hyödykkeen tuottamiseen ja luonnollisesti hän tuottaa sitä paljon enempi kuin hän itse voi kuluttaa ja siksi hän myy osan sitä [illegible] ja ostaa itselleen muita tarvittavia hyödykkeitä. Hän myypi vehnänsä maailman markkinoilla siitä mikä sen hinta on. Maanviljelijä ei saa sitä, mikä vehnän arvo on, mutta kuluttaja ostaa sen arvostaan. Ellei olisi välittäjiä hänen ja kuluttajan välillä, niin hän tulisi saamaan vehnästään sellaisen määrän kultaa, joka olisi yhtä arvokas vehnän kanssa työtunneissa määriteltynä. Vehnän kasvatukseen on kulunut sama aika kuin kullan kaivamiseen ja puhdistamiseen.

Esimerkiksi puuvilla maailman markkinoilla vaihdetaan kultaan, johon sisältyy sama määrä työtä. Kauppa ei oikeastaan ole mitään muuta kuin vaihtoa. Mies myy vehnänsä kultaan ja sen jälestä ostaa kullalla kaikkia muita mitä hän tarviisee. Kultaa käytetään vaihdonvälineenä, koska se on niin kallista, että suuri arvo voidaan asettaa pieneen kokoon ja se ei helposti häviä.

Nykyisen kotikyläni tähellä on uudisasutus, jonka asukkaiden kanssa minä olen tutustunut. Talvi-illat ovat liian ikäviä viettää hiljaisuudessa ja siksi he alkoivat pelata „pokeria" aikansa kuluksi. Kun he ensinnä ryhtyivät tähän ajan viettoon, he käyttivät todellista rahaa ja „pelasivat" kymmenillä ja viisillä senteillään. Pian he huomasivat, että on vaikea saada rahaa vaihdetuk-

Kultarahat ovat kaupassa, mitä tulitikut tässä „pokkeri"-pelissä. Miehet voivat käsittää „pokkerin", mutta hyvin usein he eivät voi nähdä kauppatemppujen läpi. Dollarin koko ei ole muuttunut viimesten viidenkymmenen vuoden ajalla, mutta sen arvo on. Kultaraha eroaa tulitikusta „pokkeri"pelissä siinä, että tulitikulla ei ole laajempaa merkitystä, mutta sillä on arvo, jonka tarkalleen määrää sen tuottamiseen välttämätön työmäärä.

Tämä on todellinen selitys kohonneisiin elämänkustannuksiin. Kullan arvo on alhaisempi kuin koskaan ennen ja kaikkien toisten arvo on korkeampi — palkkojen, maanviljelystuotteiden ja muiden tarve-esineiden. Seurauksena siitä raha kiertää nopeammin. Palkat ovat korkeammat; niin ovat vuokrat, ruoka ja vaatetavarat. Maanviljelijä saa enemmän vehnästään ja heinistään, mutta hänen on maksettava enempi koneista ja hevosvaljaista. Me kaikki ansaitsemme ja kulutamme enemmän kuin ennen, mutta pitemmän päälle me olemme suhteellisesti samassa asemassa.

Syy siihen miksi työläinen huomaa vaikeammaksi saada tulot riittämään menoihin, on siinä, kun hän haluaa hyötyä kaikista nykyaikaisista keksinnöistä. Hän huomaa, että nudenaikaiset työvaatteet kestävät kauemmin kuin entiset.

Monet tämän päivän tarpeista olivat ylellisyystavaroita isiemme aikana. Taloissa on vesijohdot ja likaviemärit ja työläisetkin käyttävät sähkövaloa huoneissaan vanhanaikaisten öljylamppujen sijassa.

Nämä kaikki ovat tarpeellisia hänelle. Terveysvirkailijat eivät salli hänen käyttää ennen niin tavallista avokaivoa ja pihalla olevaa makkilaitosta. Hän ei voi tehdä nykyoloissa vaadittua työtä vanhanaikaisilla työaseilla.

Jos hän voisi elää juuri isänsä taalla, niin hän huomasi, että hänen palkallaan voisi saada niin paljon ruokaa kuin ennenkin ja laadultaan parempaa. Hänen ei tarvitse raataa kovemmin tänään ansaitakseen jauhosäkin; itseasiassa ei niinkään kovasti, mutta kun jauhosäkki maksaa useamman dollarin, niin hän luulee, että siihen menee enemmän työtä.

Todelliset elämänkustannukset tänään ovat alhaisemmat kuin koskaan ennen, mutta niiden raha-arvo on suurempi. Rahan kiertokulku yksinkertaisesti on tullut nopeammaksi. Paljon puhuttu elämänkustannusten kohoaminen on näköhäiriö.

Punainen lippu.

Joku Harry Trenholm-niminen nappisaksa kirjoittaa Montreal Daily Star'issa huhtik. 9 p. punalipusta, Vapun viettosta ja sosialisteista tavalla, joka osottaa kuinka halukkaita meidän „tuhannen dollarin kapitalistimme" olisivat kukistamaan sosialismin [illegible] vereen. Kirje kuuluu:

„Toissapäivänä puhuin erään ystäväni kanssa sosialistien häviöstä Milwaukeessa. Eräs heistä sanoi: „Minä kuulin, että sosialistit Montreal'issa aikovat kantaa punasta lippua Vappumielenosotuksessaan." Kysyin, mistä lähteestä hän on saanut sellaiset tiedot, johon hän sanoi saaneensa tiedon eräältä sosialistilla, joka oli ollut kokouksessa, jossa päätettiin Vappujuhlan viettosta. Minä kysyn nyt teiltä eikö meidän voitaisi tehdä, jolla saataisiin sosialistien suunnitelma kumotuksi. Sosialistit Yhdysvalloissa ovat nyt juuri kärsineet ankaran iskun. Milwaukeen tapaus on se, josta meidän olisi opittava, kuitenkin sosialismi on saanut ainoastaan vähän jalansijaa Canadassa. Meidän todella kansanvaltaiset lakimme ja laitoksemme, joiden alaisina Dominion on saanut nauttia ennen kuulumatonta vaurautta, eivät ole [illegible] tyytymättömyyden levittämistä. Tässä kaupungissa näyttää olevan pieni joukko tyytymättömiä, jotka jokaisena Vappuna saattavat epämiellyttävän näköalan kasvojemme eteen. Meillä on ollut joitakin ikäviä kohtauksia heidän kanssaan. He ovat kuten tavallista hyväsydämmisiä miehiä ja naisia, joiden eähin levitetyt aatteet ovat tulleet tänne heidän kanssaan. Minä kysyn josko Canada on valmistautunut vastaanottamaan tämän vallankumouksellisen agitatsionin uudelleen häpeämättömässä muodossa, jonka se ottaa näissä Vappumielenosotuksissa? Se, mitä me kaikki ar vähimmän voimme kärsiä on lippu. Yksi lippu olisi vaadittava olemaan ylinnä kaiken. Punasen lipun kantaminen katukulkueissa Canadassa on loukkaus, jota ei olisi siedettävä. Juuri sinä aikana kun Canada tekee voitavansa istuttaessaan nuorisoonsa oikeata tunnetta emämaata kohtaan, tulee nämä häiritsevät agitaattorit, vaaralliset valtakunnan

lutillisia hullutteluja. Nyt se puhe on kasvanut niin hirvittäväksi molemmissa maissa, että niiden suurimmat valtiomiehet ovat epätietoisia kuinka hyökätä ja hävittää sen. Se on revittävä juurineen pois, eli meidän sivistyksemme joutuu varmasti perikatoon.

„Oppikoon Canada vanhempien kansojen kokemuksista. Iskekäämme oikea isku oikealla ajalla. Viivyttely on vaarallista. Mua sanon punasen lipun täytyy hävitä."

Iskeä oikean iskun oikealla ajalla ovat muidenkin maiden porvarit koettaneet, mutta mitä he ovat sillä voittaneet? Ei mitään. Sosialistinen liike kasvaa huimaavalla nopeudella kaikissa maissa.

Montreal onkin ainoa suurempi kaupunki, jossa sosialistit ovat toimeenpanneet Vappumielenosotuksia kaduilla ja kantaneet punaisia lippuja. Siellä ovat uskonvimmaa kiihottamat kaupungin viranomaiset repineet punaisia lippuja, vanginneet lipunkantajia ja kulkueisiin osanottajia menneinä vuosina, mutta sosialistit eivät ole joutuneet epätoivoon, eivätkä menettäneet hamaan jatkua kiihkeän agitatsionin. He suunnittelevat taaskin Vappujuhlaa, suuria mielenosotuskulkueita punalippuineen. Siksi porvarit pelkäävät. He näkevät, että tuosta vielä pienestä liikkeestä paisuu yhtä suuri ja yhtä voimakas liike kuin muissakin sivistysmaissa.

Montrealissa ovat suuret porvarilliset päivälehdet antaneet enimmän huomiota sosialismille, sosialistien toimille ja erityisesti Vapun vietolle, kuin missään muualla. Ne ovat kirjottaneet sosialismista mikä ystävällisessä, mikä vihamielisessä tarkotuksessa, mutta kaikista näistä kirjoituksista on ollut sama seuraus; ne ovat herättäneet innostusta sosialismiin.

Viime keväänä, jolloin konservatiivit vielä olivat vähemmistöpuolueena, sama konservatiivinen Star-lehti, joka nyt julkaisi edellä olleen roskan ja joka näyttää ryhtyvän järjestelmälliseen sosialistivastaiseen agitatsioniin katoolisuuden päävarustuksessa, Queb., julkaisi jotenkin puolueettoman ja siedettävän artikkelin, jo-

lan aihetta. Tähän asti on ollut jatkuvasti eroavia mielipiteitä siitä, sallitaanko sosialisteiksi itseään kutsuvien kansalaisten marssia kadulla punalipun kanssa. Menneinä vuosina vallinnut väärinymmärrys on johtanut paremminkin yleiseen mielen kiihotukseen kuin selkkauksiin, mutta, joka kuitenkin on luonut huonon perustuksen kansalaisten välisille ystävyyssuhteille. Se voi nykyisen, helposti ymmärrettävän aseman vallitessa kehittyä vaaralliseksi epäjärjestykseksi. Tänä vuonna kuitenkin toivotaan, että kaikki tällainen vältetään.

„Sosialistit toimivat samoissa olosuhteissa kuin kaikki muutkin järjestöt, s. t. s. he ovat halukkaita edistämään agitatsioniaan katukulkueiden ja yleisten kokousten avulla. Kaupungin majurilla on rajaton valta antaa lupa sellaisten mielenosotusten toimeenpanemiseen; ja jos hän on vakuutettu, etteivät he saata rauhaa ja hyvää järjestystä kaupungissa vaaraan, niin hänen velvollisuutensa on antaa samat oikeudet sosialisteille kuin hän antaa konservatiiveille ja liberaaleille tai mille muulle puolueelle hyvänsä. Toiselta puolen jos on olemassa erityisiä asianhaaroja, jotka tekevät mahdolliseksi, että katukulkueet ja kansalaiskokoukset ovat vaaralliseen epäjärjestykseen kiihottavia, niin koko kaupungin etua silmällä pitäen ovat ne estettävät. Punanen lippu itsessään ei ole epäjärjestyksen tuottaja, eivätkä Montreal'in sosialistitkaan ole tehneet mitään sellaista, jonka nojalla heitä voitaisiin pitää tavallisina rauhanhäiritsijöinä. Majuri Guerin kaikille yhteiskuntaluokille suoran ja yhdenlaisen kohtelun antamiskysymyksestä ei tarvinne tehdä lisähuomautuksia, joten voimme turvallisesti antaa hänen päättää sallitaanko sosialistien toimeenpanna katukulkuetta Vappuna."

Mutta katolilainen majuri Guerin ei harkinnut järellä asiaa; hän toimi vihan vaikutuksesta. Juuri kun sosialistien mielenosotuskulkue oli täyrössä haalitta hyökkäsi kaupungin poliisivoima kulkueen kimppuun, repi liput alas, vangitsi lippujen kantajat ja hajotti kulkueen. Majuri Guerin kottaneet voivanne sulkea tehdastanne."

„No, sehän on vallan sama asia."

„Oo, ei! Jos te suljette tehtaanne, te jätätte pääomanne siihen; te ette voi ottaa sitä ulos siinä tapauksessa."

„Teidän toverinne joutuvat kuitenkin työttömiksi."

„Niin, ja te voitottomaksi. Tarkotitteko todella pääomanne ulos ottamista? Jos sitä, niin se tarkoittaa teidän aikovan myydä liikkeenne, jossa tapauksessa joku toinen sijoittaa siihen pääomansa ja tehtyään niin, tahtoo liikkeen käyn-

nut teille puolta prosenttia. Pidän siitä kiinni. Joku ostajan sellaista liikettä tahtoo nähdä teidän kirjanne ja te sanotte, että se ei ole tuottanut voittoa puolta prosenttia. Jos te menettelette rehellisesti ostajan kanssa ja hän tahtoo saada pääomalleen 5 prosenttia, niin liikkeen arvo tulee olemaan 25 tuhatta markkaa. Siis, jos te sijoitatte liikkeeseen 250 tuhatta ja saatte 25 tuhatta, kuinka te silloin otatte pääomanne ulos?"

Hän tuijotti kattoon ja katossa olevaan lamppuun, sitten jonkun ajan kuluttua ala-

kitä myöskin sen tuhoutumaan jättämistä tahi tuhoaa se teidät maksaessanne ihmisille, että nämä pitävät rakennuksenne kunnossa ja koneenne käyttökelpoisina, valmiina alkamaan taas, kun työläiset ovat nöyriksi nälkiinnytetyt."

Juna saapui perille ja herra poistui rouvineen, puristaen kuitenkin ensin kättäni ja sanoen, että esittämäni asia „oli ajattelemisen arvoinen."

Sitäpä se sosialismi tarvitseekin, ennakkoluulottomuutta ja vähän vakavaa ajatteluа.

Elämänkustannukset.

Kirj. T. Edvin Smith,
entinen Yhdysvaltain työviraston matkustava tutkija.
Suomensi Y. M.

Me olemme viime aikoina kuulleet tavattoman paljon huomattavasta elämänkustannusten kohoamisesta. Kaikki puolueet etsivät jotakin, jolle syyttää syyn ja kun pieni vähittäismyyjä on lähimmäinen keräämässä lisämaksuja, niin hän tulee enempi kuin osaltaan tuomituksi. Meille on kerrottu, että elämänkustannukset Canadassa ovat kohonneet yhdellä kolmassosalla ja hallituksen raportit osoittavat, että ne todellakin ovat kohonneet siinä määrässä viimeisen kahdentoista vuoden ajalla. Jokainen tietää, ettei hän voi ostaa nyt dollarilla niin paljon kuin kymmenen vuotta sitten ja hän heti mitä hyppää siihen lopputulokseen, että häntä on kohdeltu pahoin. Hän syyttää yhtä ja toista seikkaa asiain tällaisesta tilasta [illegible] mielipiteidensä mukaan. Esimerkiksi tullien vastustajat väittävät sen tullien syyksi ja arvan äskettäin eräs mies kirjoitti laajan teoksen osoittaakseen sen väitteen todeksi. Henry Georgen seuraajat sanovat siihen olevan syynä meidän maaverotusjärjestelmämme ja sanovat meille, että jos me otamme käytäntöön yksinkertaisen verotuksen (Single tax), niin me voisimme alentaa hinnat takasin kohtuulliseen tasoon. Tavalliset „tunkion penkojat" aikakausilehtien tutkijat näkevät trusteja korkeisiin elämänkustannuksiin syyllisiksi ja haluaisivat rajottaa niiden valtaa ja sitä tietä alentaa hinnat entiselleen.

Työdepartementti on äskettäin julaissut tilaston tukkukauppahinnoista Canadassa, joka osottaa hintojen taipuvaisuutta kohoamaan ilman, että yrittäisikään selittää syytä tähän ilmiöön. Kaikki syyt, joita on esitetty suuren kohoamisen aiheuttajiksi ovat erehdyttäviä. Lähes poikkeuksetta kaikki nykyiset tutkijat esittävät syyn horjuvaisuuteen ylä ja alapuolella keskiarvoisen arvon sensijasta, että olisi esitetty syitä niiden yleiseen kohoamiseen.

Yhdessäkään niissä tekijöissä, joita on syytetty, ei ole syytä. Ketään ei ole syytettävä elämänkustannusten suuresta kohoamisesta. Ne ovat kohonneet, koska meidän täytyy maksaa enempi kuin mitä olemme ennen maksaneet niistä esineistä, joita me tarvitsemme eläksemme. Ketään miestä eikä korporatsionia ei ole syytettävä, kun hinnat ovat yläpuolella ihmisen kontrollivallan.

Hinta on ainoastaan arvon rahallinen ilmaisu ja hinnat voivat vaihdella yli tai alapuolella esineen arvon. Sellainen vaihteleminen on ainoastaan väliaikainen. Niin varmasti kuin esineen hinta on keinotekoisesti kohotettu yläpuolelle sen arvon, niin yhtä varmasti se myöskin itsestään laskeutuu sen alapuolelle tähän jälkeenpäin. Esineen arvon määrää sen tuottamiseen käytetty yhteiskunnallisesti välttämätön työ ja sen esineen hinta ei ole enempi eikä vähempi kuin siihen käytetyn arvo, joka määritellään jossakin kolmannessa tavarassa, yleisemmin kullassa.

Useimmissa sivistysmaissa on kultakanta. Se on, niissä arvioidaan kaikki tavarat kultamäärissä. Canadassa rahayksikkönä on kulta dollari. Se on, että vissimäärä kultaa määrää rahayksikön. Canadassa päätettiin useita vuosia sitten antaa 28 eli 29 grainia kultaa olla yhden dollarin, joka on pidetty voimassa siitä saakka.

Nyt kulta on tavara, t. s. se on vissin työaikamäärän tuotantos ja siinä on enempi kuin puolikkainen käyttöarvo. Kaikkien hyödykkeiden arvon määrää niiden tuottamiseen käytetty välttämätön työ. Siksipä kahdenkymmenen yhdeksän kulta grainin arvo on se työmäärä, joka tarvitaan sen tuottamiseen keskimääräisissä työsuhteissa ympäri maailman. Asiain näin ollessa kulta dollarin arvo riippuu kullan kaivamisen kehittymisestä.

Kaikki teollisuudet ovat osottaneet suurta edistystä kehityksessä. Miehen tuotantokyky tänä päivänä on niin paljoa suurempi kuin kaksikymmentä vuotta takaperin, että useissa tapauksissa hän voi tuottaa kaksi kertaa niin paljo kuin ennen samassa ajassa

Keskiarvoinen miehen tuotanto ympäri Canadan kaikissa teollisuuksissa on ollut seuraavasti:

1881	1891	1901	1906
$1,215	$1,278	$1,535	$2,018

Näistä numeroista näette, että mies voi nyt tuottaa tavaroita lähes kaksi kertaa siitä arvosta kuin 30 vuotta takaperin.

Mitä tulee kaivantoteollisuuteen, niin sama asia on siinäkin huomattavissa. Samojen vuosien ajalla keskiarvoinen miehen tuotanto vuodessa on ollut:

1881	1891	1901	1906
$1,137	$1,477	$2,000	$2,451

On hyvin vaikea saada selville tarkalleen sitä kultamäärää, jonka mies voi tuottaa, koska kullan tuotanto on niin läheisessä yhteydessä toisten metallien tuotannon kanssa, että numerot sekottuvat ja menettävät paljon arvostaan. Vuotuinen kultatuotanto on melkein kaksinkertaistunut sitte vuoden 1895, mutta kultatuotannon palveluksessa olleiden miesten luku ei ole lisäytynyt missään määrässä. Missä 65,000 miestä 1895 voivat tuottaa kultaa lähes [illegible]000,000 arvosta, siellä 100,000 miestä 1908 voivat tuottaa yli $500,000,000. Nämä luvut eivät ole aivan tarkat numerot, mutta ne kuitenkin ovat jotenkin suhteelliset. Tämä osottaa, että yksi mies voi nyt tuottaa kolmatta osaa ja puolikin enemmän kultaa kuin ennen. Luonnollisesti silloin kullan arvo tavarana on laskeutunut.

Vallankumous kultatuotannossa.

Osottaakseni kuinka kultatuotanto on saatu lisäytymään mainitsen tässä muutamia esimerkkejä, jotka olen saanut omilla havainnoillani. Bunker Hillin ja Sullivan kaivannot Wardnerissa, Idahossa, tuottavat lyijyä, hopeaa ja kultaa. Lyijyä on sangen helppo erottaa kivestä ja samoin hopea, mutta kulta on yhdistynyt niin tiivisti, että sen erottaminen ei kannattanut ja kullasta rikas kivi ajettiin joen pohjaan, jonne se keräytyi siksi kun kevät vedet veivät sen mennesään. Jatkuvasti kokeiltiin ja vihdoin keksittiin keino, jonka avulla kulta myöskin voitiin hyötyä tuottavasti erottaa kivestä. Heti senjälestä rakennettiin suuri mylly, ja koneisto sijoitettiin juuri joen yläpuolelle ja suuri määrä hylättyä kiveä otettiin käytäntöön. Käyttämällä uutta myllyään, koneita ja uusia työtapoja, tämä yhtiö on ruvennut saamaan melkein kaksi kertaa niin paljo kultaa kuin ennen samasta „oori"-määrästä.

Idahossa, lähellä Moscow'ia, on kaivanto vuoristossa, jossa on hyvin kallista „ooria", mutta se on niin vaikea eroittaa, että kahdeksan miestä eivät voineet ansaita omaa palkkaansa. Valtion laboratorissa kokeiltiin hyvin säännöllisesti vuosia ja lopulta keksittiin me-

niin paljoa vaatteita, ruokatavaroita, y. m. kuin sillä ostettiin ennenmmin.

Jotkut „taloustieteilijät" asettavat syyn korkeisiin hintoihin niihin esineihin, joita yleisemmin käytetään kodeissamme, suureen kullan tarjontaan, mutta se on kokonaan väärä. Kultatarjonnan kohoaminen on yksinkertaisesti seuraus, eikä syy mihinkään. Kullan lisäytynyt tarjonta on seuraus miehen kasvaneesta tuotantokyvystä, sensijasta että se olisi syy.

Kaikki esineet, joita käytetään meidän monimutkaisessa nykyaikaisessa sivistyksessämme, ovat valmistetut paremminkin myyntiä kuin käyttöä varten. Kun niitä tarjotaan myytäväksi, on niihin asetettu kullassa määritelty hinta ja nämä kaksi tavaraa, kulta ja se, joka tarjotaan myytäväksi, ovat taloudellisesti yhdenarvoisia. Se on, vissiin määrään sokeria sisältyy sama määrä ihmistyötä kuin johonkin vissiin määrään kultaa. Molemmat ovat samassa määrässä ihmisen voiman, lihan, luun ja nahkan kristalloituma. Ne voivat joskus vaihdella, mutta ainoastaan joskus. Joku mies kasvattaa vehnää. Hän kuluttaa koko voimansa tämän yhden hyödykkeen tuottamiseen ja luonnollisesti kun hän tuottaa sitä paljoa enempi, kuin hän itse voi kuluttaa ja siksi hän myy osan siitä [illegible] tilassa ja ostaa itselleen muita tarvittavia hyödykkeitä. Hän myypi vehnänsä maailman markkinoilla siinä mikä sen hinta on. Maanviljelijä ei saa sitä, mikä vehnän arvo on, mutta kuluttaja ostaa sen arvostaan. Ellei olisi välittäjiä hänen ja kuluttajan välillä, niin hän tulisi saamaan vehnästään sellaisen määrän kultaa, joka olisi yhtä arvokas vehnän kanssa työtunneissa määriteltynä. Vehnän kasvatukseen on kulunut sama aika kuin kullan kaivamiseen ja puhdistamiseen.

Esimerkiksi puuvilla maailman markkinoilla vaihdetaan kultaan, johon sisältyy sama määrä työtä. Kauppa ei oikeastaan ole mitään muuta kuin vaihtoa. Mies myy vehnänsä kultaan ja sen jälestä ostaa kullalla kaikkia muuta mitä hän tarvitsee. Kultaa käytetään vaihdonvälineenä, koska se on niin kallista, että suuri arvo voidaan asettaa pieneen kokoon ja se ei helposti häviä.

Nykyisen kotikyläni lähellä on uudisasumus, jonka asukkaiden kanssa minä olen tutustunut. Talvi-illat ovat liian ikäviä viettää hiljaisuudessa ja siksi he alkoivat pelata „pokeria" aikansa kuluksi. Kun he ensinnä ryhtyivät tähän ajan viettoon, he käyttivät todellista rahaa ja „petasivat" kymmenillä ja viisillä senteillään. Pian he huomasivat, että on vaikea saada rahaa vaihdetuksi ja he rupesivat käyttämään tulitikkuja. Joskus kun olivat „lyhynnä rahasta", he päättivät että tulitikku esittää yhtä senttiä. Tällä tavalla he voivat pelata kauan menettämättä silti paljonkaan rahaa. Toisina aikoina kun heillä oli enemmän rahaa, he käyttivät tulitikkua viiden sentin asemasta. Kun he tekivät tämän, oli heidän asemansa sama, mutta he voivat voittaa tai hävitä viittä kertaa nopeammasti kuin ennen. Pitemmän ajan kuluttua he olivat kuitenkin melkein samassa asemassa kuin silloinkin kun alkoivat.

nuksiin. Kullan arvo on alhaisempi kuin koskaan ennen ja kaikkien toisten arvo on korkeampi — palkkojen, maanviljelystuotteiden ja muiden tarve-esineiden. Seurauksena siitä raha kiertää nopeammin. Palkat ovat korkeammat; niin ovat vuokrat, ruoka ja vaatetavarat. Maanviljelijä saa enem-

ja olivat ylellisyystavaroita isiemme aikana. Taloissa on vesijohdot ja likaviemärit ja työläisetkin käyttävät sähkövaloa huoneissaan vanhanaikaisten öljylamppujen sijassa.

Nämä kaikki ovat tarpeellisia hänelle. Terveysvirkailijat eivät salli hänen käyttää en-

Todelliset elämänkustannukset tänään ovat alhaisemmat kuin koskaan ennen, mutta niiden raha-arvo on suurempi. Rahan kiertokulku yksinkertaisesti on tullut nopeammaksi. Paljon puhuttu elämänkustannusten kohoaminen on näköhäiriö.

Punainen lippu.

Joku Harry Trenholm-niminen pappismies kirjoittaa Montreal Daily Star'issa huhtik. 9 p. punalipusta, Vapun viettosta ja sosialisteista tavalla, joka osottaa kuinka halukkaita meidän „tuhannen dollarin kapitalistimme" olisivat kukistamaan sosialismin vaikutusvireen. Kirje kuuluu:

„Toissapäivänä puhuin eräiden ystävieni kanssa sosialistien häviöstä Milwaukeessa. Eräs heistä sanoi: „Minä kuulin, että sosialistit Montrealissa aikovat kantaa punasta lippua Vappumielenosotuksessaan." Kysyin, mistä lähteestä hän on saanut sellaiset tiedot, johon hän sanoi saaneensa tiedon eräältä sosialistilta, joka oli ollut kokouksessa, jossa päätettiin Vappujuhlan viettosta. Minä kysyn nyt teiltä eikö mitään voitaisi tehdä, jolla sosialistien suunnitelma kumottaisi. Sosialistit Yhdysvalloissa ovat nyt juuri kärsineet ankaran iskun. Milwaukeen tapaus on se, josta meidän olisi opittava. Kuitenkin sosialismi on saanut ainoastaan vähän jalansijaa Canadassa. Meidän todella kansanvaltaiset lakimme ja laitoksemme, joiden alaisina Dominio on saanut nauttia ennen kuulumatonta vaurautta, eivät ole rohkaisseet tyytymättömyyden levittämistä. Tässä kaupungissa näyttää olevan pieni joukko tyytymättömiä, jotka jokaisena Vappuna saattavat epäröiletyttävän näköalan kasvojemme eteen. Meillä on ollut joitakin rivejä kohtauksia heidän kanssaan. He ovat, kuten tavallista hyväsydämmisiä miehiä ja naisia, joiden äänien levitetyt aatteet ovat tulleet tänne heidän kanssaan. Minä kysyn josko Canada on valmistautunut vastaanottamaan tämän vallankumouksellisen agitatsionin uudelleen hapanmattomassa muodossa, jonka se ottaa näissä Vappumielenosotuksissa? Se, mitä me kaikkein vähimmän voimme kärsiä on lippu. Yksi lippu olisi vaadittava olemaan ylinnä kaiken. Punasen lipun kantaminen katukulkueissa Canadassa on loukkaus, jota ei olisi siedettävä. Juuri sinä aikana kun Canada tekee voitavansa istuttaessaan nuorisoonsa oikeata tunnetta emämaata kohtaan, tulee nämä häiritsevät agitaattorit, vaaralliset valtakunnan cheydelle. Liikettä ei pidä olla huomioon ottamata, vaikka se ei ensinnä näytäkään vaaralliselta. Kansat usein huomaavat liian myöhään, että leikkiminen tulen kanssa, sensijasta, että sammuttaisi sen, on kaikista huonoin metoodi. Tämä punalippuliike on kukistettava nyt, tänäpäivänä, kun se on vielä heikko, että se voidaan hallita ja hävittää. Minä vetoan Star lehteen, että se ryhtyy tähän hävittämistaisteluun kaikella voimallaan. Englannilla ja Yhdysvalloilla on karvas pala kärsiä kaikenkaltaisia yhteiskunnallisia ja poliitillisia hullutteluja. Nyt se paha on kasvanut niin hirvittäväksi molemmissa maissa, että niiden suurimmat valtiomiehet ovat epätietoisia kuinka hyökätä ja hävittää sen. Se on revittävä juurineen pois, eli meidän sivistyksemme joutuu varmasti perikatoon.

„Oppikoon Canada vanhempien kansojen kokemuksista. Iskekäämme oikea isku oikealla ajalla. Viivyttely on vaarallista. Minä sanon: punasen lipun täytyy hävitä."

Iskeä oikean iskun oikealla ajalla ovat muidenkin maiden porvarit koettaneet, mutta mitä he ovat sillä voittaneet? Ei mitään. Sosialistinen liike kasvaa huimaavalla nopeudella kaikissa maissa.

Montreal onkin ainoa suurempi kaupunki, jossa sosialistit ovat toimeenpanneet Vappumielenosotuksia kaduilla ja kantaneet punaista lippua. Siellä ovat uskonvimmaa kiihottaneet kaupungin viranomaiset repineet punaisia lippuja, vanginneet lipunkantajia ja kulkueisiin osanottajia menneinä vuosina, mutta sosialistit eivät ole joutuneet epätoivoon, eivätkä menettäneet haluaan jatkaa kiihkeää agitatsionia. He suunnittelevat taaskin Vappujuhlaa, suuria mielenosotuskulkueita punalippuineen. Siksi porvarit pelkäävät. He näkevät, että tuosta vielä pienestä liikkeestä paisuu yhtä suuri ja yhtä voimakas liike kuin muissakin sivistysmaissa.

Montrealissa ovat suuret porvarilliset päivälehdet antaneet enemmän huomiota sosialismille, sosialistien toimille ja erityisesti Vapun vietolle, kuin missään muualla. Ne ovat kirjottaneet sosialismista milloin ystävällisessä, mikä vihamielisessä tarkotuksessa, mutta kaikista niistä kirjotuksista on ollut sama seuraus: ne ovat herättäneet innostusta sosialismiin.

Viime keväänä, jolloin konservatiivit vielä olivat vähemmistöpuolueena, sama konservatiivinen Star-lehti, joka nyt julkaisi edellä olleen roskan ja joka näyttää ryhtyvän järjestelmälliseen sosialistivastaiseen agitatsioniin katoolisuuden päävarustuksessa, Queb., julkaisi jotenkin puolueettoman ja siedettävän artikkelin, johon viittaan tuonnempana. Tämä myötätuntoisuus tietysti johtui siitä, että lehden edustama puolue oli vastustuspuolueena. Mutta niin pian kun konservatiivipuolue tuli hallituspuolueeksi, katosi siitä myötätuntoisuus kaikkia edistysliikkeitä kohtaan; siitä tuli canadalaisen trustivallan nöyrä palvelija ja työväenliikkeen mustaaja.

Star puhui sosialistien Vapun vietosta viime vuonna seuraavaa:

„Vappuna tänä vuonna taitaa puuttua tavaksi tullutta riidan aihetta. Tähän asti on ollut jatkuvasti eroavia mielipiteitä siitä, sallitaanko sosialisteiksi itseään kutsuvien kansalaisten marssia kadulla punalipun kanssa. Menneinä vuosina vallinnut väärinymmärrys on johtanut paremminkin yleiseen mielten kiihotukseen kuin selkkauksiin, mutta, joka kuitenkin on luonut huonon perustuksen kansalaisten välisille ystävyyssuhteille. Se voi nykyisen, helposti ymmärrettävän aseman vallitessa kehittyä vaaralliseksi epäjärjestykseksi. Tänä vuonna kuitenkin toivotaan, että kaikki tällainen vältetään.

„Sosialistit toimivat samoissa olosuhteissa kuin kaikki muutkin järjestöt, s. t. s. he ovat halukkaita edistämään agitatsioniaan katukulkueiden ja yleisten kokousten avulla. Kaupungin majurilla on rajaton valta antaa lupa sellaisten mielenosotusten toimeenpanemiseen, ja jos hän on vakuutettu, etteivät he saata rauhaa ja hyvää järjestystä kaupungissa vaaraan, niin hänen velvollisuutensa on antaa samat oikeudet sosialisteille kuin hän antaa konservatiiveille ja liberaaleille tai mille muulle puolueelle hyvänsä. Toiselta puolen jos on olemassa erityisiä asianhaaroja, jotka tekevät mahdolliseksi, että katukulkueet ja kansalaiskokoukset ovat vaaralliseen epäjärjestykseen kiihottavia, niin koko kaupungin etua silmällä pitäen ovat ne estettävät. Punanen lippu itsestään ei ole epäjärjestyksen tuottaja, eivätkä Montrealin sosialistitkaan ole tehneet mitään sellaista, jonka nojalla heitä voitaisiin pitää tavallisina rauhanhäiritsijöinä. Majuri Guerin kaikille yhteiskuntaluokille suoran ja yhdenlaisen kohtelun antamiskysymyksestä ei tarvinne tehdä lisähuomautuksia, joten voimme turvallisesti antaa hänen päättää sallitaanko sosialistien toimeenpanna katukulkuetta Vappuna."

Mutta katolilainen majuri Guerin ei harkinnut järellä asiaa; hän toimi vihan vaikutuksesta. Juuri kun sosialistien mielenosotuskulkue oli lähtössä haalilta hyökkäsi kaupungin poliisivoima kulkueen kimppuun, repi liput alas, vangitsi lippujen kantajat ja hajotti kulkueen. Majuri Guerin ja hänen poliisivoimansa toimivat rauhanhäiritsijöinä vaikka Star toivoi, että he katsovat mikä on hyvälle järjestykselle edullista.

Levittäkää
Väkäleukaa.

Toronton S. S. Osaston jäseniä.

maksoi pakkoveroa ja n. s. jumalan edustajat maan päällä ja heidän osaveljensä (useastikin itse jumalan kieltäjiä) hurjistelivat kaikenlaisissa huveissa ja paheissa. „Ja kaikki nämä nautinnot, sanoi joutava ja syfiliksen tahraama paavi Leo X. „on tarina Jeesuksesta Kristuksesta meille tuottanut."

Kuitenkin kirkon kaikesta kurinpidosta ja jumalanpelvosta huolimatta Europan yhteiskunta-asema oli säälittävän surkea. Feudalismi, maaorjuus jumalan armo ja munkkien suosio hallitsivat maata; heloottiraukat eivät liian onnellisia saadessaan pystyttää kurjia hökkeleitään maallisten ja henkisten sortajiensa ja riistäjiensä linnojen ja luostareiden varjoon. Vielä tänäänkin me kärsimme näiden kamalien aikojen ja olojen jälkivaikutelmista, jolloin tieteen edistäminen ja korkeampi henkinen sivistys ei tullut kysymykseen, paitsi harvoissa tapauksissa ja salaisuudessa. Tietämättömyys, kurjuus ja taikausko yhdistyivät naimattomuussäännön tuottaman epäsiveellisyyden kanssa, säännön, joka pakotettiin voimaan yhdennellätoista vuosisadalla lujittamaan paavillisuuden alati kasvavaa valtaa. On laskettu, että enemmän kuin 10,000,000 kaatui fanaattisen uskonvihan uhrina tämän paavinvallan „kultaisen ajan" kuluessa; ja kuinka monta miljoonaa ihmistä täytyykään panna celibaatin, synninhunnustuksen, ja moraalisen itsensäkieltämisen laskuun, jotka ovat kaikista katalimpia ja kierotuimpia paavillisen despotismin laitteita! Epäuskoiset filosofit, jotka ovat koonneet todistuksia jumalan olemassaoloa vastaan ovat jättäneet huomioonottamatta yhden voimakkaimpia väitteitä siinä suhteessä — sen tosiseikan, että Rooman „Kristuksen sijainen" sai kaksitoista vuosisataa harjoittaa mitä häpeällisimpiä ja hirveimpiä julmuuksia „jumalan nimessä."

Paavillinen kristinusko.

Ernst Häckelin kirjasta The Riddle of the Universe (Maailman arvoitus)
Suom: *L. Moilanen*

Latinalainen kristinusko, jota kutsutaan paavilaisuudeksi, katoolilaisuudeksi, vatikanismiksi, tai roomalais-katolilaiseksi kirkoksi, on yksi sivistyneen ihmiskunnan historian huomattavin ilmiö; huolimatta myrskyistä, jotka ovat myllertäneet sitä on sen vaikutusvalta vielä mahtavampi. Viidestä sadasta miljoonasta kristitystä, jotka ovat ympäri maailman, enemmistö — s. o. enemmän kuin [illegible] — on roomalaiskatolilaisia. Tuhannen kahdensadan vuoden kuluessa, neljänneltä kuudennelletoista vuosisadalle, paavilaisuus melkein ehdottomasti hallitsi ja tahrasi Europan henkistä elämää; sitävastoin on se voittanut vaan verraten vähän alaa Aasian ja Afrikan vanhoilta uskonnoilta. Aasiassa on vieläkin buddalaisia 503,000,000, brahmalaisia enemmän kuin 100,000,000 ja islamilaisia (muhamettilaisia) 120,000,000.

Paavilainen despotismi se oli joka antoi mustimman leimansa keskiajalle; se merkitsi kuolemaa kaikelle henkiselle elämän vapaudelle, taantumusta tieteelle ja rappeutumista moraalisuudelle. Ylevältä huipulta, jolle henkisyys oli kohonnut klassillisena vanhana aikana ja Kristuksen jälkeisenä vuosisatana se pian laski paavillisuuden vallan alla, tasolle jota, totuuden tuntemiseen nähden, voi nimittää ainoastaan raakalaisuudeksi. Usein kylläkin väitetään että henkielämän toisia puolia — runoutta, rakennustaidetta, skolastiikkaa ja patristista (kirkkoisäin) filosofiaa — kehitettiin runsaasti keskiaikana; mutta tämä toiminta oli kirkon palvelukses- rin ja sivistyselämän taantumista, joka tapahtui Rooman henkisen despotismin kahdentoista vuosisadan kuluessa. Fredrick Suuri supistikin mielipiteensä ytimekkääseen sanaparteen, että historian tutkiminen panee ajattelemaan, että koko maailma Konstantinus Suuresta Reformatsioniin saakka oli mielipuolena. L. Büchner on antanut meille ihailtavan lyhyen kuvauksen tästä „mielipuolisuudesta" teoksessaan *Uskonnollisista ja Tieteellisistä Järjestelmistä*. Kukin, joka haluaa lähempää selkoa asiasta tekee hyvin tutkiessaan Ranken, Draperin, Kolbin, Svabodan y. m. historiallisia teoksia. Tämän todellisen kuvauksen, kaikista asiantilasta kristillisellä keskiajalla, jonka nämä ja muut ennakkoluulottomat historioitsijat antavat, vahvistavat kaikki luotettavat tutkimuslähteet ja historialliset muistomerkit, jotka ovat säilyneet tuolta ihmiskunnan historian surullisimmalta aikakaudelta. Sivistyneille katoolilaisille, jotka ovat vilpittömiä totuudenetsijöitä ei voi liian usein suositella näitä historiallisten lähteiden tutkielmia luettavaksi. Tämä on sitäkin tärkeämpää koska ultramontaanisella kirjallisuudella on vielä melkoinen vaikutusvalta. Uskovaisten pettämistä kääntämällä asiat tykkänään nurinpäin ja keksimällä ihmeellisiä [illegible], harjoittaa se vielä entiseen tapaansa suurella menestyksellä. Mainittakoon vaan Lourdes ja Trevesin „Pyhä Takki." Ultramontaaninen historian professori Johannes Janssen Frankfurtissa on silmäänpistävä esimerkki siitä kuinka pitkälle he voivat mennä historiallisen totuuden vääristelyssä; hänen paljonluetut teoksensa (erityisesti hänen *Saksan Kansan Historia sitten Keskiajan*) ovat uskomattomassa määrässä vääristeltyjä. Näiden jesuiittamaisten tuotteiden valheellisuus on yhtä suuri kuin Saksan yksinkertaisen kansan herkkäuskoisuus ja arvostelukyvyn puute, joka pitää niitä evankeliumina.

Yksi mieltäkiinnittävimpiä historiallisia tosiasioita, joka selvästi osoittaa ultramontaanisen despotismin vahingollisuuden on sen laaja yhtämittainen taistelu tiedettä vastaan. Tämä on ollut pääasiana periaatteessa, ihan kristinuskon alusta mikäli usko on asetettu järjen yläpuolelle ja sokeaa alistumista saarnattu; se oli luonnollista kun kerran elämää maan päällä pidettiin vaan valmistuksena tulevaista elämää varten ja siten tieteelliseltä tutkimukselta riistettiin kaikki todellinen arvo.

Tieteen tarkoinharkitut ja menestykselliset hyökkäykset alkoivat neljännen vuosisadan alkupuolella erityisesti Nikean kirkolliskokouksen (325) jälkeen, jota johti Konstantinus — kutsuttu „Suureksi" koska hän kohotti kristinuskon jonkunlaiseen vaikutusvaltaan valtiossa ja perusti Konstantinopolin — vaikka hän oli arvoton, [illegible] valhesydäminen ulkokullattu ja murhaaja. Paavillisuuden menestystä taistelussa itsenäisen tieteellisen ajatustavan kanssa kuvaa parhaiten tieteen ja sen kirjallisuuden sorronalainen asema keskiajalla. Ei ainoastaan se rikas kir- itsenäinen ajattelu ja kokemusperäinen tutkiminen olivat täydellisesti [illegible] kaksitoista surun vuosisataa kaikkivoivan paavillisuuden sorron alle.

Kaikki mikä oli meistä arvokasta todellisessa kristinuskossa, sen perustajan ja hänen jaloimpien seuraajiensa ymmärryksessä, ja mitä me koetamme pelastaa uudelle monistiselle uskonnolle tämän suuren maailmanuskonnon arvottomasta haaksirikosta koskien sen siveysopillista ja yhteiskunnallista puolta. Todellisen humanismin periaatteet, kultainen sääntö, suvaitsevaisuushenki, ihmisrakkaus sanan parhaimmassa ja ylevimmässä merkityksessä — kaikki nämä kristinuskon todelliset hyveet eivät kyllä kään olleet tuon uskonnon keksimiä ja [illegible], vaan ne kehittyivät ja levenivät muinaisaikana, jolloin klassillinen vanha aika kiirehti loppuunsa. Paavillisuus on kuitenkin koettanut vääntää näitä hyveitä suorastaan päinvastaisiksi ja siitä käyttää vaan [illegible] kylttiä. Kristillisen laupeuden sijasta on se ottanut käytäntöön jumalallisen vihan kaikkia toisten uskontojen seuraajia kohtaan; tulen ja miekan kanssa on se takaa ajanut ei ainoastaan pakanoita, vaan jokaista kristillistä lahkoa, joka on uskaltanut vastustaa ultramontaanisen dogmin tyrkyttämistä. Tuomioistuimia harhaoppisia varten pystytettiin kautta koko Europan kaataen lukemattomia uhreja, joiden tuskat näyttivät ainoastaan täyttävän heidän vainoojansa, kaikessa kristillisessä laupeudessaan, omituisella tyytyväisyydellä. Ko-

Katsaus työväenliikkeeseen.

Kun työttömäin armeija kasvaa, niin työssä olevien työläisten olosuhteet tulevat vastaavassa suhteessa huonommiksi. Työvoiman hintaa (palkkaa), samoin kuin muidenkin hyödykkeiden hintaa, hallitsee kysynnän ja tarjonnan laki. Silloin kun nämä kaksi tekijää ovat tarkalleen järjestetyt, ihmisellistä työvoimaa sisältävät hyödykkeet myydään niiden normaaliarvosta, nimellisesti tuotantokustannuksiin. Mutta silloin kun tarjonta kohoaa paljon yli kysynnän, hinnat laskeutuvat, ja tämä pitää paikkansa palkoissa samoin kuin vehnässä ja puuvillassakin. Yhdeksännentoista vuosisadan ajalla työväenluokka kykeni kohottamaan elintasoaan, ei sillä, että tuotantotavat niin ihmeellisesti kehittyivät, vaikka sekin luonnollisesti oli välttämätöntä, mutta siksi kun siirtyminen länteen ja teollisuuden laajentuminen aiheuttivat työväenpuutteen ja myöskin sillä kun työläiset järjestyivät ammattiunioihinsa. Mutta kaikki nämä ovat jääneet menneisyyteen. Villi, maarikkauksia tarjoava länsi on „kadonnut Tyyneeseen mereen", teollisuuden laajentumisen on pääomien [illegible] saattanut varjoon, järjestyneellä työväestöllä on vastassaan järjestynyt pääoma ja alati kasvava työttömien miesten ja naisten armeija saattaa työnantajalle mahdolliseksi alentaa palkkoja.

Ei rikkauksien kerääntyminen yhdelle puolen ja kurjuuden syveneminen toiselle puolen kuitenkaan saata vaaraan nykyistä yhteiskuntajärjestelmää, jos vaan joukoilta puuttuu johtoa tai he yhä edelleen uskovat, että köyhyys on jumalan säätämä tai että se on samalla mahdotonta poistaa ja oikeutettua. Mutta nämä kaksi vanhoillisuuden puolustusta pyyhkäistään olemattomiin yhtä varmasti kuin toisetkin taikauskot. Kymmenenä vuosina työläiset ovat oppineet itse ajattelemaan ja järjestymään oman etunsa vuoksi. Tämä on luonnollinen seuraus heidän keskinäisestä yhteydestään suurissa teollisuuslaitoksissa, opetuksestaan kouluissa ja ammattikunnistaan. Ensimmäisestä johtuu, että he voivat toimia suunnitelman mukaisesti, toisesta heidän sivistyksensä ja kolmannesta heidän tietoisuutensa poliittisesta voimastaan.

Kerran kansa uskoi kuninkaan jumalalliseen oikeuteen. Tänä päivänä se uskoo kapitalin jumalalliseen oikeuteen, sellaista, jota kouluissa ja yliopistoissa opetetaan. Taloustiede, jota he tutkivat on Karl Marxin oppi, oppi, jolla on vallankumouksellinen merkitys, joka, vaikka kantaakin nimeä „synkkä tiede", koska se sisältää alastoman totuuden, sitä huolimatta tuopi toivon sanoman kaikille sorretuille ja perinnöttömille kaikissa maissa.

Mikä on marxilaisen taloustieteen ydin? Yksinkertaisesti se, että työväestöä riistetään kavalan palkkasysteemin avulla, että työläisten ja työnantajain edut ovat vastakkaiset ja että niin kauan kun luokkaomistusoikeus tuotannon jaon ja vaihdon välineisiin vallitsee, niin niin kauan myöskin työväestöllä tulee olemaan kovat ajat. Nämä ovat vaarallisia oppeja ja valheellisia, siinä sanoi, mutta siitä huolimatta niitä on menestyksellä opetettu. Amerikassa työläiset tulevat tietoisiksi varallisuuden jakaantumisesta. He oppivat Chas. B. Spahrin tutkimuksista, että seitsemän kahdeksatta osaa perheistä Yhdysvalloissa eivät omista enempää kuin yhden kahdeksannen osan kansallisrikkaudesta ja että yksi prosentti perheistä omistavat enempi kansallisrikkaudesta kuin jälellä olevat 99%. Hallituksen raporteista y. m. lähteistä he oppivat, että tuotannon palveluksessa olevat työläiset, henkiset ja ruumiilliset, saavat palkkoina (ja voittona) vähemmän kuin neljännen osan siitä arvosta, minkä he ovat luoneet. Näitä tosiasioita yhdessä sen opetuksen kanssa, että työ tuottaa kaiken rikkauden, jonka tähden sen tulisi myöskin työväestölle kuulua, ovat sosialistit nopeasti levittäneet lentolehtisillä, kirjoilla ja aikakauslehdillä, sadat katupuhujat ovat niitä julistaneet, niitä on opetettu luentosaleissa ja ne ovat tulleet jokapäiväisen keskustelun aiheiksi tehtaissa, vainioilla ja työpajoissa.

Usein toistettu Karl Marxin lausunto on se, että kapitalismi synnyttää omat haudankaivajansa. Ja siten näyttää asia todella olevan. Ei taloudellinen kehitys yksistään muuta muotoaan ja synnytä oloja, jotka synnyttävät vallankumouksen, mutta se on myöskin synnyttänyt toimeliaita tyytymättömyyden levittäjiä.

Vielä aivan äskettäin köyhälistö menetti kykenevimmät jäsenensä sillä, että ne kohosivat niin kutsuttuun yläluokkaan ja muuttivat uusiin maihin. Nämä ja lännen asutuksi tuleminen toiselta puolen ovat ottaneet työläisiltä pois tämän tilaisuuden. Se ei ole aiheuttanut ainoastaan tätä, mutta se on syössyt suuren osan keskiluokasta palkkatyöläisten riveihin. Oppineita työläisiä on liiaksi, korkeakoulut ja opistot laskevat joka vuosi laumottain nuoria miehiä ja naisia, jotka eivät voi löytää itselleen „arvoansa vastaavaa" tointa, pienet koroillaan eläjät huomaavat mahdottomaksi elää tuloillaan, koska korkokanta on alentunut, samalla ajalla personalliset siteet, jotka muinoin sitoivat työläisen ja työnantajan yhteen, ovat kadonneet korporatsionien hallitessa. Ja millä seurauksella? Yksinkertaisesti sillä, että on nousemassa joukko sivistynyttä köyhälistöä, joka, huomattuaan, että heidän taloudellinen pelastuksensa lepää yhdessä kohoamisessa, sen sijasta, että kohoaisivat yläpuolelle sen luokan, johon he ovat joko vajonneet tai ovat siinä syntyneet, yhdistävät itsensä vallankumouksellisten voimien kanssa ja tulevat kansainvälisen sosialidemokratian kirjailijoiksi, opettajiksi, organiseeraajiksi ja parlamenttiedustajiksi.

Kansainvälinen sosialistinen liike on epäilyksettä näiden aikojen merkityksellisin liike. Sen rinnalla kaikki toiset liikkeet vaipuvat vähäpätöisiksi. Se on merkityksellinen, ei kuitenkaan niin paljon suuruutensa tähden, jonka se on jo saavuttanut, kuin luokkaluonteensa, vallankumouksellisen tarkoitusperänsä ja ihmeellisen elinvoimaisuutensa tähden. Neljäkymmentä vuotta takaperin kansainvälisen sosialidemokratian äänestäjäin luku ei noussut yli kolmenkymmenen tuhannen. Tänä päivänä se on yhdeksän ja kymmenen miljoonan välillä. Ympäri sivistyneen maailman sadottain sanomalehtiä julaistaan sen puolesta, lainlaatijakunnat tulevat sen vaikutusvoiman alaisiksi ja kaikkien luokkien tyytymättömät jäsenet kokoutuvat sen lipun ympärille. Sen edistys on säännöllinen, nopea ja hillitsemätön.

Mikä [illegible] mielettömämpää kuin luulla yhteiskunnallisen kehityksen kulkevan eteenpäin kapitalistisen järjestelmän säilymisen kautta. Yhteiskunnan kehitys on tähän asti kulkenut ainoastaan sen kautta että entinen vallassaole-

Toronton S. S. Osaston jäseniä.

suosio hallitsivat maata; heloottiraukat elivät liian onnellisia saadessaan pystyttää kurjia hökkeleitään maallisten ja

suuden alati kasvavaa valtaa. On laskettu, että enemmän kuin 10,000,000 kaatui fanaattisen uskonvihan uhrina tämän

kaksitoista vuosisataa harjoittaa mitä häpeällisimpiä ja hirveimpiä julmuuksia „jumalan nimessä.“

Paavillinen kristinusko.

Ernst Häckelin kirjasta The Riddle of the Universe (Mailman arvoitus).
Suom. *L. Moilanen*

Latinalainen kristinusko, jota kutsutaan paavilaisuudeksi, katoolilaisuudeksi,* vatikanismiksi, tai roomalais-katoliilaiseksi kirkoksi, on yksi sivistyneen ihmiskunnan historian huomattavin ilmiö, huolimatta myrskyistä, jotka ovat myllertäneet sitä on sen vaikutusvalta vielä mahtavampi. Viidestä sadasta miljoonasta kristitystä, jotka elävät ympäri mailman: enemmistö — s. o. enemmän kuin 250,000,000 — on roomalaiskatoliilaisia. Tuhannen kahdensadan vuoden kuluessa, neljänneltä kuudennelletoista vuosisadalle, paavilaisuus melkein ehdottomasti hallitsi ja tahrasi Europan henkistä elämää; sitavastoin on se voittanut vaan verrattain vähän alaa Aasian ja Afrikan vanhoilta uskonnoilta. Aasiassa on vieläkin buddhalaisia 503,000,000, brahmalaisia enemmän kuin 100,000,000 ja islamilaisia (muhamettilaisia) 120,000,000.

Paavilainen despotismi se oli joka antoi mustimman luonteen keskiajalle; se merkitsi kuolemaa kaikelle henkisen elämän vapaudelle, taantumista tieteelle ja rappeutumista moraalisuudelle. Ylevältä huipulta, jolle henkisyys oli kohonnut klassillisena vanhana aikana, ja Kristuksen jälkeisenä vuosisatana se pian laski paavillisuuden vallan alla, tasolle jota, totuuden tuntemiseen nähden, voi nimittää ainoastaan raakalaisuudeksi. Usein kylläkin väitetään että henkielämän toisia puolia — runoutta, rakennustaidetta, skolastiikkaa ja patristista (kirkkoisäin) filosofiaa — kehitettiin runsaasti keskiaikana; mutta tämä toiminta oli kirkon palveluksessa; se ei pyrkinyt viljelemään, vaan tukahduttamaan vapaata henkistä tutkimista. Yksinomainen valmistautuminen haudantakaista, tuntematonta iankaikkisuutta varten, luonnon ylenkatsominen ja luopuminen sitä tutkimasta, jotka ovat kristinuskon oleellisia elementtejä, olivat opinkappaleita, joiden noudattamista Rooman papisto terotti mieliin pyhänä velvollisuutena. Vasta kuudennentoista vuosisadan alussa tapahtui muutos parempaan päin Reformatsionin aikana.

Mahdotonta on meidän kuvailla sitä säälittävää kulttuurin ja sivistyselämän taantumista, joka tapahtui Rooman henkisen despotismin kahdentoista vuosisadan kuluessa. Fredrick Suuri supistikin mielipiteensä yhteenkaikkiseen sananparteen että „historian tutkiminen panee ajattelemaan, että koko mailma Konstantinus Suuresta Reformatsioniin saakka oli mielipuolena. L. Büchner on antanut meille ihailtavan, lyhyen kuvauksen tästä „mielipuolisuuskaudesta“ teoksessaan *Uskonnollisista ja Tieteellisistä Järjestelmistä*. Lukija, joka haluaa lähempää selkoa asiasta tekee hyvin tutkiessaan Ranken, Draperin, Kolbin, Svabodan y. m. historiallisia teoksia. Tämän todellisen kuvauksen kamalasta asiantilasta kristillisellä keskiajalla, jonka nämä ja muut ennakkoluulottomat historioitsijat antavat, vahvistavat kaikki luotettavat tutkimuslähteet ja historialliset muistomerkit, jotka ovat säilyneet tuolta ihmiskunnan historian surullisimmalta aikakaudelta. Sivistyneille „katoolilaisille, jotka ovat vilpittömiä totuudenetsijöitä ei voi liian usein suositella näitä historiallisten lähteiden tutkielmia luettaviksi. Tämä on sitäkin tärkeämpää koska ultramontaanisella *kirjallisuudella on vielä melkoinen vaikutusvalta. Uskovaisten pettämistä kääntämällä asiat tykkänään nurinpäin ja keksimällä ihmeellisiä olotiloja, harjoittaa se vielä entiseen tapaansa suurella menestyksellä. Mainittakoon vaan Lourdes ja Trevesin „Pyhä Takki.“ Ultramontaaninen historian professori Johannes Janssen Frankfurtissa on silmäänpistävä esimerkki, siitä kuinka pitkälle he voivat mennä historiallisen totuuden vääristelyssä; hänen [illegible] teoksensa (erityisesti hänen *Saksan Kansan Historia sitte Keskiajan*) ovat uskomattomassa määrässä vääristeltyjä. Näiden jesuiittamaisten tuotteiden valheellisuus on yhtä suuri kuin Saksan yksinkertaisen kansan herkkäuskoisuus ja arvostelukyvyn puute, joka pitää niitä evankeliumina.

Yksi merkillisimmistä historiallisia tosiasioita, joka selvästi osoittaa ultramontanisen despotismin vahingollisuuden on sen luja yhtämittainen taistelu tieteen kanssa. Tämä on ollut pääpäämääränä periaatteessa, ihan kristinuskon alusta ja mikäli usko on asetettu järjen yläpuolelle ja sokeaa alistumista suositeltu, se oli luonnollista. Kun kerran elämän maan päällä pidettiin vaan valmistumisena tarpeellista tulevaa elämää varten ja siten tieteellisestä tutkimisesta riistettiin kaikki todellinen arvo.

Tieteen tarkoinharkitut ja menestykselliset hyökkäykset alkoivat neljännen vuosisadan alkupuolella erityisesti Nikean kirkolliskokouksen (325:n) jälkeen, jota johti Konstantinus — kutsuttu „Suureksi“ koska hän kohotti kristinuskon jonkunlaiseen vaikutusvaltaan valtiossa ja perusti Konstantinopolin, vaikka hän oli arvoton olento, valhesydäminen ulkokullattu ja murhaaja. Paavillisuuden menestystä taistelussa itsenäisen tieteellisen ajatustavan kanssa kuvaa parhaiten tieteen ja sen kirjallisuuden sorronalainen asema keskiajalla. Ei ainoastaan se rikas kirjallisuus, jonka klassillinen vanha aika oli mailmalle jättänyt, tullut hävitetyksi, tai sen leveneminen estetyksi, vaan piinapenkki ja polttopaalu takasivat jokaisen harhaoppisen — s. o. jokaisen itsenäisen ajattelijan — vaitiolon. Jos hän ei pitänyt aatoksia omina tietoinaan oli hänellä edessä tulla elävältä poltetuksi, kuten suuren monistisen filosofin Giordano Brunon, reformaattori John Hussin, ja enemmän kuin sadantuhannen muun „totuuden todistajan“ kävi. Keskiajan tieteen historia kertoo meille joka sivulla, että itsenäinen ajattelu ja kokemusperäinen tutkiminen olivat täydellisesti haudattuina kaksitoista [illegible] vuosisataa kaikkivaltiaan paavilaisuuden sorron alle.

Kaikki mikä on meistä arvokasta todellisessa kristinuskossa, sen perustajan ja hänen jaloimpien seuraajiensa ymmärryksessä, ja mitä me koetamme pelastaa nykyiselle monistiselle uskonnollemme tämän suuren mailmanuskonnon auttamattomasta haaksirikosta, koskee sen siveysopillista ja yhteiskunnallista puolta. Todellisen humanismin periaatteet, kultainen sääntö, suvaitsevaisuudenhenki, ihmisrakkaus sanan jaloimmassa ja yleisimmässä merkityksessä — kaikki nämä kristinuskon tosihyveet eivät kylläkään ole tuon uskonnon keksimiä ja ominaisia [illegible], vaan ne kehittyivät ja levenivät murrosaikana, jolloin klassillinen vanha aika kiirehti loppuansa. Paavilaisuus on kuitenkin koettanut vaihtaa näitä hyveitä suoraan päinvastaisiksi ja sillä käyttää vanhan liikkeen kylttiä. Kristillisen laupeuden sijasta on se ottanut käytäntöön luonnottoman vihan kaikkia toisten uskontojen seuraajia kohtaan; tulen ja miekan kanssa on se [illegible] ei ainoastaan pakanoita, vaan jokaista kristillistä lahkoa, joka on uskaltanut vastustaa ultramontaanisen dogman tyrkyttämistä. Tuomioistuimia harhaoppisia varten pystytettiin kautta koko Europan kaataen lukemattomia uhreja, joiden tuskat näyttivät ainoastaan täyttävän heidän vainoojansa, kaikessa kristillisessä laupeudessaan, ominaisella tyytyväisyydellä. Koko Rooman valta kohdistettiin armottomasti vuosisatoja kaikkea sitä vastaan mikä oli sen tiellä. Surullisenkuuluisan Torquemadan aikana (1481—98) Espanjassa yksinään 8000 harhaoppista poltettiin elävältä ja 90,000 rangaistiin omaisuuden takavarikkoon ottamisella sekä julmimmilla kirkollisilla rangaistuksilla; Alamaissa Kaarlo V:nen hallitessa vähintäin 50,000 ihmistä kaatui klerikaalien verenhimon uhrina. Ja kun taivaat kaikuivat marttyyrien huudoista, virtasi puolen mailman rikkaus Roomaan, jonne koko kristikunta

---

*) Latinalaisista sanoista *ultra* taakse ja *montanus* vuori. Alppien takainen.

Sanaa *ultramontaaninen* käyttivät ensin italialaiset paremminkin ivallisessa tarkoituksessa Alppien takaisista kansoista, erityisesti saksalaisista ja ranskalaisista. Myöhemmin saksalaiset ja ranskalaiset alkoivat käyttää sitä italialaisista. Nykyisin tarkotetaan sillä uskonnollista suuntaa, joka puolustaa paavin valtaa ja oikeuksia, siis paaviin erityisesti keskitettyä katoolilaisuutta. — Suom. muist.

Katsaus työväenliikkeeseen.

Kun työttömäin armeija kasvaa, niin työssä olevien työläisten olosuhteet tulevat vastaavassa suhteessa huonommiksi. Työvoiman hintaa (palkkaa), samoin kuin muidenkin hyödykkeiden hintaa, hallitsee kysynnän ja tarjonnan laki. Silloin kun nämä kaksi tekijää ovat tarkalleen järjestetyt, niin sellaisia työvoimaa sisältävät hyödykkeet, myydään niiden normaaliarvosta, nimellisesti tuotantokustannuksiin. Mutta silloin kun tarjonta kohoaa paljon yläpuolelle kysynnän, hinnat laskeutuvat, ja tämä pitää paikkansa palkoissa samoin kuin vehnässä ja puuvillassakin. Yhdeksännentoista vuosisadan ajalla työväenluokka kykeni kohottamaan elintasoaan, ei sillä, että tuotantotavat niin ihmeellisesti kehittyivät, vaikka sekin luonnollisesti oli välttämätöin, mutta siksi kun siirtyminen länteen ja teollisuuden laajentaminen aiheuttivat työväenpuutteen ja myöskin sillä kun työläiset järjestyivät ammattiyhdistyksiin. Mutta kaikki nämä ovat jääneet menneisyyteen. Villi, suuria rikkauksia lupaava länsi on „kadonnut“. Tyyneseen mereen teollisuuden laajentumisen ja pääoman liittoutumisen saattanut varjoon, järjestyneellä työväestöllä on vastassaan järjestyneet pääomat ja alati kasvava työttömien miesten ja naisten armeija saattaa työnantajalle mahdolliseksi alentaa palkkoja.

Ei rikkauksien keräytymisen yhdelle puolen ja kurjuuden syventyminen toiselle puolen kuitenkaan saata vaaraan nykyistä yhteiskuntajärjestelmää, jos vain joukoille puuttuu johtoa tai he yhä edelleenkin uskovat, että köyhyys on jumalan säätämä tila, että se on samalla mahdotonta poistaa ja [illegible]. Mutta nämä kaksi vanhoillisuuden pääperustusta [illegible] yhtä varmasti kuin toisetkin [illegible]. Kymmeniä vuosia työläiset ovat oppineet itse ajattelemaan ja järjestymään omien etujensa vuoksi. Tämä on luonnollinen seuraus heidän keskinäisestä yhteydestään suurissa teollisuuslaitoksissa, opetuksestaan kouluissa ja äänioikeudestaan. Ensinmäisestä johtuu, että he voivat toimia suunnitelman mukaisesti, toisesta heidän sivistyksensä ja kolmannesta heidän tietoisuutensa poliittisesta voimastaan.

Kerran kansa uskoi kuninkaan jumalalliseen oikeuteen. Tänä päivänä se uskoo kapitaalin jumalalliseen oikeuteen. Mutta viimeksimainittu usko on katoava yhtä varmasti kuin edellinenkin. Kirkko menettää valtansa suuremman osan yli. Työväenluokan keskuudessa näyttää olevan vallalla tunne, että kirkko on kapitalistiluokan luokkalaitos, jossa heille ei ole tilaa. Vanhat opetukset eivät enään millään muotoa voi poistaa heidän tyytymättömyyttään. Ranskan vallankumoukselle luonteenomainen uskottomuus kehittyy proletariatin keskuudessa Europassa ja Amerikassa.

Suuret työläisjoukot tutkivat taloustiedettä, ei kuitenkaan sellaista, jota kouluissa ja yliopistoissa opetetaan. 'Taloustiede', jota he tutkivat on Karl Marxin oppi, oppi, jolla on vallankumouksellinen merkitys, joka, vaikka kantaakin nimenä „synkkä tiede“, koska se sisältää alastoman totuuden, sitä huolimatta tuopi toivon sanoman kaikille sorretuille ja perinnöttömille kaikissa maissa.

Mikä on marxilaisen taloustieteen ydin? Yksinkertaisesti se, että työväestöä riistetään kavalan palkkasysteemin avulla, että työläisten ja työnantajain edut ovat vastakkaiset ja että niin kauan kun luokkaomistusoikeus tuotannon jaon ja vaihdon välineisiin vallitsee, niin niin kauan myöskin työväestöllä tulee olemaan kovat ajat. Nämä ovat vaarallisia oppeja ja valheellisia, sinä sanot, mutta siitä huolimatta niitä on menestyksellä opetettu. Amerikassa työläiset tulevat tietoisiksi varallisuuden jakaantumisesta. He oppivat Chas. B. Spahrin tutkimuksista, että seitsemän kahdeksatta osaa perheistä Yhdysvalloissa eivät omista enempää kuin yhden kahdeksannen osan kansallisrikkaudesta ja että yksi prosentti perheistä omistavat enempi kansallisrikkaudesta kuin jäljellä olevat 99 %. Hallituksen raporteista y. m. lähteistä he oppivat, että tuotannon palveluksessa olevat työläiset, henkiset ja ruumiilliset, saavat palkkoina (ja voittona) vähemmän kuin neljännen osan siitä arvosta, minkä he ovat luoneet. Näitä tosiasioita yhdessä sen opetuksen kanssa, että työ tuottaa kaiken rikkauden, jonka tähden sen täytyisi myöskin työväestölle kuulua, ovat sosialistit nopeasti levittäneet lentolehtisillä, kirjoilla ja aikakauslehdillä, sadat katupuhujat ovat niitä julistaneet, niitä on opetettu luentosaleissa ja ne ovat tulleet jokapäiväisiksi keskustelun alaisiksi tehtaissa, vainioilla ja työpajoissa.

Usein toistettu Karl Marxin lausunto on se, että kapitalismi synnyttää omat haudankaivajansa. Ja siten näyttää asiä todella olevan. Ei taloudellinen kehitys yksistään muuta muotoaan ja synnytä oloja, jotka synnyttävät vallankumouksen, mutta se on myöskin synnyttänyt toimeliaita tyytymättömyyden levittäjiä.

Vielä aivan äskettäin köyhälistö menetti kykenevimmät jäsenensä sillä, että ne kohosivat niin kutsuttuun yläluokkaan ja muuttivat uusiin maihin. Nämä ovat olleet Europan ja Amerikan varaventtiilit viimesten sadan vuoden ajalla. Niin kauan kuin elinvoimaisemmat työväenluokan jäsenet voivat tyydyttää kunnianhimoaan, parantamalla asemaansa, käymällä liike-elämään tai kokomalla rikkautta tähän asti tutkimattomassa maanosassa, he pysyvät kuten John R. Commons sanoo „American Journal of Socialogyssä,“ itsetietoisina. Mutta niin pian kun nämä tilaisuudet otetaan pois heiltä, he tulevat luokkatietoisiksisiksi. Nyt teollisuuden trusteutuminen yhdeltä puolen ja lännen asutuksi tuleminen toiselta puolen ovat ottaneet työläisiltä pois tämän tilaisuuden. Se ei ole aiheuttanut ainoastaan tätä, mutta se on syössyt suuren osan keskiluokasta palkkatyöläisten riveihin. Oppineita työläisiä on liiaksi, korkeakoulut ja opistot laskevat joka vuosi laumottain nuoria miehiä ja naisia, jotka eivät voi löytää itselleen „arvoansa vastaavaa“ tointa, pienet korollaan eläjät huomaavat mahdottomaksi elää tuloillaan, koska korkokanta on alentunut, samalla ajalla personalliset siteet, jotka muinoin sitoivat työläisen ja työnantajan yhteen, ovat kadonneet korporatsionien hallitessa. Ja millä seurauksella? Yksinkertaisesti sillä, että on nousemassa joukko sivistynyttä köyhälistöä, joka, huomattuaan, että heidän taloudellinen pelastuksensa lepää yhdessä kohoamisessa, sen sijasta, että kohoaisivat yläpuolelle sen luokan, johon he ovat joko vajonneet tai ovat siinä syntyneet, yhdistävät itsensä vallankumouksellisten voimien kanssa ja tulevat kansainvälisen sosialidemokratian kirjailijoiksi, opettajiksi, organiseeraajiksi ja parlamenttiedustajiksi.

Kansainvälinen sosialistinen liike on epäilyksettä näiden aikojen merkityksellisin liike. Sen rinnalla kaikki toiset liikkeet vaipuvat vähäpätöisiksi. Se on merkityksellinen, ei kuitenkaan niin paljon suuruutensa tähden, jonka se on jo saavuttanut, kuin luokkatietoisen vallankumouksellisen tarkoitusperänsä ja ihmeellisen elinvoimaisuutensa tähden. Neljäkymmentä vuotta takaperin kansainvälisen sosialidemokratian äänestäjäin luku ei noussut yli kolmenkymmenen tuhannen. Tänä päivänä se on yhdeksän ja kymmenen miljoonan välillä. Ympäri sivistyneen mailman sadottain sanomalehtiä julaistaan sen puolesta, lainlaatijakunnat tulevat sen vaikutusvoiman alaisiksi ja kaikkien luokkien tyytymättömät jäsenet kokoutuvat sen lipun ympärille. Sen edistys on säännöllinen, nopea ja hillitsemätön.

Mikä onkaan mielettömämpää kuin luulla yhteiskunnallisen kehityksen kulkevan eteenpäin kapitalistisen järjestelmän säilymisen kautta. Yhteiskunnan kehitys on tähän asti kulkenut ainoastaan sen kautta että entinen vallassaoleva luokka on kukistunut ja uusi luokka noussut valtaan. Ja ainoastaan siten voivat nykyisetkin kapitalistiset yhteiskunnat edelleen kehittyä. Suurissa teollisuusmaissa kapitalistinen yhteiskuntakehitys on jo suorittanut tehtävänsä ja mitään suuremmassa määrin yhteiskunnallista elämää muuttavaa ei tule enä tapahtumaan kapitalismin vallan aikana. Yhteiskunnan taloudellinen kehitys, tieteet ja taiteet saavat voimakkaan eteenpäinmeno sysäyksen vasta sitte kun työväenluokka nousee yhteiskunnalliseen valtaan.

„TYÖKANSA"

Ainoa Suomalainen lehti ja Ainoa Sosialistinen Paivalehti Canadassa. - - -.

Ilmestyy Port Arthurissa, Ont. joka arkipaiva.

Tilaushinnat:

Canadaan ja Yhdysvaltoihin	
Vuosikerta	$3.50
Puoli vuosikertaa	1.75
Kolme kuukautta	1.00

Suomeen ja muihin ulkomaihin:	
Vuosikerta	$4.50
Puoli vuosikertaa	2.25
Kolme kuukautta	1.50

Kaikki kirjeet on osotettava:

TYÖKANSA :-: Box 516 :-: Port Arthur, Ont., Canada.

Työkansan Kirja ja paperikaupassa

myydään

OMAA SEKA TOISTEN KUSTANTAMAA KIRJALLISUUTTA

kuin myöskin

KIRJOITUSTARPEITA

kuten

KIRJOITUSPAPERIA

KIRJEKUORIA

POSTIKORTTEJA

KYNANTERIA

MUSTETTA Y. M.

AIRUE,

Työkansan kevätjulkaisu ilmestyy kesäkuun alussa 96-sivuisena.

Hinta 25c.

Painotöitä Tehdään

kuten

LASKUPLANKETTEJA

KIRJEPLANKETTEJA

KIRJEKUORIA

NIMIKORTTEJA

JÄSENEN KORTTEJA

[illegible]

ILMOITUSLEHTIÄ

[illegible] Y. M.

OSASTOILLE ERITYISILLÄ HINNOILLA

Hyvä työ ja kohtuulliset hinnat.

„VÄKÄLEUKA"

Kahdesti Kuukaudessa Ilmestyva Pilalehti. - - - - -

TILAUSHINNAT

Yhdysvaltoihin ja Canadaan:	
Koko vuosikerta	$1.25
Puoli vuosik.	0.75
Kolme kuukautta	0.50

Ulkomaille:	
Koko vuosikerta	$1.50
Puoli vuosik.	1.00
Yksityisnumerot	0.10

EDULLISIN ILMOITUSLEHTI.

Ilmoitushinta 50c palstatuumalta.

Tilataan osotteella:

VÄKÄLEUKA, -- Box 516, -- Port Arthur, Ont., Canada.

Ainoa Suomalainen lehti ja Ainoa Sosialistinen Paivalehti Canadassa. - - -

Ilmestyy Port Arthurissa, Ont. joka arkipaiva.

Tilaushinnat:

Canadaan ja Yhdysvaltoihin

Vuosikerta	[illegible]
Puoli vuosikertaa	1.75
Kolme kuukautta	1.00

Suomeen ja muihin ulkomaihin

Vuosikerta	$4.50
Puoli vuosikertaa	2.25
Kolme kuukautta	1.50

Kaikki kirjeet on osotettava:

TYÖKANSA :-: Box 516 :-: Port Arthur, Ont., Canada.

Työkansan Kirja ja paperikaupassa

myydään

OMAA SEKÄ TOISTEN KUSTANTAMAA KIRJALLISUUTTA

kuin myöskin

KIRJOITUSTARPEITA

kuten

KIRJOITUSPAPERIA

KIRJEKUORIA

POSTIKORTTEJA

[illegible]

MUSTETTA Y. M.

AIRUE,

Työkansan kevatjulkaisu ilmestyy kesäkuun alussa 96-sivuisena.

Hinta 25c.

Painotöitä Tehdään

kuten

LASKUPLANKETTEJA

KIRJEPLANKETTEJA

KIRJEKUORIA

NIMIKORTTEJA

LIIKKEENKORTTEJA

SISÄÄNPÄÄSYLIPPUJA

ILMOITUSLEHTIÄ

SÄÄNTÖJÄ Y. M.

OSASTOILLE ERITYISILLÄ HINNOILLA

Hyvä työ ja kohtuulliset hinnat.

„VÄKÄLEUKA“

Kahdesti Kuukaudessa Ilmestyva Pilalehti. - - - - -

TILAUSHINNAT:

Yhdysvaltoihin ja Canadaan:

Koko vuosikerta	$1.25
Puoli vuosik.	0.75
Kolme kuukautta	0.50

Ulkomaille:

Koko vuosikerta	$1.50
Puoli vuosik.	1.00
Yksityisnumerot	0.10

EDULLISIN ILMOITUSLEHTI.

Ilmoitushinta 50c. palstatuumalta.

Tilataan osotteella:

VÄKÄLEUKA, -- Box 516, -- Port Arthur, Ont., Canada.

Asiamiehiä halutaan kaikkialle.

Kysykää Ehtoja ja Ryhtykää Asiamiehiksemme.

Naisten sivu.

Tienraivaaja-naisia Amerikassa.

Katsellessani yli vanhoja kirjeitä löysin niiden joukosta kirjekortin, jonka Susan B. Anthony oli lähettänyt minulle yli 30 vuotta sitten ja kumma kyllä se oli yhdessä Wendell Phileps'in kirjeen kanssa, jonka hän oli kirjottanut minulle jotenkin samoihin aikoihin kuten jos joku olisi vetänyt näitä kahta kirjettä toisiinsa ja sitonut ne yhteen keskinäisillä siteillä niinkuin olivat nekin suuret sielut, jotka kirjoittivat ne, kansan vapautuksen urhoollisessa taistelussa.

Tämä muuttunut ja ajan kuluttama kortti kantoi ajatukseni takaisin siihen päivään jolloin tapasin neiti Anthonyn Terre Hauten asemalla kun hän saapui sinne puhumaan omalle sukupuolelleen. Siihen aikaan mrs. Ida Husted Harper, joka myöhemmin tuli miss Anthonyn uskotuksi ystäväksi ja valtuutetuksi elämänkirjoittajaksi, minä ja kaksi tai kolme olimme melkein ainoat Terre Haute'ssa, jotka uskomme naisen olevan ihmisen ja oikeutetun samallaisiin kansalaisoikeuksiin. Me olimme järjestäneet ne kokoukset miss Anthony'lle ja hänen kolmelle ajatukselleen [illegible] siihen aikaan ja he saapuivat täsmällisesti.

Minä en tule koskaan unhottamaan sitä vaikutusta, minkä miss Anthony jätti minuun. Hän oli yhtä viehättävä kun todellinen nainen koskaan voi olla ja yhtä voimakas kun [illegible] mies. [illegible]

[illegible]

olimme me, kansa; emme me valkeat miespuoliset kansalaiset, emmekä mekään miespuoliset kansalaiset, mutta me koko kansa, jotka perustimme union. Me perustimme sen, ei antaaksemme vapautuksen siunausta, mutta saadaksemme; emme puoleksi itsellemme ja puoleksi jälkeläisillemme, mutta koko kansalle naisille niinkuin miehillekin. Se on suoranaista petosta puhua naisille vapauden siunauksen nauttimisesta niinkauan kun heiltä kielletään ainoa keino jonka tämä kansanvaltais-tasavaltainen hallitus on säätänyt sen hankkimista varten — äänioikeuden. Kongressin aikaisemmat pöytäkirjat osottavat että silloinkun komitea esitti sille liittovaltion perustuslain niin ensimäinen pykälä, joka tuli keskustelun alaiseksi koski yhtäläistä äänioikeutta. Neljäs pykälä kuului: „Parempi hankkia ja ylläpitää keskinäinen ystävyys ja kanssakäyminen eri valtioitten vapaiden asukasten välillä jotka (köyhät, kulkurit ja pakolaiset poishuettuna) ovat oikeutetut vapaitten kansalaisten etuoikeuksiin ja erikoisvapautuksiin.

Täten jo alusta alkain isämme tiesivät yleisten, kaikille yhdenlaisten oikeuksien suuren periaatten sovittamisen tarpeellisuuden saavuttaa halutun tuloksen — sopusointuisen liiton ja yhdenarvoiset ihmiset. Neiti Anthony sitten luki New Yorkin valtion perustuslain: „Ei mikään [illegible] jäsentä [illegible] äänioikeutettomaksi tai riistäytynellä oikeuksia ja etuoikeuksia taatut jokaiselle kansalaiselle."

Sitten seuraa väite, johon ei koskaan ole, eikä koskaan tul- [illegible]

[illegible]

jumat ja hän ei koskaan uupunutkaan taistelussa. Hänellä oli marttyyrin moraalinen rohkeus, ja hän oli varmasti sellainen kuin yksikään niistä, jotka ovat kuolleet roviolla.

Vierallessani Johnstown'issa, N. Y., äskettäin, osottivat toverini paikan, missä Elizabeth Cody Stanton, toinen liikkeen uranuurtaja urho, oli syntynyt. Mrs. Stanton on kauan sitten jo kutsuttu isänsä luo, mutta hänen työnsä ovat jäljellä muuttumattomana muistomerkkinä elämäntyöstään.

Se oli ensimäisessä Naisten Konventionissa, mikä pidettiin Yhdysvalloissa heinäkuun 19 p:nä 1848 kun mrs Stanton piti puheen, jolla tulee aina olemaan paikka naisten taistelukirjallisuudessa oikeuksiensa puolesta. Oppi, jota hän ajoi, oli sinä aikana melkein valtiopetosta; mutta hän tiesi, että [illegible] oikeutettua ja hän rohkeasti oli kannassa ja piti sen loppuun asti. Puheessaan tässä ensimäisessä konventionissa hän sanoi:

„Nyt on aika tämän maan naisilla, jos he aikovat pelastaa vapaat laitoksemme, puolustaa oikeutta, pukea yllensä haarniska, jolla voidaan paraiden vastustaa vihollisen [illegible] aseita, pilkkaa ja ylenkatsetta. Sama uskonnollinen innostus, joka vahvisti Joan d'Archia hänen työssään, vahvistaa meitä meidän työssämme. Jokaisessa sukupolvessa [illegible]

[illegible]

Mrs. Stantonin puheessa kaunopuheliaisuudessa oli tarsyttävä voima, mutta ainoastaan niille, jotka olivat osan [illegible] taistelun [illegible] aikana, oli käsitystä siitä, mikä katkera viha, sokea ennakkoluuloisuus ja härjyniskainen vaino oli voitettavana.

Helmikuussa 1854 mrs Stanton piti huomattavan puheen

„Tyranni. Tapa on kutsuttu järjen oikeusistuimen eteen. Hänen majesteettinsa ei enään pelota joukkoja; hänen valtikkansa on taittunut; hänen ruununsa on poljettu lokaan; kuolemantuomio on julistettu hänelle. Kaikki kansat, säädyt ja luokat kääntyivät epäilemään ja vihaamaan hänen valtaansa; ja nyt tämä hirviö on kahlehdittu ja suljettu häkkiin, arka nainen, varpaillaan tulee katsomaan häntä kasvoihin ja vaatimaan urhoollisia isiä ja poikia, jotka löivät voimakkaita iskuja vapauden puolesta, jos, tässä hallitsijan vaihteessa, hän myöskin löytäisi helpotusta.

„Me vaadimme täyttä tunnustusta kaikille oikeuksillemme valtion kansalaisina. Me olemme ihmisiä, vapaasyntyisiä, [illegible] kansalaisia, omaisuuden omistajia, veronmaksajia, sitä huolimatta meiltä kielletään käyttämästä oikeuttamme vaaleissa. Me ylläpidämme itsemme ja osaste teidän koulujanne, opistojanne, kirkkojanne, teidän vaivaistalojanne, vankiloitanne, armeijaa ja laivastoa, koko hallituskoneistoa ja sitä huolimatta meillä ei ole sananvaltaa teidän neuvotteluissanne. Me täytämme kaikki vaatimukset, mitkä perustuslaki katsoo [illegible] laillisille äänestäjälle, paitsi sukupuolta. Me olemme siveellisiä ja sivistyneitä ja kaikin puolin yhtä arvokkaita [illegible] valkean miehen kanssa ja sillä huolimatta teidän lakinne luokittelee meidät idioottien, mielipuolten ja neekerien joukkoon."

Nämä kaksi voimakasta tienraivaajaa naisten taistelussa [illegible]

[illegible]

Mrs. Stanton syntyi 1815, viisi vuotta ennen Miss Anthonya. [illegible]

[illegible]

Naiset, jotka ovat [illegible] että nämä suuret naiset ja toiset, jotka jakoivat heidän kanssaan vainot, valmistivat tietä läpi tietämättömyyden, ennakkoluulojen ja vihan erämaan sille, mikä nyt on [illegible]

Äänioikeus naisille.

Miksi minä tahdon naisille äänioikeutta.

Vanhat tavat ovat saattaneet miehet ajattelemaan dollareista. Vanha, kauan voimassa ollut tapa on saanut naiset ajattelemaan puolisoista, lapsia ja syntymättömiä lapsia. Miehet äänestävät sitä mitä he ajattelevat; siten tekivät naisetkin Coloradossa. He äänestivät koteja.

Minä halajan sivistystä, missä puoli kansasta äänestää mieluummin ihmisyyttä kuin omaisuutta.

Minä haluan asua mailmassa, joka on vapaa laissa turvatuista erikoisoikeuksista, jotka synnyttävät kurjuuden josta me kaikki kärsimme; vapaa kovien aikojen, työpaikkojen, sairauksien ja tapaturmien kauhuista [illegible] niin peloittavista kuin kuolema.

Minä haluan elää mailmassa, missä sadat $200,000,000 maksavat sotalaivat eivät [illegible] kauppalan edustalla, joka on liian köyhä ruokkimaan [illegible] koululapsiaan; elää mailmassa missä kauan sitten kuolleiden esi-isiemme perustuslakiin kirjottamat mielipiteet ovat pienemmässä merkityksessä kuin työläisten [illegible] käsivarret ja jäsenet kurjuudessa [illegible]

[illegible]

missä vankilan ovet avautuvat ulospäin niille, jotka ovat tulleet kiedotuiksi nykyisen teollisuusmailman koneistossa.

Minä haluan elää mailmassa, joka vihaa tällaista, vihaa niin perinpohjaisesti, että poistaa sen.

Minä haluan elää mailmassa, joka ajattelee enempi ihmisiä kuin liikettä, enempi kuluttajia kuin tuottajia, enempi käyttäjiä kuin valmistatuttajia paremmin vuokraajia kuin omistajia; mailmassa missä elämä on tärkeämpää kuin omaisuus, ihmistyö on merkityksellisempää kuin omaisuus ja ihmistyö on arvokkaampaa kuin erikoisoikeudet.

Kun naiset ovat paremminkin kuluttajia, käyttäjiä ja vuokralaisia kuin tuottajia, teköjöitä ja omistajia, niin minä toivon yhteiskuntaa missä naisilla on ja he käyttävät äänioikeuttaan.

Minä tahdon naisille äänioikeutta koska minä uskon, että naiset korjaavat monta miesten tekemistä laillisista vaikeuksista. Nainen äänestää paremminkin ihmiselämän kuin erikoisoikeuksien puolesta.

Miehet voivat edelleenkin äänestää [illegible] tulleja [illegible]. Miehet eivät tiedä kuinka paljon tullit vievät viikon palkasta. Naiset tietävät.

Ja silloin kun hän oppii tietämään että sokeria [illegible] New Yorkissa [illegible] Hampurissa ja Lontoossa [illegible] 150 miljoonaa dollaria, jotka [illegible]

kotaan sokeritrustin ja sokerinkasvattajien hyväksi.

Nainen, jolla on lapsia, ajattelevat enempi korkeista tulleista johtuvista villapeitteiden, alusvaatteiden ja vaatteiden korkeista hinnoista. Hän tietää mitä on maksaa monopolihintoja villatavaroista, jotka osottautuvatkin räasyista tehdyiksi tai pumpulisiksi; he tietävät, mitä on sairaudet tai teollisuustapaturmat niille, joita he pitävät rakkaampina kuin omaa elämäänsä. Naiselle on opetettava ennenkun he uskovat, että palkat $7—$9 viikolta miehille ja $3—$6 naisille yhdessä kahdestakymmenestä saataan prosenttiin voitto-osinkoja puuvillatehtaan osakkeenomistajille, on todellista amerikalaisen työväestön suojelemista.

Nainen ei tiedä merkitystä „bulls" ja „bear," „long" ja „short" sanoille osakemarkkinoilla. Hän ei vapise, vaikka Wall Street uhkaa sulkea pankit ja tehtaat, jos sen erikoisetuja häiritään. Hän voi tulla hysteeriseksi nähdessään likaisia katuja, sietämättömän pieniä kouluja, liian täynnä olevia katuvaunuja ja maksaessaan monopolihintoja, mutta häntä ei peloita ostettujen sanomalehtien peloittavat otsikot.

Naiset lukevat turhanpäiväisiä [illegible] muotilehdestä, mutta he eivät lue turhanpäiväisiä osakemarkkinauutisia. He voivat äänestää tietämättömyydessä, mutta ainakaan he eivät halua pitää itseään viisaina silloin kun he äänestävät niiden mielipiteiden puolesta, jotka hallitsevat yleisen mielipiteen [illegible]

[illegible]

Katsellessani yli vanhoja kirjeitä löysin niiden joukosta kirjekortin, jonka Susan B. Anthony oli lähettänyt minulle yli 30 vuotta sitten ja kumma kyllä se oli yhdessä Wendell Philips'in kirjeen kanssa, jonka hän oli kirjoittanut minulle jotenkin samoihin aikoihin kuten jos joku olisi veltnyt näitä kahta kirjettä toisiinsa ja sitonut ne yhteen keskinäisillä siteillä niinkuin olivat nekin suuret sielut, jotka kirjoittivat ne, kansan vapautuksen urhoollisessa taistelussa.

Tämä muuttunut ja ajan kuluttama kortti kantoi ajatukseni takaisin siihen päivään jolloin tapasin neiti Anthonyn Terre Hauten asemalla kun hän saapui sinne puhumaan omalle sukupuolelleen. Siihen aikaan mrs. Ida Husted Harper, joka myöhemmin tuli miss Anthonyn uskotuksi ystäväksi ja valtuutetuksi elämänkirjoittajaksi, minä ja kaksi tai kolme olimme melkein ainoat Terre Haute'ssa, jotka uskomme naisen olevan ihmisen ja oikeutetun samallaisiin kansalaisoikeuksiin. Me olimme järjestäneet ne kokoukset miss Anthonylle ja hänen kolmelle apulaisellean, naimisissa siihen aikaan ja he saapuivat täsmällisesti.

Minä en tule koskaan unhottamaan sitä vaikutusta, minkä miss Anthony jätti minuun. Hän oli yhtä viehättävä kuin todellinen nainen konsaan voi olla ja yhtä voimakas kuin todellinen mies. Mutta ja persoonallisia koristeita hän ei ilmeisesti [illegible] lepoa ja [illegible] Hän oli [illegible] varten ja hän lähti [illegible] sitä tarkoitusta [illegible] mutta [illegible] ja [illegible] päivään [illegible] hänen [illegible] visia.

Ne koettelemukset, puutteet ja solvaukset joita tämä [illegible] sai kärsiä [illegible] ja kaulitsemaan v. 1872 presidentin vaaleissa. Hänet tuomittiin [illegible] dollarin sakkoon ja koska [illegible] vannoi ei maksavansa, vaikka [illegible] vietäisiin vankilaan. Kun [illegible] miss Anthony sanoi jotakin niin hän myös sitä tarkoitti. Sitä sakkoa ei koskaan maksettu. Se oli sittenkin vain onnea kohtaus, että miss Anthony joutui tämän [illegible] solvauksen uhriksi. Se sai aikaan yhden parhaimmista puheista hänen elämässään. Alkaessaan tämän dramaattisen puolustuspuheen ja protesteerauksen hän sanoi: „Ystävät ja kansalaiset: minä seison tässä teidän edessänne syytettynä äänestämisestä viimeisissä presidentin vaaleissa ilman oikeutta. Minun tehtäväni tänä iltana on näyttää teille toteen, että äänestäminen ei ole rikos, minä yksinkertaisesti vain käytin kansalaisoikeuksiani, jotka on taattu minulle ja kaikille Yhdysvaltain kansalaisille perustuslaissa, joita ei voi mikään mahti kieltää."

Sitten hän lainasi perustuslain johdannosta: „Me Yhdysvaltain kansalaiset j. n. e." Se olimme me, kansa; emme me valkeat miespuoliset kansalaiset, emmekä mekään miespuoliset kansalaiset, mutta me koko kansa, jotka perustimme union. Me perustimme sen, ei antaaksemme vapautuksen siunausta, mutta saadaksemme; emme puoleksi itsellemme ja puoleksi jälkeläisillemme, mutta koko kansalle — naisille niinkuin miehillekin. Se on suoranaista petosta puhua naisille vapauden siunauksen nauttimisesta niinkauan kun heiltä kielletään ainoa keino jonka tämä kansanvaltais-tasavaltainen hallitus on säätänyt sen hankkimista varten — äänioikeuden. Kongressin aikaisemmat pöytäkirjat osoittavat että silloinkun komitea esitti sille liittovallion perustuslain niin ensimäinen pykälä, joka tuli keskustelun alaiseksi koski yhtäläistä äänioikeutta. Neljäs pykälä kuuluu: „Parempi hankkia ja ylläpitää keskinäinen ystävyys ja kanssakäyminen eri valtioitten vapaiden asukasten välillä jotka (köyhät, kulkurit ja pakolaiset poislukien) ovat oikeutetut vapaitten kansalaisten etuoikeuksiin ja erikoisvapautuksiin."

„Täten ja alusta alkain isämme tiesivät yleisten, kaikille yhdenlaisten oikeuksien suuren periaatteen sovittamisen tarpeellisuuden saavuttaa hallitun tuloksen [illegible] liitto ja yhdenarvoiset ihmiset." Neiti Anthony sitten luki New Yorkin valtion perustuslain: „Ei mikään maan [illegible] eristetä häneltä oikeuksia ja etuoikeuksia taattu jokaiselle kansalaiselle."

Siihen seurasi väite, johon ei koskaan ole, eikä koskaan tulla vastaamaan. Se on sanottu [illegible] Tässä on hänen kohta [illegible] Oppineiden valtaa, missä [illegible] hallitsevat [illegible] ko, missä saksit hallitsevat afrikalaisia, voitaisiin kestää, mutta tämä sukupuolihallitus, mikä tekee isän ja veljet, puolison ja pojat äidin ja siskojen, vaimon ja tyttärien hallitsijaksi jokaisessa perheessä, joka säätää kaikki miehet hallitsijoiksi ja naiset alamaisiksi; tuopi riitaa, epäsopua ja kapinallisuuden kansan jokaiseen kotiin."

Koskaan ole tehty loogillisen kumoamattomampaa väitettä naisten politillisen äänioikeuden puolesta kuin oli tämä Miss Anthonyn tekemä. Ja siitä huolimatta aniharvat ihmisistä olivat kylliksi vilpittömiä kuullakseen, kylliksi intelligenssiä ymmärtääkseen, tai kylliksi avomielisiä myöntääkseen sitä, jos he ymmärsivätkin sen.

Susan B. Anthonyn koko elämä oli yhtä myrskyisää taistelua sukupuolensa oikeuksien puolesta. Hän ei koskaan horjunut ja hän ei koskaan uupunutkaan taistelussa. Hänellä oli marttyyrin moraalinen rohkeus, ja hän oli varmasti sellainen kuin yksikään niistä, jotka ovat kuolleet roviolla.

Vierailessani Johnstown'issa, N. Y., äskettäin, osoittivat toverini paikan, missä Elizabeth Cody Stanton, toinen liikkeen uranuurtaja urho, oli syntynyt. Mrs. Stanton on kauan sitten jo kutsuttu isänsä luo, mutta hänen työnsä ovat jäljellä muuttumattomana muistomerkkinä elämäntyöstään.

Se oli ensimäisessä Naisten Konventionissa, mikä pidettiin Yhdysvalloissa heinäkuun 19 p:nä 1848 kun mrs Stanton piti puheen, jolla tulee aina olemaan paikka naisten taistelukirjallisuudessa oikeuksiensa puolesta. Oppi, jota hän ajoi, oli sinä aikana melkein valtiopetosta, mutta hän tiesi että se on oikeutettua ja hän rohkeasti otti kantansa ja piti sen loppuun asti. Puheessaan tässä ensimäisessä konventionissa hän sanoi:

„Nyt on aika tämän maan naisille, jos he aikovat pelastaa vapaat laitoksemme, puolustaa oikeutta, [illegible] haarniska, jolla voidaan [illegible] [illegible] sanat: „Oikeuksien yhdenvertaisuus."

Mrs. Stantonin palavassa kaunopuheliaisuudessa oli latistava voima, mutta ainoastaan niillä, jotka ottivat osaa taisteluun siihen aikana, oli käsitystä siitä, mikä katkera viha, sokea ennakkoluuloisuus ja häijynilkinen vaino oli voitettavana.

Helmikuussa 1854 mrs Stanton piti huomattavan puheen naisten politillisista oikeuksista New Yorkin lainlaatijakunnalle. Mielessään arvostellessaan keskinkertaista lainlaatijakuntaa, saa jonkunlaisen käsityksen tämän vanhan urhoollisen tienraivaajan ottamasta työstä. Siitä hillittömästä hengestä, joka vaadittiin siihen ryhtyjältä, saada porvarilliset lainlaatijat, nurkka politikoitsijat tunnustamaan naisten oikeutta hengittää sivistyneen kansalaisoikeuden ilmaa ja kuulua itselleen. Tässä yleensä kiihkeässä ja innokkaassa vetoamisessaan hän sanoi:

[illegible] maan ja vihaamaan hänen valtaansa; ja nyt tämä hirviö on kahlehdittu ja suljettu häkkiin, arka nainen, varpaillaan tulee katsomaan häntä kasvoihin ja vaatimaan urhoollisia isiä ja poikia, jotka löivät voimakkaita iskuja vapauden puolesta, jos, tässä hallitsijan vaihteessa, hän myöskin löytäisi helpotusta.

„Me vaadimme täyttä tunnustusta kaikille oikeuksillemme valtion kansalaisina. Me olemme ihmisiä, vapaasyntyisiä maan kansalaisia, omaisuuden omistajia, veronmaksajia, siitä huolimatta meiltä kielletään käyttämästä oikeuttamme vaaleissa. Me ylläpidämme itsemme ja osasta teidän koulujanne, opistojanne, kirkkojanne, teidän valvaistalojanne, vankiloitanne, armeijan ja laivaston, koko hallituskoneiston ja siitä huolimatta meillä ei ole sananvaltaa teidän neuvostoissanne. Me täytämme kaikki vaatimukset, mitkä perustuslaki katsoo välttämättömiksi laillisille äänestäjille, paitsi sukupuolta. Me olemme siveellisiä ja sivistyneitä ja kaikin puolin yhtä arvokkaita itsenäisiä [illegible] ylpeän valkean miehen kanssa, ja siitä huolimatta teidän lakinne luokittelee meidät idioottien, mielipuolien ja neekerien joukkoon."

Nämä kaksi voimakasta tienraivaajaa naisten taistelussa [illegible]

[illegible]

Naiset, jotka ovat huomenna tänäpäivänä ovat hyvässä syyssä iloita, että nämä suuret naiset ja toiset, jotka jakoivat heidän kanssaan vainot, valmistivat tietä läpi tietämättömyyden, ennakkoluulojen ja vihan erääman sille, mikä nyt on mailman liike, miljoonat kantavat lippua, johon on kirjoitettu nuo valloittavat sanat: yhdenlainen vapaus ja yhdenlainen oikeus koko ihmiskunnalle. — Progressive Woman'issa, Eugene V. Debs.

Kauppaa naapurillesi

Työkansaa!

äänioikeutta.

Vanhat tavat ovat saattaneet miehet ajattelemaan dollareista. Vanha, kauan voimassa ollut tapa on saanut naiset ajattelemaan puolisoista, lapsia ja syntymättömiä lapsia. Miehet äänestävät sitä mitä he ajattelevat; siten tekivät naisetkin Coloradossa. He äänestivät koteja.

Minä halajan sivistystä, missä puoli kansasta äänestää mieluummin ihmisyyttä kuin omaisuutta.

Minä haluan asua mailmassa, joka on vapaa laissa turvatuista erikoisoikeuksista, jotka synnyttävät kurjuuden josta me kaikki kärsimme; vapaa kovien aikojen, työpaikkojen, sairauksien ja tapaturmien kauhusta melkein niin peloittavista kuin kuolema.

Minä haluan elää mailmassa, missä sadat $200,000,000 maksavat sotalaivat eivät komeile kaupungin edustalla, joka on liian köyhä ruokkiakseen nälkäisiä koululapsiaan; elää mailmassa missä kauan sitten kuolleiden esi-isiemme, perustuslakiin kirjoitetut mielipiteet ovat pienemmässä merkityksessä kuin työläisten ruhjotut käsivarret ja jäsenet, kurjuudessa elävät vaimot ja lapset, missä pienet pojat ja [illegible] kaivannoissa, missä on rikos pitää lapsia työssä [illegible] ja kemiallisissa tehtaissa.

Minä haluan elää kaupungissa, missä [illegible] ja työläisten [illegible] ylläpidetään [illegible] jotka [illegible] kadulle [illegible] ja kurjuutta. Minä haluan [illegible]

missä vankilan ovet avautuvat ulospäin niille, jotka ovat tulleet kiedotuiksi nykyisen teollisuusmailman koneistossa.

Minä haluan elää mailmassa, joka vihaa tällaista, vihaa niin perinpohjaisesti, että poistaa sen.

Minä haluan elää mailmassa, joka ajattelee enempi ihmisiä kuin liikettä, enempi kuluttajia kuin tuottajia, enempi käyttäjiä kuin valmistatuttajia paremmin vuokraajia kuin omistajia; mailmassa missä elämä on tärkeämpää kuin omaisuus, ihmistyö on merkityksellisempää kuin omaisuus ja ihmistyö on arvokkaampaa kuin erikoisoikeudet.

Kun naiset ovat paremminkin kuluttajia, käyttäjiä ja vuokralaisia kuin tuottajia, tekijöitä ja omistajia, niin minä toivon yhteiskuntaa missä naisilla on ja he käyttävät äänioikeuttaan.

Minä tahdon naisille äänioikeutta koska minä uskon, että naiset korjaavat monta miesten tekemiä laillisia vääryyksiä. Nainen äänestää paremminkin ihmiselämän kuin erikoisoikeuksien puolesta.

Miehet voivat edelleenkin äänestää nälkäveroja, tulleja ruokatavaroille. Miehet eivät tiedä kuinka paljon tullit vievät viikon palkasta. Naiset tietävät.

Ja silloin kun hän oppii tietämään että sokerin hinta tullimuurin takana New Yorkissa on kaksi kertaa [illegible] Hampurissa ja Lontoossa, hän [illegible] osansa siitä 1,30 miljoonasta dollarista, joka [illegible] vuotta meiltä kaikilta kotaan sokeritrustin ja sokerinkasvattajien hyväksi.

Nainen, jolla on lapsia, ajattelevat enempi korkeista tulleista johtuvista villapeitteiden, alusvaatteiden ja vaatteiden korkeista hinnoista. Hän tietää mitä on maksaa monopolihintoja villatavaroista, jotka osoittautuvatkin räsyistä tehdyiksi tai pumpulisiksi; he tietävät, mitä on sairaudet tai teollisuustapaturmat niille, joita he pitävät rakkaampina kuin omaa elämäänsä. Naiselle on opetettava ennen kun he uskovat, että palkat $7—$9 viikolla miehille ja $3—$6 naisille yhdessä kahdestakymmenestä sataan prosenttiin voitto-osinkoja puuvillatehtaan osakkeenomistajille, on todellista amerikalaisen työväestön suojelemista.

Nainen ei tiedä merkitystä „bulls" ja „bear," „long" ja „short" sanoille osakemarkkinoilla. Hän ei vapise, vaikka Wall Street uhkaa sulkea pankit ja tehtaat, jos sen erikoisetuja häiritään. Hän voi tulla hysteeriseksi nähdessään likaisia katuja, sietämättömän pieniä kouluja, liian täynnä olevia katuvaunuja ja maksaessaan monopolihintoja, mutta häntä ei peloita ostettujen sanomalehtien peloittavat otsikot.

Naiset lukevat turhanpäiväisiä lorpotyksiä muotilehdestä, mutta he eivät lue turhanpäiväisiä osakemarkkinauutisia. He voivat äänestää tietämättömyydessä, mutta ainakaan he eivät halua pitää itseään viisaina silloin kun he äänestävät niiden mielipiteiden puolesta, jotka hallitsevat yleisen mielipiteen muodostajia.

[illegible] kansa [illegible] taistelun kapitalismia vastaan [illegible] laiseen kotiin „ennen."

Osuustoimintaliike.

Port Arthurin suomalaisen osuuskaupan talo.

Silloin tällöin historian varrella on herännyt liikkeitä, jotka ovat tahtoneet vapauttaa työläiset siitä riistonalaisesta asemastaan, missä porvaristo koettaa sitä pysyttää. Työläiset, jotka aina ovat olleet porvariston ryöstön esineenä, ovat olleet alttiina tällaisiin pyrkimyksiin, jopa menneet niinkin pitkälle, että ovat väkisten tahtoneet kiskasta itsensä irti aikakautensa porvarillisesta maailmasta perustamalla kommunistisia yhteiskuntia y. m. Osuustoimintaliike on yksi huomattavimpia pyrkimyksiä, joka useampain kehitysjaksojen läpi kulkeneena on luonteeltaan tullu tarkoitustaan vastaavaksi. Mielikuvituksen tilalle on astunut asiallinen tutkimus, työ ja toiminta murskaten tieltään utopistiset suunnitelmat.

Tässä takavuosina vielä jotkut sosialistitkin olivat toista mieltä osuustoimintaliikkeeseen nähden kuin mitä ne ovat tänäpäivänä. „Suurin ja valtavin voima aina pääsee kilpailussa voittolle" oli heidän väitelmänsä, jolla koetettiin todistaa osuustoimintaliikkeen tehottomuutta. Myönnettäköön se aivan kernaasti, että „suurin ja valtavin voima aina pääsee kilpailussa voitolle," mutta myönnettäköön myöskin se, että tällaiset voimasuhteet ovat historian varrella hyvin usein vaihtuneet. Nykyinen trustiutuminen on masentanut yksityis[illegible] ja asettanut tilalle trustien vallan. Mutta jos työläiset myös liittyvät yhteen, tuntien voimansa siitä tavoin suurenevan, tulee siitä vielä trustejakin voimakkaampi trusti ja silloin on sen voitto varma. „Suurin ja valtavin voima aina pääsee kilpailussa voitolle." Se on elämän rautainen laki.

Osuustoimintaliike [illegible] toimistaan siihen, että se kykenee antamaan pikkuhuojennuksia kuluttajilleen, vaan se pyrkii myöskin hallitsemaan tuotantoa, s. o. sitä tuotanto- ja kulutus[illegible] liikettä luonnon, että se kykenee sysäämään syrjään ne välikädet, jotka tuotannossa suurimman osan itselleen keräävät. Esim. Englannin ja Belgian osuusliikkeet kykenevät tuottamaan suuren osan siitä, mitä ne kuluttavatkin. Niiden omistamat tehtaat kilpailevat valtameren [illegible] tuotteineen maailman markkinoille. Esimerkiksi mainittakoon „The Batley Woollen Cloth Factory" Englannissa, joka on yksi Englannin osuustoimintaliikkeen omistamista tehtaista. Siellä työskentelee 250 työläistä ja tekee useampia satojen tuhansien liikettä vuodessa. Sen alkuperäinen maksettu osakepääoma on [illegible]. Se jo itsessään osoittaa osuustoimintaliikkeen suurta [illegible].

Canadassa jos missään pitäisi osuustoimintaliikkeelle olla suotuisa maaperä. Joskin täällä ovat sitä koskevat lait sangen ahtaat, niin on täällä kuitenkin sille paremmat mahdollisuudet kuin monessa muussa maassa. Sillä täällä ei ole sitä vastassa vielä niin mahtavat ja pelottavat trustit kuin on esim. Yhdysvalloissa. Jos vaan työläiset tajuaisivat sen suuren merkityksen, niin olisi se jo muutamien vuosien kuluttu päässyt suureksi jättiläiseksi

varten nimeksikään rahaa. Muutamien osuustoimintaliikkeeseen innostuneiden toverien suurella toimeliaisuudella saatiin kuitenkin jonkun kym-

maksamaan rakennuksen alla olleen oman talonsa velkoja. Uusi kaksikerroksinen kivitalomme on aivan hiljattain val-

Kuinka meidän mielipiteemme ovat muodostuneet.

(Philosophie Sociale:sta Madeleine Pelletier. Lyhennellen suomensi Kalle Alatalo.)

Sivistyneissä maissa, sellaisissa kuin nykyinen Europa voimme sanoa että sangen harvat mielipiteet ovat [illegible] yksilön mielen alkuperäisenä toimivaisuutena ulkopuolisen maailman tarkastelussa. Meidän mielipiteet melkein aina on meille annettu valmiina ennen elämältä ja, ainakin varhaisimpina vuosinamme, me hyväksymme ne ilman kysymystä.

Niin pian kuin meidän tajunta herää käsityskykyisyyteen, niin pian kuin me omaamme sanavaraston ja samalla kertaa kyvyn omaksumaan päämääriä, kasvatuksemme alkuun vanhempiemme ja toisten aikuisten henkilöiden välityksellä. Mielipiteistämme jokaiseen aineen alalla on sangen suuri määrä ahdettu mieleemme.

Myöhemmin tulee opettajat näyttämölle, mutta luonnollisella tavalla, jonka syntymästä kypsymiseen saakka edelläolleet sukupolvet on antamassa meille kaikista niistä mielipiteistä enemmän tai vähemmän määrätyn kuvan, joita ihmiskunta on muodostanut esineistä ja itsestään aina siitä saakka kun se tuli kykeneväksi siirtämään ajatukset jälkimaailmalle.

Olkaamme varmat, kaikki nämä mielipiteet eivät ole annettu kuten totuuksina, koska nykyinen sukupolvi [illegible] tuomion menneisyyden mielipiteistä. Sitäpaitsi jo menneisyydessä kasvattajamme myös antoivat tuomionsa nykyisyydestä ja puolustaen yhtä tai toista mielipidejärjestelmää, jota he sitten opettivat meille.

Luonnollisesti opetetut mielipiteet vaihtelevat aikaan, maahan ja luokkaan nähden ja [illegible] siihen piiriin nähden jonka muodostaa vanhemmat, ystävät, opettajat, koulut ja luetut kirjailijat.

Siinä perhe- ja yhteiskuntapiirissä lapsessa [illegible] mielipiteitten joukon, joka antaa varsinaisen ratkaisun elämänprobleemeille. Vielä tavallisemmasti kuin kaavoista johdetut päätelmät pakottaa hänen hyväksymään tosioloissa elämässä saadut vaikutteet. Lapsi tuntee, että tämä viimemainittu puoli on toista, jonka yksistään tulisi johtaa hänen toimiaan; toiset tulisi jättää omaan valtaansa, niien valtaan.

Kuten me voimme olettaa, kaikki yhdistetyt ja koetellut mielipiteet eivät vaikuta yhden suuntaisena järjestelmänä, niistä suuri määrä ovat olemukseltaan vastakkaisia saman järjestelmän tosille puolille. Tätä lapsi hyväksyy ne kaikki. Koska logiikan laji on vielä heikko ihmisten mielessä kokonaan. Ne ainoastaan ovat voimassa sangen pienelle ajatusmäärälle, jossa [illegible] on tekijänä.

Mitä sitten tulee kaikista näistä erilaisista mielipiteistä? Ne lopullisesti ahdetaan lapsen mieleen [illegible], paljouden ja selvyyden mukaan aikaan selvästi, käsityskyvystä ja melkein alkuperäisyydestä johtuen epäselvään asemaan ja enemmän tai vähemmän täydellinen.

Milloin lapsi on erikoisen tai keskimäärin kyvykäs, perheessä [illegible] suhtautuvat mielipiteet nopeasti saavat määrätyn järjestyksen hänen mielessään. Sitäpaitsi hän saa ne niin paljon persoonallisina kokemuksina kuin vanhempien neuvoina. Lapsi nopeasti huomioitsee itselleen, että tuli polttaa, villavaatteet ovat lämpimämmät kuin puuvillasta tehdyt, että hänen tulisi katsoa ympärilleen ennenkuin menee yli kadun missä tavallisesti on suuri määrä ajopeliä. Niin yksinkertaisia kuin nämä „helppotodisteiset mielipiteet" ovatkin, ovat ne ylempiä kuin niillä, jotka ovat hyvin kehittymättömiä sielullisesti, kuten idiootit ja heikkomieliset. Viimemainittujen keskuudessa, milloin heillä on

Kehittyneissä lapsissa, jotka ovat sivistyneistä piireistä, nämä mielipiteet korkeimman piirteissä olemassaolon tapahtumain tulevat niin [illegible] että he jättävät, kuten sanotaan, tajunnan maailman päästäkseen puolivaistomaiseen asemaan, joka toimii melkein automaattisesti. Mutta vähän sivistyneissä henkilöissä ja vähemmän lahjakkaissa kuitenkin varsinainen, tietoinen ajattelu toimii näissä asioissa ei ainoastaan lapsuusaikana, mutta aikuisenakin. Kuinka useat ihmiset, joiden keskuudessa on rajoitettu kertomaan milloin he nousivat ylös, mitä vaatetta he pukivat päälleen, mitä söivät j. n. e.

Lisäksi näitä [illegible] jotka nousevat joka päivä, lapsi tunnustaa asia ja käsittämätön, ja silloin kun se on lahjakas, nämä tunnustelmat eivät jää tuntemattomiksi. Tuon mielessä ne ovat ymmärrettyjä ja luokiteltuja. Järki tulee toimivaksi, se muodostaa niin johtopäätelmät jotka antavat täysin määräävät rajoitetun yhtenäisyyden.

„Ah, onko pakko vielä saada jalat?"

„Mikä hyvänsä kävelee, lapset, aikuiset ihmiset, koirat, kissat, hevoset j. n. e. kaikki joilla on jalat.

Voidakseen kävellä, sen täytyy olla jalat ja jos lapsi ei näe niitä se aiheuttaa siitä, että ne ovat piilotettuina [illegible].

Jos lapsi olisi tottunut ensin tekemään tarkkoja huomioita, se tulisi näkemään että hän teki virheen. Ei kaikella joka liikkuu ole jalkoja, sillä esim. toukat ja madot ryömivät, vaunut pyörivät, linnut lentävät. Mutta lapsen johtopäätös on itsetoimiva, elämän välttämättömyydet eivät vielä ole pakottaneet sitä sielulliseen ajatusmaan tuskallisiin ponnistuksiin; näin tosiasiat täytyy tavallisesti näkyä mielijohteina johtopäätöksen [illegible].

Lasten mielessään muodostamat mielipiteet lähes aina ovat harhakuvia, heidän logiikka on virheetön, mutta kun heidän tietoisuus on niin perin rajoitettu ja kun heidän johtopäätökset riippuvat tietomääristä, joita he eivät saavuta [illegible].

Mutta, kuten sanoimme ylempänä, alkuperäinen tekijä hyvin vähän vaikuttaa mielipiteemme muodostumiseen, jotka kaikessa lapsuudessa saamme valmiina aikuisilta, on helposti uskottu lapselta koska hän aina tuntee heitä. Tuohon ei aina heikkoudensa hän tunteessa, että on [illegible] heitä, että hän saa syödä milloin on nälkä, että on vaatetettu, suojeltu ja [illegible]. Sitä paitsi lapsi näkee, että he ovat rakentaneet maailman, jota sen kautta hänelle ja että hänellä itsellään ei ole mitään, paitsi mitä he haluavat hänelle antaa.

Lapsi sieluineen [illegible] kasvaa ollakseen vapaa tekemään mitä hän haluaa, onnistua, olla [illegible] liikkeissään. Ja hän tuntee melkein hyvän todisteen, aikuisten huomautuksia, hän luottamuksella antaa heidän käsitteensä, vieläpä silloinkin kun hän ei ymmärrä niitä. Sillä suurin osa lasten mielihyvästä käsittää pieniä leikkiä uudestaan palauttaen lapsuuden aikuisten elämässä. Pikku tyttö leikkii olen talon haltijatar, huvittaa ystäviä, leikkii äitiä, [illegible] pitäjää, koulun opettajaa; poika leikkii sotilasta, päällikköä, muuraria j. n. e.

Se on luonnollista, että me kodistamme saamme suurimman osan käsitteistämme. Me hyväksymme ne koko luottamuksella ilman järkeilyä, kiitäen kunnioituksesta vanhempiamme. Sitä vastoin he itse toimivat enemmän järkeillen kuin me, kuten lapset tekevät, he lahjoittavat käsitteensä eittämättöminä totuuksina.

Kouluopetus myös jakaa valmiita käsitteitä runsaasti mie-

nollinen, ateistien ateisti, nämä käsitteet ovat kasattuna hänen mielensä pinnalle, hän tulee kertomaan niitä kuin hiljan oppinutta läksyä. Myöhemmin hän tulee ehkä antamaan niille vakavan värityksen, koska ne ovat tulleet hänen omaksi, ei järkyttävän vaikutuksen, vaan puhtaasti pitkän tottumuksen tuloksena.

V. 1830 oppilaat olivat vallankumouksellisia (tarkoittaa Ranskaa), mellakoita johti polyteknillisten koulujen oppilaat. Tänään he ovat taantumuksellisia. Mutta he unhoittivat että tämän ajan oppilaat eivät saaneet arvoa vallankumouksellisista pyrkimyksistään, he nuoruuden kiihkoisuudella välittömästi tulivat vanhempiensa aseeksi. Tänään porvaristo on ylimmällä ja siitä syystä hallitsemista varten ja vastustaa työväen luokkaa joka koettaa päästä valtaan, ja porvarilliset oppilaat ovat taantumuksellisia koska heidän vanhemmat myös ovat.

Porvaristossa mielipiteet ja käsitteet ovat kiinteästi persoonallisten ja aineellisten etujen kanssa. Työläisen lapsi kertaa vanhempansa käsitteet, mutta täydellisesti vaistomaisella ja luonnollisella tavalla. Hän ei tule kosketuksiin yleisten käsitteiden kanssa ja niin ne ovat hänelle ainoastaan henkisiä urheiluja ilman todellista vaikutusta. Hän uskoo jumalaan jos vanhemmat uskoo, hänestä tulee ateisti jos vanhemmat ovat ateisteja ja aivan kuin syvällisyyden [illegible].

Mutta porvariston lapsille käsitteet ovat suuremmasta merkityksestä. Ne ovat osa vanhempainsa perinnöistä, kuten raha, omaisuus, huonekalusto ynnä muut. Ne muodostavat kotikasvatuksen ja lapsi alistuu siihen tuntien, että perheen yhteydessä hänellä on kaikkea, ilman ei mitään. Ja niin porvarin lapsi on ylpeä käsitteistä ja ajatuksista joita on hänen [illegible]. Hän käyttää niitä kuin muodin mukaisesti tehtyjä vaatteita, kuten kultakelloaan. Ne ovat hänen luokkansa kunniamerkkejä.

Totuus, logiikka näyttelee osaansa porvarilapsessa, kummintakin ilman kokemusta ja ymmärrystä mielipiteitänsä todellisia pohjana [illegible] rajoitusta, lakia. Nuorukainen voi joutua kosketuksiin vastakkaisten mielipiteitten kanssa. Hän yrittää puolustaa käsitystään, mutta silti epäilys valtaa mielen. Hän rohkenee epäilykset, ilmoittaa vanhemmilleen ja he vastaavat kaikista tunteellisimmalla todistuskappaleella. He ilmaisevat ylenkatseensa lapsen uusille ajatuksille: „Mistä sinä noita haalit", he kysyvät, kuten jos se olisi jotakin lapsellista. „Kuka on pannut noita käsitteitä päähäsi?" Joku poikkypää epäilemättä. Ne käsitteet ja mielipiteet joita me omaamme ja istutamme sinuun, ovat ylevasieluisten." Ja lapsi nöyrästi alistuu peläten tulevansa suljetuksi luokastansa, jolla häntä uhataan.

Tällainen pakko aikuisen toimivassa mielessä aiheuttaa ulkokultaisen alistumisen. Hän sulkee mieleensä ne käsitteet joita hän luomaa tosiksi ja olleet alttiina tällaisiin pyrkimyksiin, jopa menneet niinkin pitkälle, että ovat väkisten tahtoneet kiskasta itsensä irti aikakautensa porvarillisesta maailmasta perustamalla kommunistisia yhteiskuntia y. m. Osuustoimintaliike on yksi huomattavimpia pyrkimyksiä, joka useampain kehitysjaksojen läpi kulkeneena on luonteeltaan tullut tarkotustaan vastaavaksi. Mielikuvituksen tilalle on astunut asiallinen tutkimus, työ ja toiminta murskaten tieltään utopistiset suunnitelmat.

Tässä takavuosina vielä jotkut sosialistitkin olivat toistamieltä osuustoimintaliikkeeseen nähden kuin mitä ne ovat tänäpäivänä. „Suurin ja valtavin voima aina pääsee kilpailussa voitolle” oli heidän väitelmänsä, jolla koetettiin todistaa osuustoimintaliikkeen tehottomuutta. Myönnettäköön se aivan kernaasti, että „suurin ja valtavin voima aina pääsee kilpailussa voitolle,” mutta myönnettäköön myöskin se, että tällaiset voimasuhteet ovat historian varrella hyvin usein vaihdelleet. Nykyinen trustiutuminen on musertanut yksityispohatat ja asettanut tilalle trustien vallan. Mutta jos työläiset myös liittyvät yhteen, tuntien voimansa siinä tavoin [illegible], tulee siitä vielä trustejakin voimakkaampi trusti ja silloin on sen voitto varma. „Suurin ja valtavin voima aina pääsee kilpailussa voitolle.” Se on [illegible] laki.

Osuustoimintaliike ei tähtää ainoastaan siihen, että se kykenee antamaan pikkuhuojennuksia kuluttajilleen, vaan se pyrkii myöskin hallitsemaan tuotantoa, s. o. [illegible] tuotantoa ja kulutusliikkeet siten liikkeelle, että se kykenee syrjäyttämään syrjään ne välikädet jotka tuotannossa [illegible] tulon itselleen kokoovat. Esim. Englannin ja Belgian osuusliikkeet kykenevät tuottamaan suuren määrän sitä mitä ne kuluttavatkin. Niiden mahtavat [illegible] kulkevat valtamerten läpi kuljettaen tuotteitaan maailman markkinoille. Esimerkiksi mainittakoon „The Batley Woollen Cloth Factory,” Englannissa, joka on yksi Englannin osuustoimintaliikkeen omistamista tehtaista. Siellä työskentelee 256 työläistä ja tekee [illegible] liikettä vuodessa. Sen alkuperäinen maksettu osakepääoma on $20,000.00. Se jo tavallaan osottaa osuustoimintaliikkeen suuria tuloksia.

Canadassa jos missään pitäisi osuustoimintaliikkeelle olla suotuisa maaperä. Joskin täällä ovat sitä koskevat lait sangen ahtaat, niin on täällä kuitenkin sille paremmat mahdollisuudet kuin monessa muussa maassa. Sillä täällä ei ole sitä vastassa vielä niin mahtavat ja pelottavat trustit kuin on esim. Yhdysvalloissa. Jos vaan työläiset tajuaisivat sen suuren merkityksen niin olisi se jo muutamien vuosien kuluttua paisuva suureksi jättiläiseksi ja sysäävä syrjään monta pienempää kilpailijaa ja niin ollen se astuisi määräämään Canadan liike-elämää kuin myöskin tuotantoa.

Ne syyt ja vaikutelmat mitkä ovat olleet päätekijänä Port Arthurin kuin myöskin muiden osuuskauppojen syntyyn lienee ehkä jokaiselle lukijalle jotenkin selviä, että lienee tarpeetonta ruveta sitä pitemmälle selostamaan.

Port Arthurin osuuskauppa on ollut toiminnassa noin puolitoista vuotta. Mielet olivat erittäin innostuneita siihen aikaan kun tätä liikettä ruvettiin tänne perustamaan, mutta samalla he pelkäsivät myöskin sen menestymistä, eivätkä uskaltaneet sijoittaa tarkotusta varten nimeksikään rahaa. Muutamien osuustoimintaliikkeeseen innostuneiden toverien suurella toimeliaisuudella saatiin kuitenkin jonkun kymmenen dollarin edestä osakkeita myydyksi. Mutta kun osakkeista tulleilla niukoilla varoilla ei katsottu voitavan liikettä laisinkaan alottaa, päättivät muutamat toverit uskaltaa panna nimensä vekseliin, jolla nostettaisiin pankista rahat ja niin tehtiinkin. Siis se oli vekselipääoman jolla sitä sitte alettiin rynnistämään eteenpäin. Liikkeemme on luonnollisesti ollut ahtaissa asioissa, mutta on kuitenkin kyennyt maksamaan suurimman osan takaisin tuota vekselipääomaansa ja luulee parin kolmen kuukauden kuluttua voivansa maksaa sen kokonaan. Samalla kun liikkeen on täytynyt maksaa pääomavelkaa, on se myöskin ollut kykenevä jonkun verran maksamaan rakennuksen alla olleen oman talonsa velkoja. Uusi kaksi-kerroksinen kivitalomme on aivan hiljattain valmistunut ja on erittäin käytännöllinen tarkotukseensa, sisältäen kolme liikehuoneustoa: liha-, sekatavara- ja vaatetusosaston, joista kaksi edellämainittua on jo mitä parhaimmasti järjestetty, vaateosastoa juuri parhaillaan järjestetään, ja se kaikinpuolin tulee vastaamaan suuren yleisön vaatimuksia.

Varmuudella voimme sanoa että liikkeemme jonkun vuoden kuluttua tulee tekemään $20,000.00 liikettä kuukautta kohti, jos vaan sen liike yhä edelleen tällä tavalla edistyy, ja sen edistymisen taas puolestaan takaa Port Arthurissa ja sen ympäristöllä asuva valveutunut työväestö.

M. Rinta.

Port Arthurin suomalaisen osuuskaupan talo.

Kuinka meidän mielipiteemme ovat muodostuneet.

(Philosophie Socialessa Madeleine Pelletier. Lyhennellen suomentanut Kalle Alatalo)

Sivistyneissä maissa, sellaisissa kuin nykyinen Europa voimme sanoa että sangen harvat mielipiteet ovat alkuperäiset yksilön mielen alkuperäisen tuomivaltaisena ulkopuolisen maailman tutkistelussa. Meidän mielipiteemme melkein aina on meille annettu valmiina ennen elämälle ja ainakin varhaisimpina vuosinamme me hyväksymme ne ilman kysymystä.

Niin pian kuin meidän tajunta herää käsityskykyisyyteen, niin pian kuin me omaamme sanavaraston ja samalla kertaa kyvyn [illegible] päämääriä, kasvatuksemme alkoi vanhempiemme ja toisten aikuisten henkilöiden välityksellä. Mielipiteistämme jokaisen aineen alalla on sangen suuri määrä ahdettu mieleemme.

Myöhemmin tulee opettajat näyttämölle, mutta toimien samalla tavalla, joten syntymästä kypsymiseen saakka edelliset sukupolvet on antamassa meille kaikista niistä mielipiteistä enemmän tai vähemmän määrätyn kuvan, joita ihmiskunta on muodostanut esineistä ja itsestään aina siitä saakka kun se tuli kykeneväksi siirtämään ajatukset jälkimailmalle.

Olkaamme varmat, kaikki nämä mielipiteet eivät ole annettu kuten totuuksina, koska nykyinen sukupolvi itse antaa [illegible] mielipiteistä, sitäpaitsi jo [illegible] asettajamme myös [illegible] nykyisyydestä ja puolustajan yhtä ja toista mielipide-järjestelmää, joita he sitten opettivat meille.

Luonnollisesti opetetut mielipiteet vaihtelevat aikaan, maahan ja luokkaan nähden ja perheessä siihen suuntaan nähden joita ne muodostaa vanhemmat, tavan opettajat, [illegible] ja luotetut vieraat.

Siinä perhe ja yhteiskunta piirissä lapsi saa mielipiteitten joukon, joka antaa varsinaisen ratkaisun elämänprobleemeille. Vielä tavallisempaa kuin kaavoista johdetut päätelmät pakottaa hänen hyväksymään [illegible] elämässä saadut vaikutteet. Lapsi tuntee, että tämä viimemainittu puoli on totta, jonka yksistään tulisi johtaa hänen toimiaan, toiset tulisi jättää omaan valtaansa, unen valtaan.

Kuten me voimme olettaa, kaikki ylistetyt ja koetellut mielipiteet eivät vaikuta yhden suuntaisena järjestelmänä; niistä suuri määrä ovat olemukseltaan vastakkaisen suunnan järjestelmänsä [illegible] puolille. Mutta lapsi hyväksyy ne kaikki, koska logiikka ei [illegible] hallitse ihmisen mieltä koskaan. Ne ainoastaan ovat voimassa sangen pienelle ajatusmaailmalle, jossa tutkiskelu on tekijänä.

Mitä sitten tulee kaikista näistä erikoisista mielipiteistä? Ne lopullisesti ahdetaan lapsen mieleen [illegible] ja selvyyden mukaan alkaen selvästä käsityskyvystä ja melkein alkuperäisyydestä johtaen epäselvään asemaan ja mikä on enemmän tai vähemmän täydellinen.

Milloin lapsi on erikoisen tai keskimäärin kyvykäs, perhe-elämässä suhtautuvat mielipiteet nopeasti saavat määrätyn järjestyksen hänen mielessään. Sitäpaitsi hän saa ne niin paljon persoonallisina kokemuksina kuin vanhempien neuvoina. Lapsi nopeasti huomioitsee itsellensä että tuli polttaa, villavaatteet ovat lämpimämmät kuin puuvillasta tehdyt, että hänen tulisi katsoa ympärilleen ennenkuin menee yli kadun missä tavallisesti on suuri määrä ajopeliä. Niin yksinkertaisia kuin nämä „helppotodisteiset mielipiteet” ovatkin, ovat ne ylempiä kuin niillä, jotka ovat hyvin kehittymättömiä sielullisesti, kuten idiootit ja heikkomieliset. Viimemainittujen keskuudessa, milloin heillä on riittävästi lahjoja kyetä omaamaan opetusta sellaiset käsitteet vaativat niin paljon työtä kuin monimutkaiset yleiset käsitteet normaali, etevämpi lahjaisilta lapsilta; heille jää todellakin, kuten viimemainituillekin, samanmukaisia käsitteitä sellaisia kun opettaja antaa, ne eivät kestä muuttelua pinessä, heikontuneessa mielessä, kysyttäessä lapsi vastaa, että villavaate on lämpimämpi kuin pumpulinen, mutta jätettynä itsekseen he todennäköisesti pukeutuisivat puuvillavaatteihin talvella ja villavaatteisiin kesällä. He sovittavat sanat esineihin; mutta tietoisuudessa kuinka yksinkertaisessa tahansa, heidän hyvin heikko tajunta ei ilmaise suhteita.

Kehittyneissä lapsissa, jotka ovat sivistyneistä piireistä, näissä mielipiteet korkeimman paikan olemassaolon tapahtumia tulevat niin alkuperäisiksi että he luottavat kuten omaan tajuntaan maailman päästäkseen puolivaistomaiseen asemaan, joka toimii melkein automaattisesti. Mutta vähän sivistyneissä henkilöissä ja vähempään lahjakkaissa mielessä varsinainen tuleminen ajattelu toimii näissä asioissa ei ainoastaan lapsuusaikana, mutta aikuisenakin. Kuinka usein ihmisiä onkaan joiden keskustelu on rajoitettu kertomaan [illegible], mitä vaatteita he pukivat päälleen, mitä söivät j. n. e.

Lisäksi niille tuomille jotka ohimenevät joka päivä lapsi [illegible] asiat ja käsitteet, ja silloin kun se on tarpeeksi nämä eivät [illegible] sen mielessä ne ovat ymmärtelyjä ja luokiteltuja. Järki tulee toimivaksi, se muodostaa johtopäätelmät jotka [illegible] asiain määräävät rajoitetun ehdottomuuden.

„Äiti, onko pikku Vene somat jalat?”

„Mikä hyvänsä kävelee, lapset, aikuiset ihmiset, koirat, kissat, hevoset j. n. e. kaikki joilla on jalat.”

Vene kävelee, seuraten veneellä täytyy olla jalat ja jos lapsi ei näe niitä, se johtuu siitä, että ne eivät [illegible].

Jos lapsi olisi tottunut ensin tekemään tarkkoja huomioita, se tulisi näkemään että hän teki virheen. Ei kaikella joka liikkuu ole jalkoja; siitähän [illegible] kat ja madot ryömivät, vaunut pyörivät, linnut lentävät. Mutta lapsen johtopäätös on itsetoimiva, elämän välttämättömyydet eivät vielä ole pakottaneet sitä sielullisen ajattelemaan tuskallisiin ponnistuksiin; näin tosiasiat täytyy tavallisesti näkyä mielijohteina johtopäätöksen pikaisuudessa.

Milloin aine on paljon merkitsevä, lapsimainen mieli on täynnä toimivaisuutta. Kaikki on uutta lapselle; mitä tuntemat esineet tekevät vaikutuksen mieleen ja antavat ajatukselle ravintoa ja tästä lapsen lakkaamaton „miksi.” Ollen itse pieni, kadut, talot, huoneet näyttävät sangen suurilta. Pöydän päällys johon hän ei voi edes varpaillaan ulottua, näyttää hänestä salaperäiseltä asialta, lukittu ovi kiihottaa hänen uteliaisuuttaan. Aikaihmisten elämä näyttää hänelle olevan täynnä tärkeitä asioita joita he kieltäytyvät ilmaisemasta hänelle, ja niin hän haluaa kasvaa isoksi että hän voi päästä ymmärtämään ne.

Lasten mielessään muodostamat mielipiteet lähes aina ovat harhakuvia; heidän logiikkansa on virheetön, mutta kun heidän tietonsa on niin perin [illegible] ja kun heidän johtopäätöksensä riippuvat tietomäärästä, niin he eivät saavuta totuutta.

Mutta, kuten sanoimme ylempänä, alkuperäinen tieto hyvin vähän vaikuttaa mielipiteemme muodostamiseen, joka kaikissa tapauksissa saamme valmiina aikaihmisiltä on helposti uskottu lapsella koska hän aina tahtoo heitä. Tuntien omaa heikkouttansa hän tuntee että on [illegible] heitä että hän saa syödä milloin on nälkä, että on vaatetettu, suojeltu vaaralta. Sitäpaitsi hän näkee että he ovat [illegible] maailman joka siis kuuluu heille ja että hänellä itsellään ei ole mitään paitsi mitä he haluavat hänelle antaa.

Lapsi sielunensa hitaasti kasvaa ollakseen vapaa tekemään mitä hän haluaa, omistaa että huonokykyinen liikkeissään. Ja hän tuntee mielihyvää toistaessaan aikuisten huomautuksia, hän luottaa [illegible] heidän [illegible] siitä kun hän ei ymmärrä niitä. Siitä suurin osa lasten mielihyvästä [illegible] leikkiä [illegible] aikuisten elämässä. Pikku tyttö leikkii ollen talon hallitsija, huvittaen ystäviä, leikkii sillä puodin pitäjää, koulun opettajaa, poika leikkii sotilasta, päällikköä, [illegible] j. n. e.

Se on luonnollista, että me kodistamme saamme suurimman osan käsitteistämme. Me hyväksymme ne koko luottamuksella ilman järkeilyä, kiitäen kunnioituksesta vanhempiamme. Sitä vastoin he itse toimivat enemmän järkeillen kuin me, kuten lapset tekevät, he lahjottavat käsitteensä eittämättöminä totuuksina.

Kouluopetus myös jakaa valmiita käsitteitä runsaasti mieliimme. Meidän usko niihin on vähemmän täydellinen kuin ne joita saamme kodista, sillä koulu, ollen, kuten ylempänä sanottu.

Sivistyneissä luokissa koulu johtaa tutkinnoihin, avaten tien korkeammille ammattialoille, antaa kokemusperäistäkin opetusta, mutta sen suhde elämään vain on tavanmukainen.

Me opimme tosiasioita ja mielipiteitä tutkinkoja varten, ollen päämääränä ammattiala, mutta ne eivät vaikuta persoonalliseen elämäämme.

Ja niin nuoruusvuosina suuri enemmistö ihmisiä ainoastaan heijastaa perhe- ja yhteiskunnallista piiriään. Uskonnollisten vanhempien lapsi on uskon- [illegible] hänen omaksi, ei järkyttävän vaikutuksen, vaan puhtaasti pitkän tottumuksen tuloksena.

V. 1830 oppilaat olivat vallankumouksellisia tarkottaa Ranskan [illegible] mellakoita johti polyteknillisten koulujen oppilaat. Tänään he ovat taantumuksellisia. Mutta he unhottivat että tämän ajan oppilaat eivät saaneet arvoa vallankumouksellisista pyrkimyksistään, he nuoruuden kiihkoisuudella välittömästi tulivat vanhempiensa aseeksi. Tänään porvaristo on ylimmällä ja siitä syystä hallitsemista varten ja vastustaa työväen luokkaa joka koettaa päästä valtaan. Ja porvarilliset oppilaat ovat taantumuksellisia koska heidän vanhemmat myös ovat.

Porvaristossa mielipiteet ja käsitteet ovat kiinteästi persoonallisten ja aineellisten etujen kanssa. Työläisen lapsi kerhaa vanhempansa käsitteet, mutta täydellisesti vaistomaisella ja luonnollisella tavalla. Hän ei tule kosketuksiin yleisten käsitteiden kanssa ja niin ne ovat hänelle ainoastaan henkistä urheilua ilman todellista vaikutusta. Hän uskoo jumalaan jos vanhemmat uskoo, hänestä tulee ateisti jos vanhemmat ovat ateisteja ja aivan kuin syyllisyyden pelosta.

Mutta porvariston lapsille käsitteet ovat suuremmasta merkityksestä. Ne ovat osa vanhempiensa persoonista, kuten raha, omaisuus, huonekalusto omaiset. Ne muodostavat koti-asetuksen ja lapsi alistuu siihen tuntien että perheen yhteydessä hänellä on kaikki ilman ponnistusta. Ja niin porvari lapsi on ylpeä käsitteistä ja mielipiteistä joita on hänen johdettu. Hän käyttää niitä kuin muodin mukaisesti tehtyjä vaatteita, kuten kultakellojaan. Ne ovat hänen luokkansa kunniamerkkejä.

Totuus, logiikka näyttelee osaansa porvarilapsessa. Kuinkin ilman kokemusta ja viisautta mielipiteillensa todellista pohjaa niinkuin kielivarastonsa lukia, nuorukainen voi joutua kosketuksiin vastakkaisten mielipiteitten kanssa. Hän yrittää puolustaa käsitystään, mutta siitä epäilys valtaa mielen. Hän rohkenee epäilykset ilmottaa vanhemmilleen ja he vastaavat kaikista tunteellisimmalla todistuskappaleilla. He ilmaisevat ylenkatseensa lapsen uusille ajatuksille. „Mistä sinä näitä haalit”, he kysyvät, kuten jos se olisi jotakin häpeällistä. „Kuka on pannut noita käsitteitä päähäsi?” Joku poikkypää epäilemättä. Ne käsitteet ja mielipiteet, joita me omaamme ja istutamme sinuun, ovat yleväsieluisten.” Ja lapsi nöyrästi alistuu, peläten tulevansa suljetuksi luokastansa jolla häntä uhataan.

Tällainen pakko aikuisen toimivassa mielessä aiheuttaa ulkokultaisen alistumisen. Hän sulkee mieleensä ne käsitteet jotka hän huomaa tosiksi ja puhuu vallanpitäjien vaatimusten mukaan. Mutta lapsi imee käsitteensä äidin maidon kanssa, hän tottuu niitä puolustamaan ennenkuin on kykenevä niitä ymmärtämänä. Ja niin kaikki tottumus, halu miellyttää, oma hyöty vahvistavat niitä. Ne ovat niin kiinteästi juurtuneet, että lopullisesti muodostavat koko käsitemaailman ja milloin tämä aste saavutetaan, hän ei käytä logiikkaa muuhun kun niiden puolustamiseen.

Hän tulee nuoreksi mieheksi, pakotettuna sovittautumaan toisellaiseen maailmaan kuin on kotiseutunsa. Voi tulla edulliseksi mukautua mielipiteissään; jos tämä on tarpeen, hän helposti sen tekee. Tästä syystä Parisin yliopistossa on oppilaita suuri määrä uskonnollisia. Enemmistö heistä on kielitieteelliseltä osastolta, mutta hyvä määrä heitä on lakitiet. osastolta. Ja luonnontieteen professorilla on hyvin vähän kuulijoita milloin hän selittää Darvinin teorioita, joita hän on määrätty puolustamaan.

Mikään ei tapahdu puhtaasti epäitsekkäistä vaikuttimista. Jokaisen, parhaimmankin yhteiskunnallisen probleemin ratkaisun haluaminen tapahtuu vain siitä syystä, että se lisää yksilön persoonallista osuutta yhteiskunnassa. Niin kauvan kun osa on riittävä jonkin järjestelmän vallitessa, ei ole väliä mikä se on. Monarkia, keisarius, tasavalta klerikalismi, vapaa muurarius — mikä vaan, yksilö ei välitä, hän puolustaa sitä jolta saa parhaimman maksun. Edun-jumalatar ei ainoastaan hallitse keskinkertäisiä ajattelijoita ja toiminnan henkilöitä, mutta myös syntyjen syvien keksijöitä, joko heidän puhtaasti yksilölliset tai luokkansa edut. Kaiken värittää luokka tai yksilökannatus. Ainoastaan sellaisten tieteiden tulkitseminen kuin matematiikka, fysiikka, kemia ei voi vaikuttaa näinä tekijät.

Me emme yritä salata katsomuksiemme harhakuvien häilymistä tai mielipiteittemme luojaa, sillä kaikkialla, politiikassa kuten uskonnossa, filosofiassa kuten tarkoissa tieteissäkin aineelliset edut puhtaasti määräävät kaiken.

Me jo tiedämme että käsityskyky on heikko, että totuus moninaisuuksineen on saavuttamisajan takana, että me emme ainoastaan näe sitä epävakaiseksi, mutta että se ei ole vilpitön. Filosofin uurastelussa, vallankumouksellisen innostuksen kannustajana on hyviövoinnin saavuttaminen. Koko maailmassa ei ole mitään muuta kuin edun saavutusta, ja kaikki epäitsekkäisyys pilaa.

Meillä ei ole ajatusvapautta, puhumattakaan talouden, toiminnan vapaudesta. Me olemme vaan mekaanisia välityslaitoksia. Vireessä olevan langattoman sähkötyskoneen on oletettava vastaan lähetetyt sähköaallot. Samoin me normaalikunnossa ollen automaattisesti otamme vastaan ääni, valo, lämpö, y. m. aaltoja. Kaikki „sieluupeilimme" noteeraukset ovat ulkoisen maailman tai oman elimistön aiheuttamia ärsytystiloja. Aina kun ärsytys tulee kyllin suureksi, aivoston aineosat joutuvat liikkeeseen, syntyy refleksioni, aistimme vasten tai myöten tahtoamme.

Me emme edes tunne koko olevaista maailmaa. Hyvin lyhyet ja pitkät ääni- ja valoaallot eivät aiheuta niin suurta ärsytystä että syntyisi refleksionia, aistimusta. Me emme tunne niitä, vaikka ne ovat olemassa. Olemme vaan visseille rajoitetuilla aine- ja voimaprosessille siksi herkkä aparaatti, että noteeraamme niiden liikkeet, ei mitään muuta. Hiukan noloa luomakunnan kruunulle, vai mitä?

Kummako siis jos me ajattelemme ja puhumme mitä meille puhutaan. Ihmiset ovat aikansa ja luokkansa gramofooneja, sillä erotuksella tavallisista gramofooneista, ettei meitä tarvitse vieterillä, käyntiin panna ja joka eri kerraksi rullia vaihtaa. Muuten me väärentämättömästi kertaamme mitä „rullaamme" on pantu.

Tuotantotapa, sen aste siitä aiheutuva ihmiskunnan kehitysaste ja luokka-asemat tarkasti määrää ajattelun laadun ja määrää. Vissit, ratkaisevasti vaikuttavat syyt määräävät vissit ajatussuunnat ja asteet.

Fyysillisesti me olemme jäljennös vanhemmistamme, heimostamme, koko rodustamme, ja „henkisesti" myös niin „sukulaisia", että kaikki mitä toiset ovat surreet ja iloinneet, on tuttua meille. Jo pienenä poikaressuna ollessamme vanhempamme meille laulovat aikansa lauluja. Meillä ei ole määräämisvaltaa siihen mitä meille tarjotaan. Varhaisimpina vuosina lastatut käsitteet niin ratkaisevasti vaikuttavat koko katsomukseemme, ellei ne kehityksen takia ole joutuneet ristiriitaan tai toisin sanoen nopea kehitys luokkayhteiskunnassa ole synnyttänyt toisia oloihin soveltuvia katsomuksia. Esim. porvariston piirissä lapsi saa samat käsitteet, ihanteet kun on ominaista koko luokalle ja siitä syystä koskaan ei tule „henkistä murroskautta." Kasvatus on ollut niin mallikelpoinen, ettei „maailman" koulun ole tarvinnut parsimisiin ryhtyä. Sitävastoin köyhälistön keskuudessa on tämä suhde ollut tähän saakka hiukan toinen. Köyhälistö on suuressa määrässä omannut porvarillisen ajattelun tynkiä ja on luonnollisesti ne koettanut istuttaa nousevaan polveen. Ja kun tuo polvi joutuu omakohtaisesti olemisen taisteluun yhteiskunnassa jossa luokkavastakohdat jo ovat kärjistyneet äärimmilleen ja syntyvyt vastakkaisilla luokilla vastakkaiset katsomukset, niin suorinsvuosina saadut vaikutukset hiljalleen haipyvät. „Kasvatus" on tehnyt haaksirikon. Mutta köyhälistö alkaa pian yleisesti omata n. k. historian materialistisen katsomuksen, oman selvän luokkakatsomuksen, ja silloin jo äidin maidossa annetaan ajan luokan katsomus. Silloin tosioloinen elämä ei tuota ristiriitaisia ajatussuuntia ja niin kasvatus on „onnistunut." Vanhemmat, omaispiiri, luokka-asema meistä muodostaa sosialisteja aivan samalla tavalla kuin pullanpyörittäjä pullan; ja meistä yhtä varmasti tulee sosialisti kuin pullanpyörittäjältä pulla.

„Luokka-asema on meidän pääleipojamme."

Työläistoveri. Älä koskaan uskota itsellesi ja muille, että olet „ruvennut" sosialistiksi, sillä valitsemisen mahdollisuutta ei ole ollut. Luokka-asemassa jo on ratkastu „minkä hengen" lapsia me olemme.

Vapaa-ajatus, vapaatahto ja toiminta-vapaus ovat sanoja vailla vastaavaa käsitettä.

Luokka-asema pakottaa meitä tutkimaan sosialisia kysymyksiä ja olemaan „halveksitta sosialisti."

Kuka kontrolleeraa kivihiilituotannon Yhdysvalloissa.

Nyt kun kivihiilituotannon alalla Englannissa, Amerikassa, Saksassa ja Ranskassa on ollut koko yhteiskunnan elämää järkyttäviä selkkauksia, kun mainittu tuotannon ala on nykyaikaisen kulttuurin kulmakivi ja kun tämän tuotannon tuottajat muodostavat kumouksellisen köyhälistön „oikean siiven", niin onpa tarpeeksi intressanttia kajota hiukan perinpohjaisemmin tarkastamaan kapitalismin saavutuksia tämän tärkeän tuotannon haaran monopoliseeraamisessa. Esimerkiksi otan Yhdysvaltain kivihiilituotannon, joka on tyypillisimpiä tämän ja muittenkin tuotantohaarojen kehityksessä kapitalistisessa tuotannossa. Seuraava Lewis Edwin Theiss'in esitystä Pearsonin Magazinessa, johon julkaisun toimittajakin on puolestaan katsonut olevansa velvotettu korkeimman omakätisesti laatimaan seuraavan „alkulausunnon":

tuotannon, kontrolleeraavat myös sen myynnin. He saavat voiton kaivamisesta, kulettamisesta ja myynnistä. Arvioidaan, että maksatte 75 senttiä enemmän jokaisesta ostamastanne kivihiilitonnista kun tarvitseisi maksaa jos näinä muutamat miehet eivät kontrolleeraisi varastoa. Juuri tästä syystä teidän tulisi lainata huomiota Alaskan juttuun, (kuuluisaa Alaskan kivihiilialueiden varkausjuttua) josta olette sanomalehdistä lukeneet, mutta jota te ette todennäköisesti ymmärrä. Lukekaa seuraava kertomus kovan kivihiilen kontrolleerauksesta ja tulette tietämään miksi teidän tulisi kiinnittää huomiota Alaskan-juttuun. Se suoranaisesti koskee kukkaroonne. Tarkastakaa mitä kivihiilen omistajat ovat tekemässä ja, mikä vielä tärkeämpää, mitä he voivat tehdä."

Theiss ainettaan „The Control of Coal" käsittelee seuraa-

on hieman halvemmat hinnat, kunnes hinnat ovat korkeimmillaan silloin kuin alat tarvita lämmitysaineita. Mutta paitsi näitä vuoden aikuisia vaihteluja, jotka ovat niin muuttumattomia kuin heilurin liike, kivihiilen hinta ei koskaan vaihtele — *paitsi kohoaa*.

Sinä tiedät kaiken tämän. Se on selvä kuin päivä. Mutta oletko sinä koskaan koettanut saada selville miksikä kivihiilen hinta ei koskaan vaihtele. Oletko sinä koskaan ihmetellyt miksi kysynnän ja tarjonnan laki, joka toisinaan nostaa ja laskee hintoja, ei koske kivihiilimarkkinoita. Sinä kyllin hyvin tiedät mitä sinun on maksettava [illegible] kivihiilitonnista, mutta oletko koskaan itseltäsi kysynyt mikä on sen *todellinen arvo*. Jos ei, on aika se tehdä. Tavallinen talonomistaja käyttää kahdestatoista viiteentoista tonnia tahi enemmän vuodessa kivihiiliä, joka tarkottaa että hänen vuotuinen

nä et maksa sitä siitä syystä, että kivihiili on sen arvoinen, mutta koska tämä yksi mies on määrännyt että sinun tulee maksaa tuo määrä. Viime vuonna hän lisäsi 25 senttiä hintaa jokaista ostamaasi kivihiilitonnia kohden. Hän voisi yhtähyvin lisätä 50 senttiä tai $1.00 ja sinun olisi se maksettava. Milloinikänä hän tahtoo lisätä 25 senttiä tai enemmän kivihiilitonnin hintaa ja sinun on maksettava se — *ellet sinä tee jotain estääksesi tuota.*

N. k. Kivihiilitrusti.

Ehkä sinä epäilet näitä tiedonantoja. Ehkä sinä asut kaupungissa missä ei ole paikallista hiilikauppias-yhdistystä missä kilpailua harjottavat välittäiskauppiaat. Sellaisiakin paikkoja on. Ehkäpä sinä voit saada joltakin kauppiaalta 10 tai 15 senttiä halvemmalla tonnin kuin sen kilpailijalta. Älä narraa itseäsi. Tuo mitätön ero hinnoissa varsinaisen kivihiilen hintaan katsoen on samaa kuin pöytäänpassaajan juomaraha päivällishinnasta. Välittäismyyjän kilpailu — missä sitä vielä ilmeneekin — on kilpailua joka ei ratkaisevasti vaikuta kivihiilen hintaan. Se on kilpailua joka ei hyödytä kuluttajaa, mutta estää huomion hinnan korkeuden todelliseen syyhyn. *Ja se on kilpailua jota trusti sallii.* Sillä se verhoaa todellisen syyn, monopoolin toimintatavan. Kuka tahansa antautuu tekemään *todellisen* hintojen alennuksen ja myy kivihiilitonnin sen oikeasta arvosta, niin hänen varastonsa on ostettu niin nopeasti kuin kyetään on suunniteltu, sillä kivihiilitrusti tietää, että vähänäkin todellinen kilpailu, kuten [illegible] tietoisuus, on vaarallinen asia. Sallikaa yleisön kerran tietää mikä on kivihiilen arvo ja yleisö tulee rajusti vastustamaan sitä tuolla hinnalla. Niin trusti sallii vähittäiskauppiasten iloitella kilpailua mutta ainoastaan rajoitetussa määrässä. Pitäkää yleisön huomio kilpailussa ja johdannossa olevat asiat unohdetaan.

Kivihiilitrusti? Ei ole sellaista trustia. Kuka kivihiilituotannon johtaja hyvänsä kertoo sinulle niin. Ei ole teräs- eikä lihatrustia. Jokainen tietää tämän. Liittoja on vaan tuotannon järjestämiseksi. Nämä ovat herrasmiesten selityksiä. Ja ne ovat vaunukkaampia kuin kirjoitetut sopimukset, sillä heillä on mainetta trustipohattojen keskuudessa. Ei, ei ole kivihiilitrustia, todella ei. Mutta sinä voisit liikkua taivaassa ja maassa helpommin kuin sinä saisit suuren kivihiilikomppanian alentamaan hiilen hintaa. Luonnollisesti se on pelkkä yhteensattuma että kaikki nämä komppaniat vaativat saman hinnan ja että he kaikki muuttavat hintansa samana päivänä samaan määrään — puhtaasti yhteen sattuma. Kuka kivihiiliporho tahansa tulee sinulle kertomaan tämän myös. Ei, ei ole yhtään trustia. Mutta kutsuttakoon millä muulla nimellä tahansa, liitto joka tapauksessa joka määrää hiilen hinnan yhtä varmasti. Se verottaa sinua halunsa mukaan ja pelastumisen mahdollisuutta ei ole.

Tämän liiton historia on aivan samallainen kuin Standard Oil Companyn, terästrustin ja toisten suurien monopo-

ma „monopoli" on vallotettu rajottamattomalla kauppamonopolilla.

Hiilimonopoolin kertomus on pitkä, erikoisen kiero, likainen kertomus. Tämä Amerikan ylpeys, hiilimonopoli, kuten toisetkin trustitarhan tuotteet, on sikeytynyt Rockefellerin lausunnon mukaan siten, että yhtä kukkaa on ravittu kaikkien toisten ympärillä olevien kustannuksella. Hiilitrustin luominen oli vain mahdollinen sen kautta, että sadottain yksityisiä tuottajia sydämmettömästi, raa'asti tuhottiin. Ja päätekijöinä olivat nuo tunnetut aseet erottelu, rautatiealennukset, yllätykset uhkaukset, taloudellinen vararikko.

N. k. hiilitrustin muodostaa 8 rautatietä suorasti tai epäsuorasti. Nämä ovat New York, Ontario & Western, Delaware and Hudson, Pensylvania, Erie, Delaware, Lackawanna and Western, Central of New Jersey, Lehigh Valley, Philadelphia ja Reading. Näistä viimemainittu tie omistaa 63 pros. kovanhiilen määrästä ja ehdottomasti hallitsee hiilituotannon. Reading Co. päänä on George Franklin Baer, hiilimaailman tsaari. Hän on mies, joka määrää kuinka paljon sinua verotetaan oikeudesta pysyä lämpimänä.

V. 1871 Philadelphia Coal and Iron Co. kolmetoista eri liikettä oli yhdistänyt. Franklin B. Gowan, mies joka oli sitten Philadelphia and Reading Co. presidenttinä ja joka keksi ajatuksen saattaa rautatiensa ei ainoastaan hiiliä kulettamaan, mutta omistamaan kulettamansa hiilen. Näin hän teki kaksinkertaisesti voittoa: kun sen sijaan ennen vain sai kuletuksessa. Luonnollisesti ajatus oli tarttuva. Tästä saakka hiilentuottaminen meni nopeasti. Yksi toisensa perään pientuottajia syrjäytettiin suurempien kilpailijain kautta noilla rahtialennuksilla, vaunujen puutteella ja vararikon avulla. Suuret tuottajat pakottivat apulaisensa ja rautatiet alistumaan tähän katalaan työhön, sillä se oli näinä varhaisina päivinä rautateille elämän ja kuoleman kysymys saada hiilen kuletusta. Tästä lähtien he lyöttäytyivät suurtuottajien liittoon ja varastivat hiilirahansa suosimalla suuria tuottajia pienten kustannuksella. Sitten rautatiet itse astuivat omistusoikeuden piiriin ja itsenäiset tuottajat, suuret ja pienet, saivat oman [illegible]. Luokittelutapa, jota rautatiet entinmuun käyttivät suuria tuottajia kohtaan, he nyt käyttivät omaksi hyväkseen ja omistajien suurien ja pienten oli seisottava ja annettava tuotteensa välitettäväksi. Heidän oli alistuttava rautatien vaatimuksiin tai sortuttava. Luonnollisesti he valitsivat ensimäisen mahdollisuuden. Ja niin verrattain lyhyessä ajassa rautatiet kohosivat palvelijan asemasta mestarin asemaan.

Yhden miehen voima.

Tämä ostotapa parhaiden nähdään hienon hiilen myynnissä. Alkuperäisesti 2/5 kaikesta tuotetusta hiilestä viskattiin arvottomana tomukasaan, kun markkinoita oli vain karkeille hiilille. Myöhemmin keksittiin että tämä hieno hiili on aivan verratonta höyryn tuot-

tänään, kuten olemme nähneet, rautatiet omistaa välittömästi tai kontrolleeraavat 98 pros. maan hiilituotannosta. He voivat asettaa minkälaisen hinnan haluavat.

Noina varhaisempina päivinä kumminkin oli kärpänen trustisalvassa. Tuo oli R. L. ja W. tämä rautatie oli ihmeellisen vaikuttava. Sen riippuvaisuus oli hyvin pieni. Se omisti kaivannoita. Sen presidenttinä oli S. Sloan, tyly vanhamies vanhanaikaisilla käsitteillä, mikäli se koski liikemahtia ja rehellisyyttä. Hän uskoi kilpailuun. Jos hän asetti hiiliä New Yorkin markkinoille halvemmalla kuin joku muu, hän ei ymmärtänyt miksi hänen ei tulisi myydä halvemmalla kuin joku muu teki. Sinä näet että hän ei omannut trustikoulutuksen nakokantaa. Hän oli liian vanhanaikainen ymmärtääkseen nykyaikaisen liikemailman periaatteita. Ja niin hän oli vuosia pitävänä okana hiilikompinatsionin lihassa. Mutta v. 1896 hän päästettiin näyttämöltä ja trustikukkanen puhkesi täyteen teräänsä.

Tuli vielä retteloita itsenäisten pientuottajien kanssa. He päättivät rakentaa oman rautatien. Suunnitelma tehtiin, rahat varattiin ja hanke oli hyvällä kannalla jolloin Baer tuli levottomaksi. Kilpailun mahdollisuus välkähti jälleen. Silloin hän osti $144,000 Temple Iron Companyn, kohotti sen pääoman $2,500,000 ja osti kaksi suurinta itsenäistä tuottajaa. Luonnollisesti itsenäinen rautatiehanke sammui, pienemmät tuottajat tulivat takaisin karsinaansa ja rautatiet jakoivat tuotantomääränsä.

Keskiluokan syrjäyttäminen.

Tehdä tämä oli monopolin tärkein periaate. Presidentti Baer esitti seuraavan tuotantosopimuksen, jonka mukaan eri hiilirautatiet tuottavat kokonaistuotannosta; Philadelphia and Reading 20 pros., Lehigh Valley 16 pros., Delaware, Lackawanna ja Western 15 pros. ja toiset samassa suhteessa. Tämä sopimus astui voimaan v. 1896 ja on ollut voimassa tähän päivään asti.

Kontrolleerata koko liike ja näin määrätä hiilen hinta ei ollut vielä tarpeeksi hiiliparooneille. Rautatiet jo saivat voiton tuottamisesta ja kulettamisesta, mutta he halusivat saada itselleen myynnissä saadun voiton. He yksinkertaisesti järjestivät omat myyntiosastot ja syrjäyttivät tarpeettomat välikädet. Missä vielä vähittäismyyjä on, riippuvat ne täydellisesti trustin mielivallasta. He voivat saada 25—50 senttiä tonnilta myyntipalkkiota. Mutta rautateiden saama voitto on monta kertaa tuo summa. Baer vakuuttaa, että hiilitonnin kaivaminen maksaa $2.00. Todellisuudessa se ei nouse yli $1.80. Rahtimaksut meren rannalle on $1.55 tonni. Kun tähän lisätään korkeimmasti arvioitu kaivamismaksu $2.00 saadaan hiilitonnin hinnaksi $3.55. Myyntihinta, kuten olemme nähneet on $5.00 tonni — ero $1.45. Todellisuudessa kuletuskustannukset eivät ole noin korkealla. Clarence Chearn Hearetin juttun aikana totesi, että rahtikustannukset ovat keskimääräisesti $1.08.

Voitto.

saajat ainakin maksavat voiton tuottajille, hiilen kaivajille riittävän palkan. Ja kumminkaan hän ei kykene elämään sillä tavalla kun me ajattelemme amerikalaisen tulisi elää. Heille maksetaan nälkäpalkkoja. Pensylvanien kovan hiilen alueella on 170,000 kaivostyöläistä, joten, siihen luettuna heidän perheet, noin 1,000,000 elämä riippuu kaivostyöstä. Eripiireissä on erilainen palkkasysteemi, vaunu-, mitta- tai painosysteemi. Mutta jokaisella palkkasysteemillä työläistä petetään. Jos heille maksetaan painon mukaan, niin hiilen painossa varastetaan tai jos vaunumitan mukaan, niin vaunun suuruutta mielivaltaisesti lisätään. Paperilla hiilikaivostyöläisen palkka näyttää hyvältä. Liiton palkkataksasta seuraavia numeroita:

Shafti ja tasanne ajureille	$2.60
Drifti	2.55
Nostajille	2.60
Kiskottajille, ampujille, puusep. drifteissä	2.60
Apukiskottajille ja muille työläisille	2.00

Keskimääräisesti kaivostyöläinen saa $500.00 $600.00 vuodessa. Mutta tästä summasta hänen on maksettava työvälineistä noin $30 $40.00 vuodessa, öljystä noin $9.00 vuodessa ja räjähdysaineista $1.50 kannulta.

Kaivostyöläinen on pakotettu asumaan komppanian huoneissa, likaisissa variksen pesissä, jotka ovat sopimattomia hevosen suojaksikin. Hänen on ostettava tavaransa komppanian myymälästä, joista useat kiskovat enempi kuin toiset paikalliset kauppiaat, jopa 12 pros. enemmänkin. Hän ei voi kuluttaa rahaansa missä haluaa. Jos hän niskottelee, niin jompi kumpi tapahtuu: erottaminen tai rankaisu. Onko yhtään ihme jos hiilikaivostyöläiset tekevät ja haluavat tehdä lakkoja.

Mitä on tehty meille.

Silloinkuin Rooseveltin hiilikomissioni sovitti v. 1902 lakkon, Baer ehdotti venyvän taksan, minkä kautta mainarit tulisivat saamaan, 1pros. korotuksen palkassa jokaista 5 sentin tukkuhintain kohousta kohden yli $4.50. Tämä näytti mainiolta riidanratkaisijoille. Se näytti suojelevan kaivostyöläisiä ja he hyväksyivät ehdotuksen. Se myös auttoi hiilikomppanioita ja tämä oli Baerin tarkotus. Tämän sopimuksen perusteella mainarit viime vuonna saivat $4,000,000 lisäpalkkaa, mutta tuo summa jaettuna suuren työläisarmeijan kesken hupenee mitättömiin. Toiselta puolen trusti hintojen kohotuksen avulla kasasi tuhansia ja taas tuhansia, sillä hiilen vuotuinen tuotanto oli noin 65,000,000 tonnia.

„Minä pidän sen totena," sanoi Davis viisitoista vuotta sitten, „että trusti on saanut tasmälleen 75 senttiä enemmän hiilitonnilta kuin kohtuus siitä syystä, että se on kyennyt määräämään hinnat. V. 1906 hiilitrusti — joka silloin oli tuskin puolen tusinan vuoden vanha — oli anastanut enemmän kuin $80,000,000 kansalta ellei olisi ollut trustia." Pääasia on että meitä riistetään ja me olemme voimattomia pelastumaan riiston kynsistä.

Hiilikomppaniat ovat laillistuttaneet toimintansa hyväksyteiskunnallisen probleemin ratkaisun haluaminen tapahtuu vain siitä syystä, että se lisää yksilön persoonallista osuutta yhteiskunnassa. Niin kauvan kun osa on riittävä jonkin järjestelmän vallitessa, ei ole väliä mikä se on. Monarkia, keisarius, tasavalta, klerikalismi, vapaamuurarius — mikä vaan, yksilö ei välitä, hän puolustaa niitä joilta saa parhaimman maksun. Edun jumalatar ei ainoastaan hallitse keskinkertaisia ajattelijoita ja toiminnan henkilöitä, mutta myös syntyjen syvien keksijöitä, joko heidän puhtaasti yksilölliset tai luokkansa edut. Kaiken värittää luokka tai yksilökanttatus. Ainoastaan sellaisten tieteiden tulkitseminen kuin matematiikka, fysiikka, kemia ei voi vaikuttaa nämä tekijät.

Me emme yritä salata katsomuksiemme harhakuvien häilymistä tai mielipiteittemme luojaa, sillä kaikkialla, politiikassa kuten uskonnossa, filosofiassa kuten tarkoissa tieteissäkin aineelliset edut puhtaasti määräävät kaiken.

Me jo tiedämme että käsityskyky on heikko, että totuus moninaisuuksineen on saavuttamisajan takana, että me emme ainoastaan näe sitä epävakaiseksi, mutta että se ei ole vilpitön. Filosofin uurastelussa, vallankumouksellisen innostuksen kannustajana on hyvinvoinnin saavuttaminen. Koko maailmassa ei ole mitään muuta kuin edun saavutusta, ja kaikki epäitsekkäisyys pilaa.

Meillä ei ole ajatusvapautta, puhumattakaan tahdon, toiminnan vapaudesta. Me olemme syntyy refleksioni, aistimme vasten tai myöten tahtoamme.

Me emme edes tunne koko olevaista maailmaa. Hyvin lyhyet ja pitkät ääni- ja valoaallot eivät aiheuta niin suurta ärsytystä että syntyisi refleksioita, aistimusta. Me emme tunne niitä, vaikka ne ovat olemassa. Olemme vaan visseille rajoitetuille aine- ja voimaprosesseille siksi herkkä aparaatti, että noteeraamme niiden liikkeet, ei mitään muuta. Hiukan noloa ihmiskunnan kruunulle, vai mitä?

Kummako siis jos me ajattelemme ja puhumme mitä meille puhutaan. Ihmiset ovat aikansa ja luokkansa gramofoneja, sillä erotuksella tavallisista gramofooneista, ettei meitä tarvitse vieterillä käyntiin panna ja joka eri kerraksi rullia vaihtaa. Mutten me väärentämättömästi kertaamme mitä „rullaamme" on paatu.

Tuotantotapa, sen aste siitä aiheutuva ihmiskunnan kehitysaste ja luokka-asemat tarkasti määrää ajattelun laadun ja määrää. Vissit, ratkaisevasti vaikuttavat syyt määräävät vissit ajatussuunnat ja asteet.

Fyysillisesti me olemme jälkeläisiä vanhemmistamme, heimostamme, koko rodustamme, ja „henkisesti" myös niin „sukulaisia", että kaikki mitä toiset ovat surreet ja iloinneet, on tuttua meille. Jo pienenä paitaressuna ollessamme vanhempamme meille laulovat aikansa lauluja. Meillä ei ole määräämisvaltaa siihen mitä meille tarjotaan. Varhaisimpina vuosina lastatut käsitteet niin ratkaisevasti vaikuttavat koko katsomuksemme, elleine- Sitävastoin, köyhälistön keskuudessa on tämä suhde ollut tähän saakka hiukan toinen. Köyhälistö on suuressa määrässä omannut porvarillisen ajattelun tynkiä ja on luonnollisesti ne koettanut istuttaa nousevaan polveen. Ja kun tuo polvi joutuu omakohtaisesti olemisen taisteluun yhteiskunnassa jossa luokkavastakohdat jo ovat kärjistyneet äärimmilleen ja syntynyt vastakkaisilla luokilla vastakkaiset katsomukset, niin nuoruusvuosina saadut vaikutukset hiljalleen häipyvät. „Kasvatus" on tehnyt haaksirikon. Mutta köyhälistö alkaa pian yleisesti omata n. k. historian materialistisen katsomuksen, oman selvän luokkakatsomuksen, ja silloin jo äidin maidossa annetaan ajan luokan katsomus. Silloin tosiolevainen elämä ei tuota ristiriitaisia ajatussuuntia ja niin kasvatus on „onnistunut." Vanhemmat, omaispiiri, luokka-asema meistä muodostaa sosialisteja aivan samalla tavalla kuin pullanpyörittäjä pullaan ja meistä yhtä varmasti tulee sosialisti kuin pullanpyörittäjältä pulla.

Luokka-asema on meidän päälepojanme.

Työläistoveri. Älä koskaan uskota itsellesi ja muille, että olet „ruvennut" sosialistiksi, sillä valitsemisen mahdollisuutta ei ole ollut. Luokka-asemassa jo on ratkastu „minkä hengen" lapsia me olemme.

Vapaa-ajatus, vapaatahto ja toiminta-vapaus ovat sanoja vailla vastaavan käsitettä.

Luokka-asema pakottaa meitä tutkimaan sosialisia kysymyksiä ja olemaan „halveksittu sosialisti."

Kuka kontrolleeraa kivihiilituotannon Yhdysvalloissa.

Nyt kun kivihiilituotannon alalla Englannissa, Amerikassa, Saksassa ja Ranskassa on ollut koko yhteiskunnan elämää järkyttäviä selkkauksia, kun mainittu tuotannon ala on nykyaikaisen kulttuurin kulmakivi ja kun tämän tuotannon tuottajat muodostavat kumouksellisen köyhälistön „oikean siiven", niin onpa tarpeeksi intressanttia kajota hiukan perinpohjaisemmin tarkastamaan kapitalismin saavutuksia tämän tärkeän tuotannon haaran monopoliseeraamisessa. Esimerkiksi otan Yhdysvaltain kivihiilituotannon, joka on tyypillisimpiä tämän ja muittenkin tuotantohaarojen kehityksessä kapitalistisessa tuotannossa. Seuraava Lewis Edwin Theiss'in esitystä Pearsonin Magazinessa, johon julkaisun toimittajakin on puolestaan katsonut olevansa velvotettu korkeimman omakätisesti laatimaan seuraavan „alkulausunnon":

„Kovan kivihiilen ehdottomasti kontrolleeraa muutamat miehet. Tosiasia on, että yksi mies määrää kivihiilen hinnan. Hän viime vuonna lisäsi 25 senttiä kivihiilitonnin myyntihintaan. Hän voi lisätä saman verran tänä-vuonna. Yksi asia on varma: hän voi tehdä sen jos vain haluaa. Kerran nousee kiukku kivihiilen vähittäismyyjän mielivaltaista menettelyä vastaan. Mutta hän myös on yhden miehen armoilla. Useita vähittäismyyjiä jo on pakotettu lopettamaan liikkeensä. New Yorkissa yksistään sitten v. 1890 225 kivihiilikauppiasta on täytynyt lopettaa liikkeensä. Muutamat miehet, jotka kontrolleeraavat kivihiilituotannon, kontrolleeraavat myös sen myynnin. He saavat voittoa kaivamisesta, kulettamisesta ja myymisestä. Arvioidaan, että maksatte 75 senttiä enemmän jokaisesta ostamastamme kivihiilitonnista kun tarvitseisi maksaa jos nämä muutamat miehet eivät kontrolleeraisi varastoa. Juuri tästä syystä teidän tulisi lainata huomiota Alaskan juttuun, (kuuluisaa Alaskan kivihiilialueiden varkausjuttua) josta olette sanomalehdistä lukeneet, mutta jota te ette todennäköisesti ymmärrä. Lukekaa seuraava kertomus kovan kivihiilen kontrolleerauksesta ja tulette tietämään miksi teidän tulisi kiinnittää huomiota Alaskan-juttuun. Se suoranaisesti koskee kukkaroonne. Tarkastakaa mitä kivihiilen omistajat ovat tekemässä ja, mikä vielä tärkeämpää, mitä he voivat tehdä."

Theiss ainettaan „The Control of Coal" käsittelee seuraavasti:

„Jos, kuten tavallinen amerikalainen, sinun on taloudellisesti elettävä kädestä suuhun, sinä olet juuri nyt varaamassa talvista kivihiilivarastoa*) ja ihmettelemässä kuinka paljon se tulee maksamaan sinulle. Mieluummin sinä olet ihmettelemässä joko tahi ei on rahaa maksaa laskun, sillä sinä kyllin hyvin tiedät mitä sinun kivihiilesi tulee maksamaan. Todellakin, sinä *aina* tiedät, sillä, paitsi sen kohoamista, se ei koskaan vaihtele. Se on yhtä muuttumaton kuin vuodenajat. Tosin huhti- ja kesäkuukausina on hieman halvemmat hinnat, kunnes hinnat ovat korkeimmillaan silloin kuin alat tarvita lämmitysaineita. Mutta paitsi näitä vuoden aikuisia vaihteluja, jotka ovat niin muuttumattomia kuin heilurin liike, kivihiilen hinta ei koskaan vaihtele — *paitsi kohoaa.*

Sinä tiedät kaiken tämän. Se on selvä kuin päivä. Mutta oletko sinä koskaan koettanut saada selville miksikä kivihiilen hinta ei koskaan vaihtele. Oletko sinä koskaan ihmetellyt miksi kysynnän ja tarjonnan laki, joka toisinaan nostaa ja laskee hintoja, ei koske kivihiilimarkkinoita. Sinä kyllin hyvin tiedät mitä sinun on maksettava kivihiilitonnista, mutta oletko koskaan itseltäsi kysynyt mikä on sen *todellinen arvo*. Jos ei, on aika se tehdä. Tavallinen talonomistaja käyttää kahdestatoista viiteentoista tonnia tahi enemmän vuodessa kivihiiliä, joka tarkottaa että hänen vuotuinen laskunsa on jotenkin $75.—125 välillä. Tämä on jotenkin suuri summa yksilön tuloista maksaa *pelkästään pysyäkseen lämpimänä*. Se on kyllin paha jos kivihiili on hintansa arvoinen. Mutta jos hintaa on liiaksi se on vielä huonompi. Hinta on liian korkea. Ja ellemme tee jotakin, hinta jatkuvasti kohoaa.

Syy siihen että kivihiili maksaa enemmän kuin sillä on tuotantoarvoa on siinä että tällä tuotannon alalla ei ole kilpailua. Todellisuudessa Yhdysvalloissa kovan kivihiilen omistaa ja kontrolleeraa trusti, ja sitä hallitsee yksi mies. Sinä maksat $6.50, $6.75 tai $7.00 tonnilta, riippuen missä asut, ja si- maksettava se — *ellei sinä tee jotain estääksesi tuota.*

N. k. kivihiilitrusti.

Ehkä sinä epäilet näitä tiedonantoja. Ehkä sinä asut kaupungissa missä ei ole paikallista hiilikauppias-yhdistystä missä kilpailua harjoittavat vähittäiskauppiaat. Sellaisiakin paikkoja on. Ehkäpä sinä voit saada joltakin kauppiaalta 10 tai 15 senttiä halvemmalla tonnin kuin sen kilpailijalta. Älä narraa itseäsi. Tuo mitätön ero hinnoissa varsinaisen kivihiilen hintaan katsoen on samaa kuin pöytäänpassaajan juomaraha päivällishinnasta. Vähittäismyyjän kilpailu — missä sitä vielä ilmeneekin — on kilpailua joka ei ratkaisevasti vaikuta kivihiilen hintaan. Se on kilpailua joka ei hyödytä kuluttajaa, mutta estää huomion hinnan korkeuden todellisesta syystä. *Ja se on kilpailua jota trusti sallii.* Sillä se verhoaa todellisen syyn, monopoolin toimintatavan. Kuka tahansa antautuu tekemään *todellisen* hintojen alentamisen ja myy kivihiilitonnin sen oikeasta arvosta, niin hänen varastonsa on riistetty niin nopeasti kuin kynttilä on sammutettu, sillä kivihiilitrusti tietää, että vähäinenkin todellinen kilpailu, kuten vähäinen hetoisuus, on vaarallinen asia. Sallikaa yleisön kerran tietää mikä on kivihiilen arvo ja yleisö tulee rajusti vastustamaan sitä tuolla hinnalla. Näin trusti sallii vähittäiskauppiasten ilveillä kilpailua — mutta ainoastaan rajoitetussa määrässä. Pitäkää yleisön huomio kilpailussa ja johtoasemassa olevat miehet unohdetaan.

Kivihiilitrusti! Ei ole sellaista trustia. Kuka kivihiilituotannon johtaja hyvänsä kertoo sinulle niin. Ei ole teräs- eikä lihatrustia. Jokainen tietää tämän. Liittoja on vain tuotannon järjestämiseksi. Nämä ovat herrasmiesten selityksiä. Ja he ovat voimakkaampia kuin kirjoitetut sopimukset, sillä heillä on mainetta trustipohattojen keskuudessa. Ei, ei ole kivihiilitrustia, todella ei. Mutta sinä voisit liikkua taivaassa ja maassa helpommin kuin sinä saisit suuren kivihiilikomppanian alentamaan hiilen hintaa. Luonnollisesti se on pelkkä yhteensattuma että kaikki nämä komppaniat vaativat saman hinnan ja että he kaikki muuttavat hintansa samana päivänä samaan määrään — puhtaasti yhteen sattuma. Kuka kivihiiliporho tahansa tulee sinulle kertomaan tämän myös. Ei, ei ole yhtään trustia. Mutta kutsuttakoon millä muulla nimellä tahansa, liitto joka tapauksessa joka määrää hiilen hinnan yhtä varmasti. Se verottaa sinua halunsa mukaan ja pelastumisen mahdollisuutta ei ole.

Tämän liiton historia on aivan samallainen kuin Standard Oil Companyn, terästrustin ja toisten suurien monopolien historia. Mutta hiilitrusti on määräävämpi kaikkia toisia trusteja. Terästrusti kontrolleeraa ainoastaan 60 pros. terästuotannosta. Öljytuotannon alalla suuren määrän tuottavat kilpailijat. Mutta hiilimonopooli omistaa 83 pros. Yhdysvaltain kovan hiilen tuotannosta ja kontrolleeraa ehdottomasti 98 pros. koko hiilituotannosta. Rauta ja öljy ovat niin laajalle hajaantuneena, ettei edes biljoonan dollarin korporationi voisi hallita varastoa. Mutta kaikki ensiluokan kova-kivihiili maassa (anthracite) keskittyy pieneen Pensylvanian territoriin, jonka ala ei ole suurempi kuin 500 neliö mailia ja tämä luonnon rajoitta-

luominen oli vain mahdollinen sen kautta, että sadottain yksityisiä tuottajia sydämmettömästi, raa'asti tuhottiin. Ja päätekijöinä olivat nuo tunnetut aseet eroittelu, rautatienhennukset, yllätykset uhkaukset, taloudellinen vararikko.

N. k. hiilitrustin muodostaa 8 rautatietä suorasti tai epäsuorasti. Nämä ovat New York, Ontario & Western, Delaware and Hudson, Pensylvania, Erie, Delaware, Lackawanna and Western, Central of New Jersey, Lehigh Valley, Philadelphia ja Reading. Näistä viimemainittu tie omistaa 63 pros. kovanhiilen määrästä ja ehdottomasti hallitsee hiilituotantoa. Reading Co. päänä on George Franklin Baer, hiilimaailman tsaari. Hän on mies, joka määrää kuinka paljon sinua verotetaan oikeudesta pysyä lämpimänä.

V. 1871 Philadelphia Coal and Iron Co. kolmetoista eri liikettä oli yhdistänyt. Franklin B. Gorwan, mies joka oli silloin Philadelphia and Reading Co. presidenttinä ja joka keksi ajatuksen saattaa rautatiensa ei ainoastaan hiiliä kulettamaan, mutta omistaa kuletettavansa hiilen. Näin hän teki kaksinkertaisesti voittoa, kun sen sijaan ennen vain sai kuletuksessa. Luonnollisesti ajatus oli tarttuva. Tästä saakka hiilituotanto meni nopeasti. Yksi toisensa perään pientuottajia syrjäytettiin suurempien kilpailijain kautta uusilla kuletusalennuksilla, vaunujen puutteella ja vararikon uhalla. Suuret tuottajat pakottivat apulaisensa ja rautatiet alistumaan tähän [illegible] työhön, sillä se oli näinä varhaisina päivinä rautateille elämän ja kuoleman kysymys saada hiilen kuletusta. Tästä lähtien he syrjäyttivät suurtuottajien liiton ja varasivat hiilirahtinsa suosimalla suuria tuottajia pienten kustannuksella. Sitten rautatiet itse astuivat omistusoikeuden piiriin ja itsenäiset tuottajat, suuret ja pienet, saivat oman lääkeannoksensa. Luokittelutapa, jota rautatiet enemmän käyttivät suuria tuottajia kohtaan, he nyt käyttivät omaksi hyväkseen ja omistajien suurien ja pienten oli seisattava ja annettava tuotteensa välitettäväksi. Heidän oli alistuttava rautatien vaatimuksiin tai sortuttava. Luonnollisesti he valitsivat ensimäisen mahdollisuuden. Ja niin verrattain lyhyessä ajassa rautatiet kohosivat palvelijan asemasta mestarin asemaan.

Yhden miehen voima.

Tämä ostotapa parhaiden nähdään hienon hiilen myynnissä. Alkuperäisesti 2.5 kaikesta tuotetusta hiilestä viskattiin arvottomana tunnukasaan, kun markkinoita oli vain karkeille hiilille. Myöhemmin keksittiin että tämä hieno hiili on aivan verratonta höyryn tuottamisessa ja komppaniat alkoivat pestä kasojaan ja lisäsivät tuossa tuokiossa suuresti tuotantoa. Tämä hieno hiili myytiin samasta hinnasta kuin karkea hiili eli noin $2.00 tonni. Rahti meren rantaan oli $1.50 tonnilta. Yksityisten tuottajien oli maksettava tämä lisäksi tuottokustannuksiin. Seuraus oli että hiili tuotti hänelle puhdasta voittoa noin 5 senttiä tonnilta. Sitä vastoin joka möi rautatielle sai 60 pros. myyntihinnasta tai $1.20 tonnilta. Luonnollisesti tämä oli jatkuvaa alennusta toisen nimen alaisena. Vaikutus oli yhtä paha.

Yksi toisensa perään uppiniskaisia taipuivat ikeen alle ja

S. Sloan, tyly vanhamies vanhanaikaisilla käsitteillä, mikäli se koski liikemahtia ja rehellisyyttä. Hän uskoi kilpailuun. Jos hän asetti hiiliä New Yorkin markkinoille halvemmalla kuin joku muu, hän ei ymmärtänyt miksi hänen ei tulisi myydä halvemmalla kuin joku muu teki. Sinä näet että hän ei omannut trustikoulutuksen näkökantaa. Hän oli liian vanhanaikainen ymmärtääkseen nykyaikaisen liikemailman periaatteita. Ja niin hän oli vuosia pitävänä okana hiilikompinationin lihassa. Mutta v. 1896 hän paistettiin näyttämöltä ja trustikukkanen puhkesi täyteen teräänsä.

Tuli vielä rettelöitä itsenäisten pientuottajien kanssa. He päättivät rakentaa oman rautatien. Suunnitelma tehtiin, raha varattiin ja hanke oli hyvällä kannalla jolloin Baer tuli levottomaksi. Kilpailun mahdollisuus välkähti jälleen. Silloin hän osti $144,000 Temple Iron Companyn, kohotti sen pääoman $2,500,000 ja osti kaksi suurinta itsenäistä tuottajaa. Luonnollisesti itsenäinen rautatiehanke sammui, pienemmät tuottajat tulivat takaisin karsinaansa ja rautatiet jakoivat tuotantomääränsä.

Keskiluokan syrjäyttäminen.

Tehdä tämä oli monopolin tärkein periaate. Presidentti Baer esitti seuraavan tuotantosopimuksen, jonka mukaan eri hiilirautatiet tuottavat kokonaistuotannosta: Philadelphia and Reading 20 pros., Lehigh Valley 16 pros., Delaware, Lackawanna ja Western 15 pros. ja toiset samassa suhteessa. Tämä sopimus astui voimaan v. 1896 ja on ollut voimassa tähän päivään asti.

Kontrolleerata koko liike ja näin määrätä hiilen hinta ei ollut vielä tarpeeksi hiiliparooneille. Rautatiet ja saivat voiton tuottamisesta ja kulettamisesta, mutta he halusivat saada itselleen myymisessä saadun voiton. He yksinkertaisesti järjestivät omat myyntiosastot ja syrjäyttivät tarpeettomat välikädet. Missä vielä vähittäismyyjä on, riippuvat ne täydellisesti trustin mielivallasta. He voivat saada 25—50 senttiä tonnilta myyntipalkkiota. Mutta rautateitten saama voitto on monta kertaa tuo summa. Baer vakuuttaa, että hiilitonnin kaivaminen maksaa $2.00. Todellisuudessa se ei nouse yli $1.80. Rahtimaksut meren rannalle on $1.55 tonni. Kun tähän lisätään korkeimmasti arvioitu kaivamismaksu $2.00 saadaan hiilitonnin hinnaksi $3.55. Myyntihinta, kuten olemme nähneet on $5.00 tonni — ero $1.45. Todellisuudessa kuletuskustannukset eivät ole noin korkealla. Clarence Chearn Hearetin jutun aikana totesi, että rahtikustannukset ovat keskimääräisesti $1.08.

Voitto.

Mainitut 8 rautatietä vuosittain kasaavat voittoa hirmuisia summia. '910 raportista näemme, että D. L. and W. ansaitsivat pyöreissä luvuissa $14,000,000 hiilen välityksestä, kun sitävastoin koko muu liikenne tuotti $19,000,000. Lehigh Valley ansaitsi $15,000,000 hiilibisneksestä ja $18,000,000 muusta liikkeestä. Toiset tiet ovat saaneet samassa suhteessa. Sitten hiilitrustin muodostumisen hiilirautateitten osake arvo on satojen miljoonien dollarien arvoinen ja ovat näitten omistajat pistäneet taskuihinsa miljoonia miljoonien perästä.

Joku voisi ajatella, että tällaisten huikeitten voittojen

kasysteemi, vaunu-, mitta- ja painosysteemi. Mutta jokaisella palkkasysteemillä työläistä petetään. Jos heille maksetaan painon mukaan, niin hiilen painossa varastetaan tai jos vaunumitan mukaan, niin vaunun suuruutta mielivaltaisesti lisätään. Paperilla hiilikaivostyöläisen palkka näyttää hyvältä. Liiton palkkataksasta seuraavia numeroita:

Shafti ja tasanne ajureille	$2.66
Drifti	2.55
Nostajille	2.60
Kiskottajille, ampujille, puusep. drifteissä	2.69
Apukiskottajille ja muille työläisille	2.60

Keskimääräisesti kaivostyöläinen saa $500.00—$600.00 vuodessa. Mutta tästä summasta hänen on maksettava työvälineistä noin $30—$40.00 vuodessa, öljystä noin $9.00 vuodessa ja räjähdysaineista $1.50 kannulta.

Kaivostyöläinen on pakotettu asumaan komppanian huoneissa, likaisissa variksen pesissä, jotka ovat sopimattomia hevosen suojaksikin. Hänen on ostettava tavaransa komppanian myymälästä, joista useat kiskovat enempi kuin toiset paikalliset kauppiaat, jopa 12 pros. enemmänkin. Hän ei voi kuluttaa rahaansa missä haluaa. Jos hän niskoittelee, niin jompi kumpi tapahtuu: erottaminen tai rankaisu. Onko yhtään ihme jos hiilikaivostyöläiset tekevät ja haluavat tehdä lakkoja.

Mitä on tehty meille.

Silloinkuin Rooseveltin hiilikomissioni sovitti v. 1902 lakkoa, Baer ehdotti venyvän taksan, minkä kautta mainarit tulisivat saamaan 1 pros. korotuksen palkassa jokaista 5 senttiä tukkuhintain kohousta kohden yli $4.50. Tämä näytti mainiolta riidanratkaisijoille. Se näytti suojelevan kaivostyöläisiä ja he hyväksyivät ehdotuksen. Se myös auttoi hiilikomppanioita ja tämä oli Baerin tarkoitus. Tämän sopimuksen perusteella mainarit viime vuonna saivat $4,000,000 lisäpalkkaa, mutta tuo summa jaettuna suuren työläisarmeijan kesken hupenee mitättömiin. Toiselta puolen trusti hintojen kohotuksen avulla kasasi tuhansia ja taas tuhansia, sillä hiilen vuotuinen tuotanto oli noin 65,000,000 tonnia.

„Minä pidän sen totena," sanoi Davis viisitoista vuotta sitten, „että trusti on saanut täsmälleen 75 senttiä enemmän hiilitonnilta kuin kohtuus siitä syystä, että se on kyennyt määräämään hinnat. V. 1906 hiilitrusti — joka silloin oli tuskin puolen tusinan vuoden vanha — oli anastanut enemmän kuin $80,000,000 kansalta ellei olisi ollut trustia." Pääasia on että meitä riistetään ja me olemme voimattomia pelastumaan riiston kynsistä.

Hiilikomppaniat ovat laillistuttaneet toimintansa hyväksymällä lain kirjaimellisesti. Hiilitrusti oli muodostettu suoranaisesti lakia rikkomalla. V. 1874 Pensylvanian valtio, nähdessään mitä rautatiet olivat kärkkymässä, hyväksyi lain joka kielsi rautatien välittämästä tavaroita joita se oli itse valmistanut tai tuottanut. Hiilen tuottajain liiton on määrätty hajaantua. Rautatiet *ovat* syrjäytyneet hiililiikkeestä. Hallitus voitti juttunsa. Mutta sen voitto ei merkitse mitään. Vaikka rautatiet syrjäytyivät hiililiikkeestä piin trusti jäi koskematta, sillä vaikka rautatiet eivät nimellisesti kaivata hiiltä, tekee sen heille „sympaattiset" komppaniat. Mitä olemme todistaneet ei ollut vallan tuhoamista, vaan uuden järjestelmän ilmenemistä. Hiilitrusti on kuollut. Kauvan eläköön hiilitrusti!

---

*) Kirjotus alkuaan julaistu syksyllä.

Se tulee elämään kauvan, jos nykyiset ilmiöt mitään merkitsevät. Shermanin anti-trustilaki ja muut säädökset, jotka nyt ovat asetettu trusteja vastaan, eivät ulotu pääasiaan. Nuo lait syntyivät silloin kun tuotanto oli yksilöllistä ja nyt ovat korporationin päivät. Voitte hajottaa Temple Iron Co. sen eli komppanioihin ja särkeä Standard Oil Co. 33 eri liikkeeksi ja palotella hiilitrustin hajalleen, mutta ette tällä toimenpiteellä palauta kilpailua ja alenna kauppatavaroitten hintoja. Sillä ei ole lakia joka koskee herrojen sopimuksiin. Ellei kansa käy järjestämään hiilen ja muiden tavaroiden hintoja lailla, kuten se on järjestänyt kaasun hintaa, ei ole toivoa että hiilen tai minkään muun trustin kontrolleeraaman kauppatavaran hinta koskaan vastaa niiden todellista arvoa. Päinvastoin voimme olettaa että hinnat yhtenään nousevat.

Erikoisesti tämä koskee hiiltä, koska me kulutamme sitä hirveät määrät. Kun varastot vähenevät, hinta nousee.

Ainoa mahdollisuus meillä on — tai paremmin sanoen oli — laskea hiilen hintaa lisäämällä varastoa Alaskan hiilivarastosta *kansan hyväksi, joka ne omistaa*. Näyttää että ne ovat jo ainiaaksi menetetty.

Alaskan skandaali on niin veres, että se tarvitsee vähän selitystä. Maailmassa muualla ei ole niin rikkaita hiilikenttiä kuin Alaskassa. Ne ovat biljoonien dollarien arvoisia ja *ne kuuluvat Yhdysvaltain kansalle*. Pensylvaniassa hiili ilmenee pienissä suonissa ja syvällä maassa. Alaskassa mahtavat suonet parhainta kovaa hiiltä nousevat harjujen mukaan todellisesti maan pinnalla. Hiili on helposti kaivettava, suhteellisesti lähellä meriä ja rautatiet voi rakentaa maalle joka on tasapinnassa. Luonnollisesti raharuhtinaat toivovat niitä hiilikenttiä. Ja meidän hallitus on ne todellisuudessa antanut Margan-Guggenheim syndikaatille sillä seurauksella, että sitä minä ja kuka hyvänsä haluttessamme pysyä lämpimänä on ostettava omamme takaisin niin monella dollarilla tonnia kohti.

Presidentti Taft sanoo, että hän haluaa kehittää Alaskaa. Tarkastakaamme kuinka hän sitä tekee.

Kuka hyvänsä tietää, että avata nämä hiilikentät se vaatii miljoonien dollareiden kulut. Höyrylaivoja, rautateitä, kaivantovälineitä täytyy hankkia ennenkuin punnaakaan hiiltä tuotetaan Alaskasta. Tämä tarkoittaa, että yksilö *ei voi* kehittää hiilialueita tahi osiakaan siitä. Meidän maalait, niin vanhanaikaiset kuin Noakin arkki ja hyödyttömät, määrää että yhteismaan voi saada ainoastaan yksilö joka jättää kirjallisen hakemuksen ja tuottaa oikeudella omaa käyttöä varten. Alue on rajoitettu 160 eekkeriin. Sellaiset lait tietysti estää ettei Alaska koskaan tule rehellisellä tavalla viljelykseen. Kuitenkin yksilöt ovat varaamassa maita ja raharuhtinaat palkkaavat miehiä ja naisia petollisesti hankkimaan maita, joita sitten pilkkahinnalla os-

Mikäli tulee kysymykseen Pensylvanian hiilikentät, me olemme auttamattomasti etuoikeuksien kourissa. Ellemme halua edelleen maksaa kohtuutonta eroa elinoikeudestamme, meille on kaksi mahdollisuutta avoinna. Me voimme ottaa käsiimme hiililiikkeen, kuten olemme tehneet postin kuletuksen, rahanlyönnin, kanavien rakentamisen j.ne. tai me voimme lainsäädäntötoimilla järjestää niin, että hiiltä myydään sen oikeasta arvosta, kuten me joskus olemme samoilla keinoilla järjestäneet kaasun hinnan.

Sosialismin? Ehkä. Mutta mitä muuta on enään mahdollinen tehdä? Kaiken puutavaran ja ravintoaineet kontrolleeraa liitto, kaiken villan kontrolleeraa toinen trusti — todellisesti kaiken kansallisen lähteen kontrolleeraa ahnaat liitot ja kun melkein kaikki ostamamme tavarain hinnat ovat tavallista korkeammat niin mitä muuta meille jää tehtäväksi. Amerikan kansa ei ainiaaksi alistu tuollaiseen taloudelliseen orjuuteen. Me olemme luoneet korporationit palvelemaan itseämme. Sen sijaan he ovat sortaneet meitä. Korporationit ovat liiaksi hyödyllisiä hävittää ja tästä syystä ne täytyy kansan ottaa haltuunsa. Hiilitrusti on yksi niistä, erikoisesti Alaskan syndikaatti.

Tämä lyhyt, osaksi aivan epätäydellinen kertomus Amerikan kovan kivihiilituotannon joutumisesta trustin, yhden henkilön käsiin ei kai ole lukijan mielestä tarpeeksi „traagillinen.” Ensiksikään canadalaisen sielun rauhaahän ei liikuta se jos rajan takana mitä mullistuksia tapahtuu, sillä asuuhan hän kuningas Yrjön valtakunnassa. Toiseksi trustia on niin usealla alalla, että meillä ei enempi kiinnittää huomiota tarkastaa sellaista tuotantoa joka ei ole trustin käsissä. Mutta kun on ensi halveksunut sen „punskan” sivuuttanut ja kaivautunut asian ytimeen, niin uskallanpa petata, että [illegible] hyytyy. Kun yhteiskunnallisesti niin tärkeä tuotanto-ala kuin hiilituotanto on joutunut toisen mitä tärkeimmän liikkeen — rautatietrustin kontrolleerattavaksi, niin silloin näistä kysymyksistä ajatteleminen ei ole enään viruttelyllä sivuutettavissa. Se on toista kuin luulisimme että muutamia [illegible] on muodostanut kombinationin.

Nuoruus vuosina olemme lukeneet tukkapystyssä ja nyrkit ojona muinaisaikojen tyranneista. Mutta mitä kadehdittavia nukkeja he olivatkaan nykyaikaisen trustiporhon rinnalla. Vailla valtaa ja liiaksi inhimillisiä. Nykyaikainen trustiporho voi hikoilematta, hieno hymy huulilla määrätä satojen miljoonien ihmisten kohtaloa. Asu Teuvalla, „Junaiste-tissa” tai Sointulassa — sama asia, sillä kyllä orjaruoska ylettyy; tunnustipa yhteen jumalaan kolmessa persoonassa tai päinvastoin tai miten vaan, matelipa tai manasi aivan sama juttu, nälkäruoska lyö vaan. Yksi salva on tuohon epäkohtaan tepsivä ja se on *yhteiskunnallinen vallankumous.*

Kalle Alatalo.

Työkansan johtokunta v. 1911, taloudenhoitaja Oravainen ja vastaava toimittaja J. W. Kannasto.

Kysymyksien kysymys.

Kummitus kiusaa maailmaa, yhteiskunnallinen vallankumouksen kummitus. Tämän ajatuksen jo ilmoille laskivat Marx ja Engels Kommunistisen Manifestin ensimäisiltä riveiltä. Kuinka paljon paremmin tämä sopiikaan meidän päiville, sillä ne useat vuosikymmenet jotka ovat kuluneet manifestin kirjoittamisesta ovat äärettömästi lisänneet painetta tässä suhteessa. Maailma on kuin kaasulla täyttyvä säiliö, jota ei voi tulella, vallankumous tulella ärsytellä. Kuta täydemmäksi se tulee, sitä suuremmaksi käy leikkimisen vaara.

Yhteiskunnallinen vallankumous on ajatus joka on kiteytynyt yhteen sanaan — *sosialismi*. Lausuppa tuo sana hymyileville porvareille, niin näet, miten silmänräpäyksessä [illegible] synkistyy. Lausu se jesuiittamaisimmille hengen miehille ja näet että eläintä heidän tekopyhän kuoren alla asustaa. Vihellappa vaikka vain marseljeesia, niin vaikutus on sama, sillä se on sotamarssimme ja mainiosti kuvaa kumousaatetta. Mutta teeppä samat temput omille luokkatovereille, köyhälistölle, niin vaikutus on yhtä valtava, vaikkakin — päinvastainen. Mikään muu sana, ajatus koskaan ei ole ihmiskunnan enemmistöä sillä tavalla vireeseen saanut. Tuo sana sattuu kapitalistisen maailman satoihin miljooniin ihmisiin, aina eri tavalla mihin luokkaan kukin kuuluu, mutta kumminkin — sattuu, [illegible] synodaalinenkin saa vatsanväänteitä kuullessaan sanan sosialismi.

Kaikki maailman tapahtumat, tieteen ja taiteen saavutukset — kaikki häipyvät tuon yhden asian varjoon. Radiumin keksintö, Napojen löydöt, sodat — kuka niitä edes huomaakaan. Aineiden analyseeraus, tähtien tulkinnen, [illegible] löytö, koneitten kehittäminen, vanhojen [illegible] [illegible] — se kaikki ei tuo niin voimakasta kaikua, että se edes tajuntaamme tarttuisi, saatikka sitten inspiratsioniin innostaisi. Se mikä ennen lämmitti, kiihkoon sai, nyt ei [illegible] refleksioita aiheuta.

Niin, kummako onkaan jos mikään muu kuin yhteiskunnallisen vallankumouksen pasuuna ilmaa saa väräjämään. Sadat miljoonat ihmiset näivettyvät ja sortuvat olemisen taistelussa, vain siitä syystä, että on kurjan kurja yhteiskunnallinen järjestelmä, typerästi riitelemme luonnolta anastetuista hyödykkeistä — niin mikä onkaan sen luonnollisempi kuin pyrkimys lakkauttaa tuo heimon keskenäinen kamppailu. Ihmiskunnan tuotantovoimat, tieteet, taiteet ovat jo siksi eteviä, että hyödykkeitä käytäsiin riittävästi tuottamaan elämään nautintorikasta elämää — jos ei olisi erästä muttaa, erästä painajaista, joka on poistettavissa. Kapitalistisen maailman väestöstä enempi kuin puolet epätoivoisesti kamppailevat olemassaolostaan ja tietävät että se on luokkajärjestelmän kirouista, niin onko kumma jos he kaikelle muulle palttua antavat, tukkeavat korvansa [illegible] veisuille, viisastyshymneille, uskonnoille, jumalille ja perkeleille. Kaikki keskittyy, jännittyy yhteen asiaan, yhteen polttopisteeseen — yhteiskunnallisen vallankumouksen, sosialismiin. Sadat miljoonat vihan ja rakkauden lapset ovat saman kateen kourissa, saidan sorrettavina, kun kaikkia ajaa elämänvaisto samaa vuorta valloittamaan, yhtä polkua polkemaan, niin onko kumma jos maailman paine pinnistyy. Jokainen seuraava päivä yhä selvemmäksi kiteyttää ajatuksen vallankumouksen mahdollisuudesta ja välttämättömyydestä. Mikä eilen oli vielä utopiaa, huomenna jo tänään selväpiirteisenä järkemme prismassa taittuu.

Kun satojen miljoonien ihmisten elinkysymykseksi, kaikkein toiminnan aaksi ja ooksi on tullut luokkajärjestelmän poistaminen, niin silloin tämän joukon jokainen energia yksikkö on johdettu tuon painajaisen poistamiseen. Silloin vallankumous on taikasana, joka kaiken saa vavahtamaan. Missä tuo sana on voimakkaimmin räjähtänyt, tapahtunut etujoukon kahakka, sen tapahtuman hyökyaalto hurjasii rientää yli maapallon. Me olemme vireessä kuin sähköpatteri, automaattisesti meistä kumousaatteen kaiku takaisin kimpoaa. Ei ole oikeamme tai ansiomme että me olemme kumousaatteen apparaatteina.

Köyhälistö kuumeisesti malttamattomasti tänään [illegible] toivoo vallankumousta. Tarvitseehan se niin kipeästi pelastavaa enkeliä. Vaikka se tietääkin että tuo varmasti tapahtuu, niin odottavan aika on pitkä. Siksi jokainen voitto, pienikin niin suloiselta, lämpimältä tuntuu. Vallankumous, tärähtää toivovan joukon rintaääni, kun jokin asema on valloitettu. Eläköön vallankumous, alas [illegible] veljesvihas, soi [illegible] rumpu.

Tuo sana vapisuttaa maan mahtavia valtijoita. Heidän hermostonsa soittaa lähenevän lopun jylhää surumarssia. He eivät voi olla levollisia syrjästä katsojia. Kuka voi tanssia omissa hautajaisissa. Siksipä kummittaa heillä ja meillä.

Mitkä ovat tulevan yhteiskunnan päivän polttavat kysymykset, sitä emme tiedä. Mutta eipä väliä, sillä riittää tieto ja tunne että yhteiskunnallinen vallankumous on tämän päivän suurin kysymys. Tieto, että luokkajärjestelmä voidaan poistaa vain köyhälistön voitolla, luokkataistelulla.

Kaikukoon vallankumouksen pasuuna entistä ehommin Vappujuhlissamme innostamaan meitä ja masentamaan vallansatulassa olevia!

Kalle Alatalo.

Äiti vavahti kuullessaan poikansa iloisen äänen. — Voi poikani, kun se tuntuu vaikealta! Äidin sydän tahtoo murtua ajatellessa eroa rakkaimmasta lapsestaan — — sanoi äiti raskaasti.

Atle siirtyi likelle äitiä. Iloisuuttaan anteeksi pyytäen sanoi hän matalalla äänellä: — Kyllä tiedän, äiti. Mutta jäähän teille Aini, ja meidän kaikkien onnen tähdenhän minä lähdenkin. Sinä äiti olet aina ollut niin hellä ja hyvä minulle, mutta minä näen kuinka silmäsi painuvat yhä syvemmälle, kasvosi kalpenevat ja poskipääsi tulevat terävämmiksi. Te molemmat sinä sekä Aini kuihdutte minun tähteni. Minä olen teille liian rakas ja liian raskas. Siksi minä haluan itse taistella ja voittaa onnea meille kaikille. Mutta mitä minä täällä saan? Amerikassa maksetaan hyvästi työstä, olipa se mitä tahansa. Eihän huittaa, jos käyn siellä auttamassa itseäni ja teitä.

Äiti silitti hiljaa poikansa päätä. Hänen ajatuksensa liikkuivat jossain hyvin kaukana, harmaassa, aina liikkeellä olevassa kummituksessa jossa ihmiset hengittävät paksun likaista savua — jossa on laukaamatta jättiläiskoneiden jyskytys — jossa tehtaiden pillit ulvovat kuin nälkäiset sudet: tuokaa tuoretta lihaa ja verta, me jaksamme niellä — jossa lainehtii äärettömän suuri ihmismeri, jossa jokainen on valmis musertamaan toisensa pienen leipäpalan tähden. Kaikkien niiden välissä hänen oma poikansa, tuskasta vääntyvin kasvoin koettaa pujotella kuin turvaton karitsa, joka salaa, kenenkään koskematta ja kenenkään huomaamatta, ikäänkuin varastamalla tahtoo päästä eteenpäin. Mutta ennenpitkää hänen puhdas, kaunis, voimakas ja yleväpoikansa häviää likaiseen harmaaseen, kammottavaan hämärään, jossa ei enää voi hänen yksilöllisyyttänsä erottaa. Vavahdus kypi läpi äidin ruumiin ja ikäänkuin hellittämättömästi kiinni pitääksensä, puristaa hän poikansa kosia.

Poika painautui yhä likemmäksi ja kuiskaa — äiti.

Äidin ajatukset liikkuvat jo Suomen sydämmessä. Siellä on omaa työtä ja omaa leipää. Hänen lemmikkipoikansa tulee kesäksi kotia ja kertoo hänelle paljon uusia asioita, joita hän niin mielellään kuuntelee. Mutta sitte yhtäkkiä — Hän näkee kannusjalkaiset aatelisherrat ja poliisit — Suomen sydän särkyy — Kunpa se edes särkyisi huomaamatta, vähemmillä tuskilla. Mutta se särkyy vereen ja kyyneleihin, se särjetään raa'alla tavalla. Hän pyyhkäisee kädellään otsaansa, ikäänkuin poistaakseen pahan mielikuvituksen, tuskallisen arvoituksen, joka tahtoo hänet tukahduttaa kun hän ajattelee eroa pojastaan.

Äiti päättää eronhetkenä antaa hellyytensä jokaisen pisaran pojalleen, että hänen poikansa muistaisi häntä silloinkin kun tuo likaisenharmaa kummitus hänet saavuttaa. Kenties äidin muisto varjelee häntä, ajattelee hän ja hyväyksien jostain kaukaisesta hellyydestä puhuu hän pojalleen:

— Rakastanhan minä Ainia myös. Mutta sittenkin, äidin sydän sinua erikoisemmin vaalii. Sinä olet äidin esikoinen. Ensimäiseen lapseen yhdistyy kea Standard Oil,Co. 33 eri liikkeeksi ja palotella hiilitrustin hajalleen, mutta ette tällä toimenpiteellä palauta kilpailua ja alenna kauppatavaroiden hintoja. Sillä ei ole lakia joka koskee herrojen sopimuksen. Ellei kansa käy järjestämään hiilen ja muiden tavaroiden hintoja tällä, kuten se on järjestänyt kaasun hinnan, ei ole toivoa että hiilen tai minkään muun trustin kontrolleeraaman kauppatavaran hinta koskaan vastaa niiden todellista arvoa. Päinvastoin voimme olettaa että hinnat yhtenään nousevat.

Erikoisesti tämä koskee hiiltä, koska me kulutamme sitä hirveät määrät. Kun varastot vähenevät, hinta nousee.

Ainoa mahdollisuus meillä on — tai paremmin sanoen oli — laskea hiilen hintaa lisäämällä varastoa Alaskan hiilivarastosta *kansan hyväksi, joka ne omistaa*. Näyttää että ne ovat jo ainiaaksi menetetty.

Alaskan skandaali on niin veres, että se tarvitsee vähän selitystä. Maailmassa muualla ei ole niin rikkaita hiilikenttiä kuin Alaskassa. Ne ovat biljoonien dollarien arvoisia ja ne *kuuluvat Yhdysvaltain kansalle*. Pensylvaniassa hiili ilmenee pienissä suonissa ja syvällä maassa. Alaskassa mahtavat suonet parhainta kovaa hiiltä nousevat harjujen mukaan, todellisesti maan pinnalla. Hiili on helposti kaivettua, suhteellisesti lähellä merta ja rautatiet voi rakentaa maalle joka on tasapinnassa. Luonnollisesti raharuhtinaat halusivat nämä hiilialueet. Ja meidän hallitus on ne todellisuudessa antanut Margan-Guggenheim syndikaatille sillä seurauksella, että sitä minä ja kuka hyvänsä haluamme pysyä lämpimänä on ostettava omamme takaisin niin monella dollarilla tonnilta kohti.

Presidentti Taft sanoo, että hän haluaa kehittää Alaskaa. Tarkastakaamme kuinka hän sitä tekee.

Kuka hyvänsä tietää, että avata sämä hiilikenttä se vaatii miljoonien dollareiden kulut. Höyrylaivoja, rautateitä, kaivantovälineitä täytyy hankkia ennenkuin puntaakaan hiiltä tuotetaan Alaskasta. Tämä tarkoittaa, että yksilö *ei voi* kehittää hiilialueita tahi osaakaan siitä. Meidän maalait, niin vanhanaikaiset kuin Noakin arkki ja hyödyttömät, määrää että yhteismaan voi saada ainoastaan yksilö joka jättää kirjallisen hakemuksen ja tuottaa oikeudella oman käyttöä varten. Alue on rajoitettu 160 eekkeriin. Sellaiset lait tietysti estää ettei Alaska koskaan tule rehellisellä tavalla viljelykseen. Kuitenkin yksilöt ovat varaamassa maita ja raharuhtinaat palkkaavat miehiä ja naisia petollisesti hankkimaan maita, joita sitten pilkkahinnalla ostavat nuo porhot.

Yhdysvaltain kansa osti Alaskan. He omistavat sen rikkaudet. He ovat oikeutettuja tuohon rikkauteen. Hallituksen tulisi joko tuottaa hiiliä meille, meidän eduksi tai tehdä sopimuksia jotka suojelevat etujamme niiltä jotka haluavat anastaa Alaskan rikkaudet. Riittävä määrä kontrahtoreita olisi iloisia saadessa työtä. Vaikkakin epäonnistuisi näissä, hallituksen tulisi ainakin myydä hiiliä sen todellisesta arvosta. Tavallisellakin hinnalla myyden Alaskan hiilirikkaudet tuottaisivat enemmän kun valtiovelka, näin tehden tarpeettomaksi korkeat tullit ja siten halventaen elinkustannuksia.

sen oikeasta arvosta, kuten me joskus olemme samoilla keinoilla järjestäneet kaasun hinnan.

Sosialismia? Ehkä. Mutta mitä muuta on enään mahdollinen tehdä? Kaiken puutavaran ja ravintoaineet kontrolleeraa liitto, kaiken villan kontrolleeraa toinen trusti — todellisesti kaiken kansallisen lähteen kontrolleeraa ahnaat liitot ja kun melkein kaikki ostamamme tavarain hinnat ovat tavallista korkeammat niin mitä muuta meille jää tehtäväksi. Amerikan kansa ei ainiaaksi alistu tuollaiseen taloudelliseen orjuuteen. Me olemme luoneet korporatioonit palvelemaan itseämme. Sen sijaan he ovat sortaneet meitä. Korporatioonit ovat liiaksi hyödyllisiä hävittää ja tästä syystä ne täytyy kansan ottaa haltuunsa. Hiilitrusti on yksi niistä, erikoisesti Alaskan syndikaatti.

Tämä lyhyt, osaksi aivan epätäydellinen kertomus Amerikan kovan kivihiilituotannon joutumisesta trustin, yhden henkilön käsiin ei kai ole lukijan mielestä tarpeeksi „traagillinen." Ensiksikään canadalaisen sielun rauhaanhan ei liikuta se jos rajan takana niitä mullistuksia tapahtuu, sillä asuuhan hän kuningas Yrjön valtakunnassa. Toiseksi trusti on niin usealla alalla, että miltei enempi kiinnittää huomiota tarkastaa sellaista tuotantoa joka ei ole trustin käsissä. Mutta kun on ensi halveksumisen puuskan sivuuttanut ja kaivautunut asian ytimeen, niin uskallanpa petata, että ivanauru hyytyy. Kun yhteiskunnallisesti niin tärkeä tuotantoala kuin hiilituotanto on joutunut toisen niitä tärkeimmän liikkeen „rautatietrustin" kontrolleerattavaksi, niin silloin näistä kysymyksistä ajatteleminen ei ole enään virnistelyllä sivuutettavissa. Se on toista, kun lukisimme että muutamia namuspedlareita on muodostanut kombinatsionin.

Nuorus vuosina olemme lukeneet tukkapystyssä ja nyrkit ojona muinaisaikojen tyranneista. Mutta mitä kadehdittavia nukkeja he olivatkaan nykyaikaisen trustiporhon rinnalla. Vailla valtaa ja liiaksi humanisieluja. Nykyaikainen trustiporho voi hikoilematta, hieno hymy huulilla määrätä satojen miljoonien ihmisten kohtaloa. Asu Teuvalla, „Junaisteolissa" tai Sointulassa sama asia, sillä kyllä orjaruoska viettyy; tunnustipa yhteen jumalaan kolmessa persoonassa tai päinvastoin tai miten vaan, matelipa tai manasi aivan sama juttu, nälkäruoska lyö vaan. Yksi salva on tuohon epäkohtaan tepsivä ja se on *yhteiskunnallinen vallankumous*.

Kalle Alatalo.

Työkansan johtokunta v. 1911, taloudenhoitaja Oravainen ja vastaava toimittaja J. W. Kannasto.

Kysymyksien kysymys.

Kummitus kiusaa maailmaa: yhteiskunnallinen vallankumouksen kummitus. Tämän ajatuksen jo aikoille laskivat Marx ja Engels Kommunistisen Manifestin ensimäisiltä riveiltä. Kuinka paljon paremmin tämä sopiikaan meidän päiville, sillä ne useat vuosikymmenet jotka ovat kuluneet manifestin kirjoittamisesta ovat ainoastaan lisänneet painetta tässä suhteessa. Maailma on kuin kaasulla täytetty kellari, jota ei voi lähestyä vallankumous aatteella ärsyttämättä. Kuta hydemmäksi se tulee, sitä suuremmaksi käy lukkiinsen vaara.

Yhteiskunnallinen vallankumous on ajatus joka on kiteytyneenä sanassa *sosialismi*. Lausuppa tuo sana hyvinvoiville porvareille, niin näet, miten silmänräpäyksessä mielikki synkistyy. Lausu se jesuiittamaisimmalle hengen miehille ja näet että eläintä heidän tekopyhän kuoren alla asustaa. Vihelläppä vaikka vain marsseljeesia, niin vaikutus on sama, sillä se on sotamarssiomme ja mainiosti kuvaa kumousaatetta. Mutta teeppä samat temput omille luokkatovereille, köyhälistölle, niin vaikutus on yhtä valtava, vaikkakin — päinvastainen. Mikään muu sana, ajatus koskaan ei ole ihmiskunnan enemmistöä sillä tavalla vireeseen saanut. Tuo sana sattuu kapitalistisen maailman satoihin miljooniin ihmisiin, aina eri tavalla mihin luokkaan kukin kuuluu, mutta kuitenkin — sattuu, jostapäsin synodatamenkin saa vatsanväänteitä kuullessaan sanan sosialismi.

Kaikki maailman tapahtumat, tieteen ja taiteen saavutukset — kaikki haipyvät tuon yhden asian varjoon. Radiumin keksintö. Napojen löydöt, sodat — kuka niitä edes huomaakaan. Aineitten analyseeraus, tähtien tutkiminen, [illegible] löytö, koneitten kehittäminen, vanhojen aatteiden murehtiminen — se kaikki ei ole niin voimakasta kaikua, ei se edes tunnustamme laittaa, se saatikka siitä inspiratsionia hönestäisi. Se joka ennen kummitti, kiihkoon sai, nyt ei vaihtelekaan refleksionia aiheuta.

Niin, kummako onkaan jos mikään muu kuin yhteiskunnallisen vallankumouksen pasuuna saa väräjämään. Sadat miljoonat ihmiset näivettyvät ja sortuvat olemassaolon taistelussa, vain siitä syystä, että on kurjan kurja yhteiskunnallinen järjestelmä, typerästi riitelemme luonnolta anastetuista hyödykkeistä — niin mikä onkaan sen luonnollisempi kuin pyrkimys lakkauttaa tuo heimon keskenäinen kamppailu. Ihmiskunnan tuotantovoimat, tieteet, taiteet ovat jo siksi eteviä, että hyödykkeitä käytäisiin riittävästi tuottamaan elämään nautintorikasta elämää — jos ei olisi erästä muttaa, erästä painajaista, joka on poistettavissa. Kapitalistisen maailman väestöstä enempi kuin puolet epätoivoisesti kamppailevat olemassaolostaan ja tietävät että se on luokkajärjestelmän kirousta, niin onko kumma jos he kaikelle muulle paitsi antavat, tukkeavat korvansa korkeille veisuille, ylistyshymneille uskonnoille, jumalille ja perkeleille. Kaikki keskittyy, jännittyy yhteen asiaan, yhteen polttopisteeseen — yhteiskunnalliseen vallankumoukseen, sosialismiin. Sadat miljoonat vihan ja rakkauden lapset ovat samaan kateen kourissa, saman sorrettavina, kun kaikkien ajan elämänvaisto samaa vuorta valloittamaan, yhä pelkon poikemaan, niin onko kumma jos maailman paine paisuu. Jokainen seuraava päivä yhä selvemmäksi kiteyttää ajatuksen vallankumouksen mahdollisuudesta ja välttämättömyydestä. Mikä ennen oli vielä utopiaa, häämöttää jo tänään selväpiirteisenä järkemme prismassa taittuu.

Kun satojen miljoonien ihmisten elinkysymykseksi, kaikkein toiminnan aaksi ja ooksi on tullut luokkajärjestelmän poistaminen, niin silloin tämän joukon jokainen energia yksikkö on johdettu tuon painajaisen poistamiseen. Silloin vallankumous on taikasana, joka kaiken saa vavahtamaan. Missä tuo sana on voimakkaammin räjähtänyt, tapahtunut etujoukon kahakka, sen tapahtuman hyökyaalto hurjasti rientää yli maapallon. Me olemme vireessä kuin sähköpatteri, automaattisesti meistä kumouksen aatteen kaiku takaisin kimpoaa. Ei ole aikamme tai ansiomme että me olemme kumousaatteen aparaattina.

Köyhälistö kummeisesti maltamattomasti tänään tuuduttaa toivoa vallankumousta. Tarvitseehan se niin kipeästi pelastavan enkelin. Vaikka se tietääkin että tuo varmasti tapahtuu, niin odottavan aika on pitkä. Siksi jokainen voitto, pienikin, niin suloiselta, lämpimältä tuntuu. Vallankumous, tärähtää toivovan joukon rintaan, kun jokin asema on valloitettu. Eläköön vallankumous, alas pikkumainen veljes vihas, soi säestäjän rumpu.

Tuo sana vapisuttaa maan nykyisiä vallijoita. Heidän hermoissansa soittaa lähenevän lopun jylhää surumarssia. He eivät voi olla levollisia syrjästä katsojia. Kuka voi tanssia omissa hautajaisissa. Siksipä kuumetta heillä ja meillä.

Mitkä ovat tulevan yhteiskunnan päivän polttavat kysymykset, sitä emme tiedä. Mutta eipä väliä, sillä riittää tieto ja tunne että yhteiskunnallinen vallankumous on tämän päivän suurin kysymys. Tieto, että luokkajärjestelmä voidaan poistaa vain köyhälistön voitolla, luokkataistelulla.

Kaikukoon vallankumouksen pasuuna entistä ehommin Vappujuhlissamme innostamaan meitä ja masentamaan vallansatulassa olevia!

Kalle Alatalo.

Erehdyttävä korehtuurivirhe on ensimäisellä sivulla ensimäisen palstan kolmannella rivillä, alhaalta lukien. Virheellinen kohta kuuluu: — „halua teidän rappeutumista". Pitää olla: halua tietää rappeutumisesta.

Levittäkää Väkäleukaa.

Kappaleita julkaisemattomasta romaanista.

Hyvästi äiti.

Atte oli kahdeksantoista vuotias, terve ja voimakas; täynnä uskallusta ja toivoa voittoon elämäntaistelussa, johon hän kohta tulee omin voimin antautumaan.

Vuoden vaihteessa oli isä kuollut. Häädön perästä olivat he muuttaneet kaupunkiin ja sinne kotiutuneet. Isä ol mennyt tehtaaseen työhön heiluttamaan kuusi kiloista väkivasaraa 10 tuntia päivässä. Neljässä vuodessa oli tehdas tappanut voimakkaan, parhaassa iässä olevan miehen. Heitä oli kaksi lasta, sisar, Aini viisitoista vuotias ja hän Atte, viidennen luokan lyseolainen, äidin ilo ja toivo.

Isän kuoltua oli Aini mennyt tupakkatehtaaseen työhön ja äiti rupesi pesemään pyykkiä. Molemmat he ahersivat Atten tähden ja olivat iloisia kun näkivät, että heidän ahkeruutensa ja kieltäytymisensä riittää Atten kouluttamiseen. Mutta Atte huomasi kuinka äidin posket päivä päivältä kalpenivat, silmät saivat aina surullisemman ilmeen ja luut poskipäissä tulivat terävämmiksi ja Aini näytti pysähtyneen kasvussa heti tupakkatehtaaseen mentyään. Atte tajusi, että hänen oli jotain tehtävä. Äiti ja Aini eivät jaksaisi häntä pitemmälle kouluttaa, ja jos jaksaisivatkin, tappaisi se äidin sekä Ainin ennen aikojaan. Viimeisenä vuotena oli hän koettanut kirjotella, mutta tottumattomalle alottelijalle ei maksettu mitään — jalomielisyydestä nuorta yrittelijää kohtaan kustantajat muutamia pikku-pätkiä julkaisivat lehdissään.

Atte oli kuullut ihmeellisiä kertomuksia Amerikasta: kuinka siellä aivan tavallisella työllä voipi ansaita kymmeniä markkoja päivässä, ja työtä on enempi kuin tekijöitä. Jos hän sinne pääsisi, voisi hän keventää äidin ja Ainin kuormaa ja vuoden tai parin perästä tulla jatkamaan lukujaan.

Nyt hänen toivonsa oli toteutunut. Hän oli saanut matkarahat.

Atte seisattui äidin eteen. — Nyt ei puutu kuin lähtöä ja sitte hyvää tuulta — sanoi hän iloisesti.

niin hellä ja hyvä minulle, mutta minä näen kuinka silmäsi painuvat yhä syvemmälle, kasvosi kalpenevat ja poskipääsi tulevat terävämmiksi. Te molemmat sinä sekä Aini kuihdutte minun tähteni. Minä olen teille liian rakas ja liian raskas. Siksi minä haluan itse taistella ja voittaa onnea meille kaikille. Mutta mitä minä täällä saan? Amerikassa maksetaan hyvästi työstä, olipa se mitä tahansa. Eihän haittaa, jos käyn siellä auttamassa itseäni ja teitä.

Äiti silitti hiljaa poikansa päätä. Hänen ajatuksensa liikkuivat jossain hyvin kaukana harmaassa, aina liikkeellä olevassa kummituksessa jossa ihmiset hengittävät paksua likaista savua — jossa on taukoamatta jättiläiskoneiden jyskytys — jossa tehtaiden pillit ulvovat kuin nälkäiset sudet: tuokaa tuoretta lihaa ja verta, me jaksamme niellä — jossa lainehtii äärettömän suuri ihmismeri, jossa jokainen on valmis musertamaan toisensa pienen leipäpalan tähden. Kaikkien niiden välissä hänen oma poikansa tuskasta vääntyvin kasvoin koettaa pujotella kuin turvaton karitsa, joka salaa, kenenkään koskematta ja kenenkään huomaamatta, ikäänkuin varastamalla tahtoo päästä eteenpäin. Mutta ennenpitkää hänen puhdas, kaunis, voimakas ja ylevä poikansa häviää likaiseen harmaaseen, kammottavaan hämärään, jossa ei enää voi hänen yksilöllisyyttänsä erottaa. Vavahdus kypi läpi äidin ruumiin ja ikäänkuin hellittämättömästi kiinni pitääksensä puristaa hän poikansa käsiä.

Poika painautui yhä likemmäksi ja kuiskaa: — äiti.

Äidin ajatukset liikkuvat jo Suomen sydämmessä. Siellä on omaa työtä ja omaa leipää. Hänen lemmikkipoikansa tulee kesäksi kotia ja kertoo hänelle paljon uusia asioita, joita hän niin mielellään kuuntelee. Mutta sitte yhtäkkiä ... Hän näkee kannusjalkaiset aatelisherrat ja poliisit ... Suomen sydän särkyy ... Kunpa se edes särkyisi huomaamatta, vähemmillä tuskilla. Mutta se särkyy vereen ja kyyneleihin, se säretään raa'alla tavalla. Hän pyyhkäsee kädellään otsaansa ikäänkuin poistaakseen pahan mielikuvituksen, tuskallisen arvoituksen, joka tahtoo hänet tukahduttaa kun hän ajattelee eroa pojastaan.

Äiti päättää erohetkenä antaa hellyytensä jokaisen pisaran pojalleen, että hänen poikansa muistaisi häntä silloinkin kun tuo likaisenharmaa kummitus hänet saavuttaa. Kenties äidin muisto varjelee häntä, ajattelee hän ja haaveksien jostain kaukaisesta hellyydestä puhuu hän pojalleen:

— Rakastanhan minä Ainia myös. Mutta sittenkin, äidin sydän sinua erikoisemmin vaalii. Sinä olet äidin esikoinen. Ensimäiseen lapseen yhdistyy enemmän lempeä, enemmän kärsimyksiä, ja siksi se tuntuu ikäänkuin kalliimmalta toisia.

— Ikäänkuin tahtoakseen painaa poikaansa vastustamattoman voiman kaikkea pahaa vastaan, puristi äiti häntä lujasti rintaansa vastaan. — Mailmalla on niin paljon viettelyksiä. Pahuuden paulat ovat niin hienoja — sanoi hän hellästi.

Atte tunsi loukkaantuvansa äidin epäilyksestä. Jotain näkymätöntä uhmaten nousi hän ylös ja sanoi puolittain tiukasti: — Minä olen terve ja puhdas. Niin puhtaana, kuin luotasi lähden, olen myös luoksesi palaava.

— Ei ole hyvä pahan voimaa vastaan uhmata — sanoi äiti alakuloisesti.

Atte huomasi pahoittaneensa äitinsä mieltä ja ehätti selittämään: — Kun on luja tahto, nuoruuden innostus, lisääntyvät voimat ja pyhä rakkaus äitiin, kyllä silloin uskaltaa vaikka pahojen henkien kanssa painisille.

— Voi poikani! Yksilö on niin pieni ja heikko — sanoi äiti hiljaa.

— Mutta tuleehan minulle ystäviä mukaan ja saahan niitä toisia pitkin matkaa — huomautti poika.

— Hyviähän ystävät ovat, mutta nyt kuitenkin yksilö ja maailma seisovat vastakkain. Jos yksilö päättää viedä omat aikeensa läpi, on hänen seisottava koko maailmaa vastaan — sanoi äiti vakavasti.

Atte mittaili ajatuksissaan voimiansa. Hänkö antautuisi pahan poluille ja pettäisi äitinsä toivon? Ei koskaan! — Sinä äiti epäilet liian paljon. Luota minuun. Kun palaan olen muuten aivan sama, kukkaro vaan on paksumpi — sanoi hän huolettomasti.

Äiti katsoi poikaansa kiinteästi silmiin. — Älä himoitse kultaa — sanoi hän painolla. — Muistatko mitä isäsi puhui kuolinvuoteellaan kullasta?

Atte ei olisi tahtonut muistella mitään surullista, mutta ollakseen mieliksi äidille vastasi hän: — Kulta on kasaantunut vuoriksi, joita vartioivat teräshirviöt. Ne suurenevat ja tulevat voimakkaammiksi sitä mukaa kuin kultavuoret niiden takana kasvaa. Teräshirviöt murskaavat [illegible] jokaisen ken yrittää kultavuoreen käsiksi päästä, sanoi isä.

— Niin tekevät. Meidän onnemme puolesta isäsi taisteli, mutta teräshirviöt murskasivat hänet — sanoi äiti katkerasti.

Isä [illegible] kuolinvuoteellaan.

Äiti [illegible] kiellastasti. — Isäsi puhui totta. Hän ei vain tiennyt minkälainen maailma on, kun ei tuntenut teräshirviöitä. [illegible] kärsimyksistä [illegible] tuntemaan yhteiskunnan [illegible] työt ja kaikki [illegible] Sairaana ollessaan hän [illegible] siitä [illegible].

— Minä voitan se hirviöt, — sanoi poika, ymmärtämättä itsekään sanojaan.

Äidin silmiin herahti kuuma kyynel ja äänen [illegible] vakavuuteen: — Niin uskoi isäsikin [illegible] Heikon [illegible] elämänpuolen, jonka yksilö [illegible] Kun meidät Suomen sydämestä häädettiin, oli hän vielä nuori, voimakas ja hyvällä tahdolla [illegible] meidät kaikki onnellisiksi. Mutta hän sortui teräshirviöiden orjana. Teräshirviöitä ei kukaan yksilö voita. Siihen tarvitaan miljoonia yksimielisiä yksilöitä, sanoi isäsi vähän ennen kuolemaansa.

Tornikello löi kuusi. Seitsemän aikana lähtee juna. Atte laski ajatuksissaan lyönnit ja kuudennen lyönnin perästä huokasi raskaasti. — Nytkö jo?

Atte tunsi, että hänen pitäisi jollakin tavalla vielä rohkaista ja lohduttaa äitiä, mutta ei ymmärtänyt mitenkä. Hän laskeutui äidin eteen polvilleen ja puheli hellästi: — Ethän äiti pahasta, minä olen nuori. Minun täytyy luottaa itseeni. Mutta minä lupaan noudattaa sinun neuvojasi ja aina muistaa sinua. Minä lupaan palaavani luoksesi [illegible] matkani minkäläinen tahansa.

vain siksi ettet uhmaten itseesi luottaisi ja toivoisi maailmalta liian paljon. Voisit kestää paremmin kun et uhmaisi ja pettymyksesi olisi pienempi kun et suuria toivoisia.

Kello oli neljännestä vailla. Atten täytyi lähteä. Hän suuteli äitiä otsalle ja hyvästeli: — Hyvästi äiti rakas, hyvästi. Älä huoli surra kovin paljon, kyllä poikasi voittaa.

— Hyvät henget sinua suojelkoot. Muista että äiti odottaa sinua luoksensa minkälaisena tahansa — hyvästeli äiti hellästi.

Tarttuessaan matkalaukkunsa kantimeen tunsi Atte äkkiä halun jäädä kotiin. Jos hän heittäisi tuohon paikkaan koko lähdön, eläisi täällä miten voi ja kärsisi mitä eteen tulisi. Mutta oman tulevaisuutensa, äidin ja Ainin tähden hänen täytyy koettaa. Ovella kääntyi hän vielä katsomaan äitiä. Hänestä näytti kuin äiti olisi äkkiä paljon pienentynyt ja laihtunut. — Ethän usko minusta mitään pahaa, äiti? — sanoi hän värähtelevällä äänellä.

— En lapseni. En.

Äiti olisi halunnut lisätä vielä jotakin, mutta hänen äänensä tukehtui. Ja kun poikansa painoi oven kiinni heittäytyi hän lattialle polvilleen ja valitti ääneen. Hän aikoi purkaa tuskansa palavaan rukoukseen, mutta hänen sydämensä oli rikki revitty eikä hän voinut rukoilla. Katkeruus, jonka syytä hän ei täysin tuntenut, mutta joka tuntui olevan pohjaton ja loppumaton, täytti hänen mielensä koko maailmaa vastaan. — Jumala oli voimaton [illegible] vastaan silloin kun he meidät Suomen sydämestä karkottivat ja tekivät koditta vastaan [illegible] voimat ja ainoan isästä ja voimaton hän kaiketi on minun poikani puolustamaankin [illegible] hänen [illegible] äidin mieleen ja hän nousi ylös.

VANKILASSA.

Vankila oli lääninkaupungilla kauniilla paikalla. Etupuolella on hyvin hoidettu nurmikko, vasemmalla pelto, jossa työskentelee muutamia talon vanhemmista asukkaista, takapuolella päivänlaskun suuntaan mäkirinnettä ja oikealla vankilan työhuoneet. Ulkopäin katsoen ei näytä ikävältä eikä vastenmieliseltä. Sillä joka ei tietäisi mikä se on voisi se näyttää houkuttelevan viehättävältä. Koko rakennus on [illegible] kuin [illegible] rautaristikko. Runolliselle tarkastajalle voisi se näyttää [illegible] lempeyden ja hyvyyden temppeliltä.

Vangit viedään vastaanottohuoneeseen, riisutaan, kastautetaan ja toimitetaan tavalliset mittaukset ja kuulustelut.

Kun vastaanottohuoneessa on toimitukset suoritettu, avautuu rakennuksen sisäosiin johtava raskas rautaovi. Se liikkuu niin [illegible] ja hiljaa kuin ei sen takana olisi ilmaakaan, kuin se johtaisi ikuiseen tyhjyyteen, jossa ei mitään ole, [illegible] minään. Sen ikäänkuin itsetietoinen verkkainen avautuminen ja jälleen sulkeutuminen tekee pelottavan [illegible] vaikutuksen: ikäänkuin se tahtoisi sanoa: minun lävitseni ei mikään valitus tule kuulumaan, täällä ei ole valittamisen varaa.

Atte [illegible]

„elämää" olla eikä täältä saa mitään kuulua. Ensikerran Atte vakavasti muisti, että hän todella on vanki, mutta vielä ei hän halunnut antautua sen ajatuksen valtaan.

Kylvyn perästä viedään hänet koppiin. Reippain mielin hän sinne astuu. Mutta kun raskas ristikko ovi sulkeutuu ja sen suuri lukko ikäänkuin vapautta ilkkuen laksahtaa kiinni tuntuu hänen mielensä masentuvan.

Koppi on seitsemän jalkaa pitkä neljä leveä ja kuusi ja puoli jalkaa korkea. Irtaintakalustoa on tuoli, vesiastia ja tarveämpäri. Sänky, pöytä ja hylly ovat kiinnonaisia.

Verkalleen alkaa hän kävellä kopissa edestakaisin. Hän istuu hetken ja taas kävelee. Yhä kiihkeämmin alkaa hän ikävöidä kopin oven avautumista ja vapauden sanan saapumista. Ijäisyydeltä tuntuvat minuutit. Mutta hän tahtoo taistella nousevaa epäilystä vastaan ja keksii sarjan syitä, jotka hänen vapauttajansa ovat viivyttäneet. Viimein tulee vartija, avaa kopin oven, käskee ottaa tarveämpärin, tyhjentää sen ja sitte tulla ottamaan illallista. On siis jo illallisen aika, eikä vieläkään [illegible]

Illallinen ei maistu.

Mitä myöhemmälle iltaa kuluu sen pitkämmiksi tulevat minuutit. Kuin jäytävät madot kulkevat ne tuskastuttavan hitaasti. Olla täällä vuosikausia, vaikkapa vain [illegible] tämä päivä, — se ajatus [illegible] kauhean [illegible] on kuin olisi [illegible] Viime [illegible] kävi läpi ruumiinsa. [illegible] kuolema [illegible] tuskallisen hiljaisen kuoleman.

— Voiko [illegible] vartija.

— Makaamaanko? [illegible] Nukkua [illegible] kävi läpi hänen ruumiinsa. [illegible]

[illegible]

Se oli ohikulkeva vartija joka komensi ja kielsi verta tyrskimästä.

— Keuhkoistani pursahteleva veri ei sitä säälittänyt, mutta vankilan likaiset, kurjat rytkyt — ajatteli Atte hämärästi.

Unta ei hän saanut koko yönä. Valtimot ohimoilla löivät rajusti ja päätä pakotti. Vaipuessaan unenhorroksiin oli hän kuulevinaan vartijan raa'asti sanovan: — „Älä tahraa verelläsi vankilan vaatteitasi!" — [illegible] ja hyppää ylös kuunnellen toisen kuvaa peläten.

Vasta aamulla, kun aurinko kopin ristikkojen läpi alkaa [illegible] pakottavan päätänsä ja [illegible] kasvojansa hyväillä, [illegible] hän unen. Mutta kello soipi [illegible]. On noustava ylös. [illegible]

[illegible] on taskussa [illegible] kaulalleen [illegible] ja sinne [illegible] tuntuu [illegible]

[illegible] on iso läkkitonpi [illegible] ja palanut [illegible] Koskemattomana [illegible] ja leivän kopin [illegible]

Ijäisyydeltä tuntuva [illegible] tapaus. Hän koettaa olla rauhallinen ja lohduttaa itseänsä sillä, että ihmisten [illegible] elämää [illegible] korkeintaan [illegible]

[illegible]

sa sivistyneen yhteiskunnan jäsentä, vieläpä virallista jäsentä. Kukapa ei pitäisi velvollisuutenansa kehua nykyistä sivistyksen korkeutta ja nykyisten ajatuksien syvyyttä. Ja kuitenkin ihmisistä, jotka tämän sivistyksen kehumisesta kilpailevat, saadaan pyöveleitä, poliiseja ja vanginvartijoita kuinka paljon tahansa. Ei ole niin paljon raakuutta kysyvää tointa, johon ei olisi laumottain ihmisiä tarjoutumassa, kunhan siitä saapi toimeentulon, leipäpalan. Yhteiskunnallinen sivistys on niin alhainen että juuri niihin toimiin, joissa tarvittaisiin luoteenjaloutta ja lämmintä ihmisyyttä, koetetaan saada raaimmat ja kehnoimmat luonteet. Mikä sivistyksen irvikuva! Sitä ajatellessa hertyy taas hetkeksi ehtynyt kyynelvirta ja kouristavaa tuskaa ilmaiseva voi! pääsee hänestä.

Vartija ilmestyy oven taa. Kapulaansa heristellen uhkaa hän viedä pimeään koppiin ellei ulvominen lakkaa.

Atte koettaa hillitä itseänsä, puree huuliansa ja tuntee kuinka hampaat uppoavat turvonneeseen alahuuleen ja haavoista tihkuu verta. Mitä enemmän hän ponnistaa pysyäkseen ulkonaisesti tyynenä sen hurjemmin riehuu sisäinen tuska. Se on käsittämättömän syvä ja katkera, leppymätön sydämen raastaja. Hänestä tuntuu kuin [illegible] pohjaton syvyys, joka hukuttaa ja tahtoo sekoittaa hänen ajatuksensa [illegible]

[illegible]

ren, tylsistyvien aivojen ja kostoa irvistävien pääkallojen seassa ja päällä hohottavaa pelttävää valeriemua … sitä he haluavat.

Vartija kulki ohi ja kyyristyi katsomaan ikkunan ristikosta sisälle.

Atte näki hänen veristävät, kiiluvat silmänsä ja häntä puistatti …

Nyt se musta, kammottava laskeutuu taas hänen ylitsensä. Hänen tekee mieli repiä vaatteensa, huutaa, särkeä tuoli … antautua johonkin tuntemattomaan temmellykseen, johon viimein vaipuu ja kokonaan hukkuu. Keskeltä riehumaan pakottavan tunteen välähtävät vartijan veristävät silmät kuin odottavat koston kekäleet, jos hän vain äänen päästää. Hän jännittää kaikki voimansa pidättääkseen tuskansa ulos kuulumasta.

Viimein hänen mielensä alenee.

Hiljaa ja rauhallisesti ikäänkuin kirjaimittain tulee hänen mieleensä itsemurha. Se ajatus rauhoittaa häntä omituisesti ja ihmeellisen pian se hänelle varmenee. — Se olisi paras kosto sille, joka raakuudessaan on hänet tänne saattanut; se olisi riittävä erehdyksien sovitus, suuria [illegible] vihamiehille ja varoitus ystäville [illegible] yleistä mielipidettä niinkuin minä.' Mitä enemmän hän sitä ajattelee sitä lohdullisemmalta se tuntui ja sen enemmän hän joutui sen valtaan.

Mutta millainka hänellä on mahdollista murhata itsensä?

Hän ajatteli kaikkia vankilassa mahdollisia itsemurhakeinoja, mutta ainoastaan yksi niistä tuntui hänestä mieluisalta. — Hän voisi murskata päänsä seinään tai oviristikkoon, tai katkaista valtimonsa [illegible] ja antaa juosta verensä kuiviin. Jälkimäinen tuntui hänestä vähemmän raakuutta kysyvältä ja siksi se miellytti enemmän.

Mutta onhan hän vielä nuori, terve ja voimakas, voisihan hän vielä tehdä jotain hyödyllistä [illegible]

[illegible] Muutaman päivän perästä [illegible] jos ei vapautta [illegible]

KUOLEMAN JÄLKEEN.

Suomennos.

[illegible]

„Sinä et näe minua koskaan tässä elämässä, mutta silti et sinä ole minusta vapaa. Sinä kuulut minulle miten sinulle käyneekin.

— Konjakkia tänne, huutaa hän palvelijalle, joka hämmästyneenä on rientänyt sisälle. Mutta ei sormustimella, vaan juomalasi täynnä. Sitten vaunu! Minä en voi kestää tätä. Minä lähden ulos.

Hullunkurisia naamiaiskujeita, helmeilevää samppanjaa, tulisia suuteloita.

Yö kiitää kuin ihana huumaus. Aamurusko sarastaa idästä. Kun Gunther heittäytyy vaunuun. Nyt tuntuu hänestä kylmältä ja kammottavalta, tuskallisesti kopeisi hänen kätensä istuinsa hänen vieressään, hänestä tuntui kuin joku istuisi hänen vieressään.

Tuo kirottu samppanja!

Hän tempaa akkunan alas ja aikoo pyytää kuskia ajamaan nopeammin. Silloin pysähtyvät hevoset voimakkaalla nykäyksellä. Tiheä ihmisjoukko on sulkenut tien Maria-sillalla.

Poliisikonstaapeli, joka on noussut astuimelle, sanoo syyn.

[illegible] Mutta nainen on äsken vedetty ylös kanavasta, se houkuttelee uteliaita laskiaisyönäkin.

Minkätähden ei Gunther jää rauhallisena istumaan? Minkätähden nousee hän ylös kuin näkymättömän käden vetämänä? Minkätähden tunkeutuu hän läpi töllistelevän väkijoukon aina paarien luo asti, joilla kuollut nainen makaa mustassa läpimärässä puvussaan? Vaaleat hiussuortuvat laahaavat vettä valuen maata, lasimaiset silmät tuijottavat kammottavina pöhöttyneistä kasvoista. Nyt elävät ne eläviksi, alkavat loistaa kuin kiiltomadot pimeässä.

Gunther [illegible] vaunuihin.

* * *

[illegible] vain viikot eivät kuluisi niin nopeasti!

[illegible]

[illegible] odottaa häntä.

[illegible] samppanjakorkit paukkovat, kullanvärinen neste valuu [illegible] Gunther alottaa [illegible]

Silloin [illegible]

Keski[illegible]

Prinssi [illegible]

Myöskin Gunther on torkkunut [illegible] — silloin käy kylmä väristys hänen ruumiinsa läpi, se ei ole enää paksu Loni, joka istuu hänen polvellaan, vaan mudalla tahrattu nainen, jonka suusta lemuaa mullan haju. Kaikki on kuolettavaksi [illegible] kasvoissa ainoastaan silmät loistavat kuin kaksi kiiltomatoa syvistä silmäkuopista. Mutta [illegible] hän [illegible] samppanjalasin ja [illegible] sanoo: [illegible]

[illegible]

[illegible] poika.

Hyviähän ystävät ovat, mutta nyt kuitenkin yksilö ja maailma seisovat vastakkain. Jos yksilö päättää viedä omat aikeensa läpi, on hänen seisottava koko maailmaa vastaan — sanoi äiti vakavasti.

Atte mittaili ajatuksissaan voimiansa. Hänkö antautuisi pahan poluille, ja pettäisi äitinsä toivon? Ei koskaan! — Sinä äiti epäilet liian paljon. Luota minuun. Kun palaan olen minä aivan sama, kukkaro vaan on paksumpi — sanoi hän huolettomasti.

Äiti katsoi poikaansa kiinteästi silmiin. — Älä himoitse kultaa — sanoi hän painolla. Muistatko mitä isäsi puhui kuolinvuoteellaan kullasta?

Atte ei olisi tahtonut muistella mitään surullista, mutta ollakseen mieliksi äidille vastasi hän: — Kulta on kasaantunut vuoreksi, jota vartioivat teräshirviöt. Ne suurenevat ja tulevat voimakkaammiksi sitä mukaa kuin kultavuori niiden takana kasvaa. Teräshirviöt murskaavat ja nuivuttavat jokaisen ken yrittää kultavuoren käsiksi päästä, sanoi isä.

— Niin tekevät. Meidän onnettomuus puolesta isäkin taisteli, mutta teräshirviöt nuivuttivat hänet — sanoi äiti katkerasti.

— Isä houraili kuolinvuoteellaan.

Äiti pudisti päätänsä kiivaasti. — Isäsi puhui totta. Hän ei ennen tietänyt minkälainen maailma on, kun ei tuntenut teräshirviöitä. Niiden tuottamista kärsimyksistä hän oppi tuntemaan yhteiskunnan, ihmiset, työn ja kaikki oikeassa valossa. Sairasvuoteellaan hän puhui siitä usein.

— Minä voitan ne hirviöt — sanoi poika ymmärtämättä itsekään sanojaan.

Äidin silmiin herahti kaunia kyynel ja ennen tuli toivottoman valituksen väri. — Niitä uskoi isäkin ensin. Hänkin uskoi elämänsä onnen, jonka yksilö taistellullaan saavuttaa. Kun meidät Suomen sydänmesta häädettiin, oli hän vielä nuori, voimakas ja kyvyn tahtoa tehdä meidät kaikki onnellisiksi. Mutta hän sortui teräshirviöiden orjana. Teräshirviöitä ei kukaan yksilö voita. Siihen tarvitaan miljoonia yksimielisiä yksilöitä, sanoi isäsi viimeisen kuolinmaansa.

Tornikello löi kuusi. Seitsemän aikana lähtee juna. Äiti luki ajatuksissaan lyönnit ja kuudennen lyönnin perästä huokasi raskaasti. — Nytkö jo?

Atte tunsi, että hänen pitäisi jollain tavalla vielä lohduttaa ja lohduttaa äitiä, mutta ei ymmärtänyt miten. Hän laskeutui äidin eteen polvilleen ja puheli hellästi: — Eihän äiti pahastu. Minä olen nuori. Minun täytyy luottaa itseeni. Mutta minä lupaan noudattaa sinun neuvojasi ja aina muistaa sinua. Minä lupaan palaavani luoksesi puhtaana, olkoonpa matkani minkälainen tahansa. Silmieni kirkas sini ei saa elämän lika-aallokossa tummentua. Sinun pyhä ja puhdas toivosi sielussani varjelee sen pahalta. Yhtä turmeltumattomana kuin luokasi lähden minä parin vuoden perästä luoksesi palaan, ellen sitä ennen kuole. Sen vannon.

Vuolaana valuivat äidin kyyneleet ja putoilivat suoraan pojan hiuksille.

— Lapseni rakkain, älä vanno mitään. Äiti toivoo lemmikkilapselleen parasta mitä äidin sydän tuntee. Äiti ottaa sinut vastaan yhtä hellästi, vaikka sinä maailman-muta-aallois-sa likaantuisitkin - kenties sitä hellemminkin mitä enemmän elämän hyrskyt olisivat sinua runnelleet ja tahrineet. Puhun [illegible] tahansa — hyvästeli äiti hellästi.

Tarttuessaan matkalaukkunsa kantimeen tunsi Atte äkkiä halun jäädä kotiin. Jos hän heittäisi tuohon paikkaan koko lähdön, eläisi täällä miten voi ja kärsisi mitä eteen tulisi. Mutta oman tulevaisuutensa, äidin ja Ainin tähden hänen täytyy koettaa. Ovella kääntyi hän vielä katsomaan äitiä. Hänestä näytti kuin äiti olisi äkkiä paljon pienentynyt ja laihtunut. — Ethän usko minusta mitään pahaa, äiti? — sanoi hän värähtelevällä äänellä.

— En lapseni. En.

Äiti olisi halunnut lisätä vielä jotakin, mutta hänen äänensä tukehtui. Ja kun poikansa painoi oven kiinni heittäytyi hän lattialle polvilleen ja valitti äänein. Hän aikoi purkaa tuskansa palavaan rukoukseen, mutta hänen sydämensä oli rikki revitty eikä hän voinut rukoilla. Katkeruus, jonka syytä hän ei täysin tuntenut, mutta joka tuntui olevan pohjaton ja leppymätön, täytti hänen mielensä koko maailmaa vastaan. [illegible] vastaan silloin kun he meidät Suomen sydänmesta karkoittivat ja [illegible] vastaan kun ne neljässä vuodessa imivät voimat ja elämän isästä ja [illegible] hän kaiken on minun poikaani puolustamaankin — [illegible], johtui äidin mieleen äkkiä, ja hän nousi ylös.

VANKILASSA.

Vankila oli kaupungin laitakaupungilla, kauniilla paikalla. Etupuolella on hyvin hoidettu nurmikko, vasemmalla pelto, jossa työskentelee [illegible], takapuolella päivänteraan sattuvaa mäkirinnettä ja oikealla vankilan työhuoneet. Ulkopäin katsoen ei näytä ikävältä eikä vastenmieliseltä. Sillä joka ei tietäisi mikä se on voisi se näyttää houkuttelevan viehättävältä. Koko rakennus on köynnöskasvien peitossa. Vankilan ei muistuta muu kuin siellä täällä kiemurtelevien köynnöskasvien välistä näkyvä harmaa rautaristikko. Runolliselle tarkastajalle voisi se näyttää juhlalliselta lempeyden ja hyveiden temppeliltä.

Vangit viedään vastaanottohuoneessa, riisutaan [illegible] ja toimitetaan tavalliset mittaukset ja kuulustelut.

Kun vastaanottohuoneessa on toimitukset suoritettu avautuu rakennuksen sisäosiin johtava raskas rautaovi. Se liikkuu niin tasaisesti ja hiljaa kuin ei sen takana olisi ilmaakaan, kuin se johtaisi ikuiseen tyhjyyteen, jossa ei mitään ole, eikä siin ole mitään. Sen ikäänkuin itsetietoinen verkalleen avautuminen ja jälleen sulkeutuminen tekee pelottavan jylhän vaikutuksen, ikäänkuin se tahtoisi sanoa: minun lävitseni ei mikään valitus tule kuulumaan, täällä ei ole valittamisen varaa.

Atten ottaa vastaan vanhanpuoleinen mies, — vanki hänkin — ja saattaa kellarikerrokseen, jossa on kylpylaitos. Mennessä suhahtaa hän Atten korvaan: — montako vuotta sait?

— Se pitää minua murhamiehenä tai vähintäin ryövärinä — ajatteli Atte eikä vastannut.

— Onko sinulla yhtään tulitikkua tai tupakkaa? — suhahtaa saattaja toisen kerran.

— Ei — sanoo Atte tavallisella äänellä ja yrittää jatkamaan, mutta saattaja panee sormensa huulilleen, sihistää ja näyttää pelästyneen näköiseltä. Nyt vasta Atte muistaa: — Täällähän ei saa ääntä päästä keskenänsä, ei missään tapauksessa. Sanoihan tuo rautaovi ettei täällä saa mitään [illegible]

Koppi on seitsemän jalkaa pitkä, neljä leveä ja kuusi ja puoli jalkaa korkea. Irtainta kalustoa on tuoli, vesiastia ja tarveampari. Sänky, pöytä ja hylly ovat kiintonaisia.

Verkalleen alkaa hän kävellä kopissa edestakaisin. Hän istuu hetken ja taas kävelee. Yhä kiihkeämmin alkaa hän ikävöidä kopin oven avautumista ja vapauden sanan sanomista. Ijäisyydeltä tuntuvat minuutit. Mutta hän tahtoo taistella mieleen hiipivää epäilystä vastaan ja keksii sarjan syitä, jotka hänen vapauttajansa ovat viivyttäneet. Viimein tulee vartija, avaa kopin oven, käskee ottaa tarveamparin, tyhjentää sen ja sitte tulla ottamaan illallista. On siis jo illallisen aika, eikä vieläkään [illegible]

Illallinen ei maistu.

Mitä myöhemmälle ilta kuluu sen pitemmiksi tulevat minuutit. [illegible] tuskastuttavan hitaasti. — Olla täällä vuosia, kuukausia, viikkoja vain muutamia päiviä — se ajatus tuntui niin [illegible]

[illegible]

— Mitä varten on hän vankilassa? Jos hän olisi jotain tehnyt, kantaisi hän kohtalonsa jurona ja uhmaten. Mutta onko hän rikollinen — murhaaja, ryöväri tai varas? Onko hän raaka ja häijy luonteeltaan? Eikö hän sikimmässään ole aina toivonut hyvää kaikille ihmisille [illegible] vihamiehillenkin, vaikka ei hän aina ole sitä jaksanut toteuttaa niinkuin olisi tahtonut. Onko hän sitte siveettömämpi kuin toiset? Nämä ihmiset, jotka parittelevat katuojissa, tanssisalien pimeissä nurkissa, teattereissa ja yksityisaitioiden verhojen takana, kirkoissa ja kirkkojen rappuilla pahemmin kuin kissat ja koirat, nämä heittävät hänet vankilaan siveettömyydestä sentähden, kun hän ei ole ollut siveetön määrättyjen sääntöjen mukaan.

Hän paiskautuu vuoteelle, puree hammasta ja puristaa nyrkkiä ja päättää uhmaten seisoa silmä silmää vasten noiden tekopyhien, mustien perkeleiden kanssa. Mutta hänen hermonsa herpoavat, jänteet ja lihakset eivät pidä ryhtiänsä ja hillitön itku valtaa hänet. Se pursuaa niin katkerasti ja hillitsemättömällä voimalla että hän luulee sydämmensä pakahtuvan ja toisena hetkenä verisuonien ohimoillansa halkeavan. Äkkiä [illegible]pahtaa kuuma veri hänen [illegible]stansa ja sieramistansa, sitä tulee suun täydeltä vielä toisen ja kolmannenkin kerran.

— Älä tahraa verelläsi vankilan vaatteita, lurjus!

[illegible] vahtaa ja hyppää ylös kuumeisen [illegible] pelaten.

Vasta aamulla, kun aurinko [illegible] ristikkojen läpi alkaa [illegible] pakottavaa päätänsä ja turvonneita kasvojansa hyväillä, vaipuu hän uneen. Mutta heti soipi komennuskello. On noustava ylös. Käsketään [illegible] ja ottamaan aamiaista.

Hänen päänsä on raskas ja kasvoissa on kuivuneen veren [illegible] kaulalleen on valunut ja sinne hyytynyt. [illegible]

[illegible]

Ijäisyydeltä tuntuva aamupäivä kuluu tutkintovangin tavalliseen tapaan. Hän koettaa olla rauhallinen ja lohduttaa itseänsä sillä, että [illegible] korkeintaan [illegible] kuukautta.

[illegible]

— Nouse ylös lurjus! tuolille istumaan! — Se on vartija, joka on tullut koppiin ja [illegible]

Atte ei heti tajua mistä on kysymys. Vartija tyrkkää kapulallaan häntä sydänalaan ja hammasta purren sihisee: — ylös huoran penikka! Atte tunsi kuin olisi hän hyvin ylhäältä pudonnut, sitte hävisi kaikki yhteen suurinaan hänen korvissaan. Kun hän virkosi seisoi vartija vielä hänen vieressään ja heristeli kapulaansa. Nähdessään Atten avaavan silmiään potki vartija häntä sääriluihin ja sihisi: — ylös, tuolille istumaan!

Atte yrittää nousta, mutta horjahtaa takaisin ja satuttaa päänsä sementtilattiaan.

— Tuokaa minulle lääkäri, olkaa niin hyvä, olen sairas — pyytää hän vartijalta.

— Kyllä minä annan sinulle lääkäriä, vietävän roisto — sihisee vartija ja tarttuu Atteen. Hän nostaa Atten ylös ja heittää rajusti tuolille seinää vasten istumaan, tyrkkää nyrkillänsä rintaan ja lähtee ulos kopista.

Atte oli huomannut kuinka vartijan silmät liekehtivät kuin lihanmakuun päässeen tiikerin ja Atte luuli huomanneensa vaahtopilkkuja hänen suupielessään. Vartijan käytös ajoi Atten ajatuksia ulommaksi itsestänsä ja oma tuska unohtui hetkeksi. Hän ajatteli sitä raakuutta ja petomaisuutta, joka kätkeytyy ihmiseen, tuohon vartijaan, joka on edustavinansa [illegible] siitä saapi toimeentulon, leipäpalan. Yhteiskunnallinen sivistys on niin alhainen että juuri niihin toimiin, joissa tarvittaisiin luonteenjaloutta ja lämmintä ihmisyyttä, koetetaan saada raaimmat ja kehnoimmat luonteet. Mikä sivistyksen irvikuva? Sitä ajatellessa herahtaa taas hetkeksi ehtynyt kyynelvirta ja kouristavan tuskan ilmaiseva voi! pääsee häneltä.

Vartija ilmestyy oven taa. Kapulaansa heristellen uhkaa hän viedä pimeään koppiin ellei ulvominen lakkaa.

Atte koettaa hillitä itseänsä, puree huuliansa ja tuntee kuinka hampaat uppoavat turvonneeseen alahuuleen ja haavoista tihkuu verta. Mitä enemmän hän ponnistaa pysyäksensä ulkonaisesti tyynenä sen hurjemmin riehuu sisäinen tuska. Se on käsittämättömän syvä ja katkera, leppymätön sydämen raastaja. Hänestä tuntuu kuin hänen hengityksestänsä huokuisi pelottava, musta, pohjaton syvyys, joka huimaa ja tunnottomaksi sekoittaa hänen ajatuksensa. [illegible]

[illegible]

Juuri hänen koppinsa kohdalla vankilan pihamaalla on kanahuone. Nuoret kukot laulavat siellä kilvalla [illegible] Kukkopojat laulavat [illegible] vain siksi kun tuntevat olevan [illegible] Hänen sydäntänsä raastaa tappava tuska, mutta hän ei saa valittaa.

Miksikä kukkopojat saavat vankilan piirissä raikuttaa laulaa?

Siksi kun ovat järjettömiä luontokappaleita.

Hän on järjellinen, tietävä ja tunteva ihminen. Mitä enemmän hän tietää ja mitä herkemmin hän tuntee sen katkerammin hän tuskansa tajuaa, mutta hänellä ei ole oikeutta tuntemaansa tuskaa mitenkään ilmaista. Siinä suhteessa hän, ihminen, ei ole halvimman eläimen arvoinen. Heitä on samassa vankilassakin satoja, joiden surut eivät saa omaa rintaan ulommaksi kuulua, olkootpa sitte kuinka katkeria tahansa.

— Yhteensäkään eivät heidän tuskansa ole kukkopojan ilonpurkauksien arvoisia. Ihmiset eivät halua kuulla tuskaa, sillä jokainen tuskanhuokaus, jokainen kyynel, voivotus ja valitus on soimaus ja syytöksen nuoli yksilöä sekä yhteiskuntaa vastaan. Siksi he eivät niitä kärsi. Iloa: särkyneiden sydämmien, kyynelten, sydänve[illegible] teensa, huutaa, särkeä tuoli ... antautua johonkin tuntemattomaan temmellykseen, johon viimein vaipuu ja kokonaan hukkuu. Keskeltä riehumaan pakottavan tunteen välähtävät vartijan verestävät silmät kuin odottavat koston kekäleet, jos hän vain äänen päästää. Hän jännittää kaikki voimansa pidättääkseen tuskansa ulos kuulumasta.

Viimein hänen mielensä alenee.

Hiljaa ja rauhallisesti ikäänkuin kirjaimittain tulee hänen mieleensä itsemurha. Se ajatus rauhoittaa häntä omituisesti ja ihmeellisen pian se hänelle varmenee. — Se olisi paras kosto sille, joka rankaisemaan on hänet tänne saattanut, se olisi riittävä erehdyksien sovitus, suurin ilonaihe vihamiehille ja [illegible] ystäville [illegible] yleistä mielipidettä [illegible]. Mitä enemmän hän sitä ajattelee sitä lohdullisemmalta se tuntui ja sen enemmän hän joutui sen valtaan.

Mutta millaka hänelle on mahdollista murhata itsensä?

Hän ajatteli kaikkia vangille mahdollisia itsemurhakeinoja, mutta ainoastaan yksi niistä tuntui häntä miellyttävän.

Hän voisi murskata päänsä seinään tai [illegible] tai katkaista valtimonsa [illegible] ja antaa juosta verensä kuiviin. Jälkimäinen tuntui hänestä [illegible] ja siksi se häntä enimmän miellytti.

Mutta onhan hän vielä nuori, terve ja voimakas, vuosihan hän voisi tehdä jotain hyödyllistä ja olisihan kuolema vihollisilleen [illegible] mielensä, ja se ajatus tuntui [illegible] hänen mielessänsä. — Mutta silti kin — olla täällä ehkä vuosikausia pitkää [illegible] toimettomuudessa — Sitä hän ei kestä. Muutaman päivän perästä hän [illegible], jos ei vapaaksi pääsisi.

KUOLEMAN JÄLKEEN.

Suomennos.

[illegible]

„Sinä käyt mauttomaksi, Magda; [illegible] tästä suhteesta täytyy tulla loppu.

„Sinä kutsut suhteeksi sitä, mikä on ollut koko minun elämäni sisällys.

Nyt kadotti mies mielenmalttinsa.

„Perhana vieköön, minä tahdon päästä vapaaksi kerran. Enemmän kuin minä olen rakastanut ketään muuta olen minä pitänyt sinusta, sentähden että sinun viattomuutesi kiihoitti minua, se oli minulle uutta. Nyt se ikävystyttää minua.

Tyttö hypähti ylös lattialta ja ponnahtaa muutamalla askeleella taaksepäin. Sitten kääri hän hunnun hajallaan olevain hiustensa ympäri ja horjahtaa ovea kohti. Kynnyksellä hän seisahtuu.

[illegible]

Aamurusko sarastaa idästä. Kun Gunther heittäytyy vaunuun. Nyt tuntui hänestä kylmältä ja kammottavalta, tuskallisesti kopeloi hänen kätensä istuinsa hänen vieressään, hänestä tuntui kuin joku istuisi hänen vieressään.

Tuo kirottu samppanja!

Hän tempaa akkunan alas ja alkaa pyytää kuskia ajamaan nopeammin. Silloin pysähtyvät hevoset voimakkaalla nykäyksellä, [illegible] ihmisjoukko on sulkenut tien Maria-sillalla.

Poliisikonstaapeli, joka on noussut astimelle, sanoo syyn.

„Hetkinen kärsivällisyyttä vain herraseni, kohta siitään on tie avoin. Nuoren naisen on äsken vedetty ylös kanavasta, se houkuttelee uteliaita laskiaisyönäkin.

Minkätähden ei Gunther jää rauhallisena istumaan? Minkätähden nousee hän ylös kuin näkymättömän käden vetämänä? Minkätähden tunkeutuu hän läpi töllistelevän väkijoukon aina paarien luo asti, joilla kuollut nainen makaa mustassa läpimärässä puvussaan? Vaaleat hiussuortuvat [illegible] vettä valuen maata, lasimaiset silmät tuijottavat kammottavina pelottyneistä kasvoista. Nyt tulevat ne eläviksi, alkavat loistaa kuin kiiltomadot pimeässä yössä.

Gunther kirkasee ja [illegible] vaunuihin.

* *

„Jospa vain kukot eivät [illegible] niin iloisesti!

[illegible] laskiaistiistai jo?

Taasen [illegible], missä [illegible] paremmin odottaa häntä.

Pikku Lori on istuutunut hänen polvillensa, tämä ei ole hänen [illegible], mutta kuitenkin antaa hän tämän hyvällä istua. Samppanjakorkit paukkuvat, kullanvärinen neste valuu virtana valkeaa pöytäliinaan yli. [illegible] käyvät yhä lörpöttelevämmiksi, lopuksi Gunther aloittaa jonkun kaksimielisen laulun.

Silloin [illegible] melun ja pauhun läpi.

— Kesäyö!

[illegible] laulataan. Se ainoastaan [illegible], täällä huudetaan lakkaamatta kaikuvia eläköönhuutoja hänelle.

Myöskin Gunther on kohottanut lasinsa — silloin käy kylmä väristys hänen ruumiinsa läpi, se ei ole enää pikku Lori, joka istuu hänen polvillaan, vaan mudalla tahrattu nainen, jonka suusta lemuaa mullan haju. Kaikki on kuollutta näissä sisäänpainuneissa kasvoissa, ainoastaan silmät loistavat kuin kaksi kiiltomatoa syvistä silmäkuopista. Mutta luurangon käsi ojentaa hänelle samppanjalasin ja kumea ääni sanoo kolmannen kerran: „Maljaa!"

Silloin valtaa hänet hillitön raivo, hän paiskaa lasinsa pöytään, niin että se menee tuhansiksi sirpaleiksi, ja huutaen työntää naisen luotaan: „Pois minun näkyvistäni, minä en kärsi sinua! Enkö minä ole sanonut sinulle että minä tahdon päästä vapaaksi. Verivahto kuohuu hänen huulillaan, raskaasti painuu pää taaksepäin tuolin selkänojaa vastaan.

*

Laskiaistiistai! Iloa ja elämää, soittoa ja tanssia, pauhaavaa riemua, riehuvaa lemmenhurmaista.

Pitkin kaupungin katuja kulkee vankivaunu, jossa istuu mies pakkoröijyssä, äkillinen juoppohulluuden puuska on tehnyt tämän varovaisuustoimenpiteen välttämättömäksi.

Nyt on hän tyyni, ainoastaan hänen silmänsä tuijottavat villipedon katseella vastakkaiseen nurkkaan. Häntä pöyristyttää tuo luurankonainen, joka pysyy kyyristyneenä nurkassa, ja joka — hän tuntee tylsyneistä aivoistaan huolimatta paremmin kuin hyvin — ei koskaan tule jättämään häntä ennenkuin hän on vetänyt viimeisen henkäyksensä.